

T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÖRSEL KÜLTÜR ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**EDİRNE'DE DÜZENLENEN TARİHİ
KIRKPINAR YAĞLI GÜREŞ
ETKİNLİKLERİNİN, GÖRSEL KİMLİK
OLUŞUMUNDA SANATSAL
ÇALIŞMALARA YANSIMASI**

SİNEM ATSÜRER
1138247104

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. İBRAHİM DİNÇELİ

EDİRNE 2016

T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
.....GÖRSEL.....KÜLTÜR.....
ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

.....Sinem ATILIR.....

tarafından

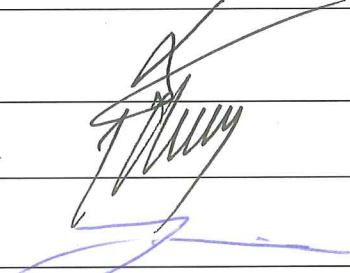
hazırlanan

.....Etiler'de.....diğer.....Tarih: Kırkpınar.....Yapıl: Güneş.....Etkinliklerinin,
Görsel Kimlik Oluşumunda Dörsal Gelişmelerin Yansıması
Konulu Yüksek Lisans tezinin Sınavı, Trakya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim

Yönetmeliği'nin 15.-16. maddeleri uyarınca 21.06.2016 Salı günü saat

.....14:00..... 'da yapılmış olup, yüksek lisans tezinin

*.....Kabul Edilmesine..... OYBİRLİĞİ/OYÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ	KANAAT	İMZA
Engin BEKSAÇ	Kabul Edilmesine	
İbrahim Duralı	Kabul edilmesine	
Sinige ÖZER	Kabul edilmesine	

* Jüri üyelerinin, tezle ilgili kanaat açıklaması kısmında "Kabul Edilmesine/Reddine" seçeneklerinden birini tercih etmeleri gerekir.

T.C
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ULUSAL TEZ MERKEZİ

TEZ VERİ GİRİŞİ VE YAYIMLAMA İZİN FORMU

Referans No	10116798
Yazar Adı / Soyadı	SİNEM ATSÜRER
Uyruğu / T.C.Kimlik No	TÜRKİYE / 15814972276
Telefon	5544315935
E-Posta	sinematsurer@windowslive.com
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Özgün Adı	Edirne'de Düzenlenen Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreş Etkinliklerinin, Görsel Kimlik Sanatsal Çalışmalara Yansıması
Tezin Tercümesi	Reflection of Historical Kırkpınar Oil Wrestling Events Coordinated in Edirne on Visual Identity Creating Artistic Works
Konu	Güzel Sanatlar = Fine Arts
Üniversite	Trakya Üniversitesi
Enstitü / Hastane	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	Görsel Sanatlar ve Görsel İletişim Tasarımı Anabilim Dalı
Bilim Dalı	
Tez Türü	Yüksek Lisans
Yılı	2016
Sayfa	163
Tez Danışmanları	YRD. DOÇ. DR. İBRAHİM DİNÇELİ 28573319930
Dizin Terimleri	
Önerilen Dizin Terimleri	
Kısıtlama	24 ay süre ile kısıtlı

Tezimin, Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanında arşivlenmesine izin veriyorum. Ancak internet üzerinden tam metin açık erişime sunulmasının 11.07.2018 tarihine kadar ertelenmesini talep ediyorum. Bu tarihten sonra tezimin, bilimsel araştırma hizmetine sunulması amacı ile Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi tarafından internet üzerinden tam metin erişime açılmasına izin veriyorum.

NOT: Erteleme süresi formun imzalandığı tarihten itibaren en fazla 3 (üç) yıldır.

11.07.2016

İmza:.....

Tezin Adı: Edirne’de Düzenlenen Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreş Etkinliklerinin, Görsel Kimlik Oluşumunda Sanatsal Çalışmalara Yansıması

Hazırlayan: Sinem ATSÜNER

ÖZET

Modern yaşam, beraberinde pek çok teknolojik gelişmeye fırsat tanımıştır. Sanatsal alanda baskı makinasının bulunarak geliştirilmesi grafik tasarım sanatını da etkilemiştir. Baskılar artık yazı olmaktan çıkarak, resimle içe içe kullanılmaya başlanmıştır. Böylelikle gelişen görsel dünya, imgesel olarak farklılaşma içine girmiştir. Mağara resimlerinden başlayarak günümüzde her alanda kendini göstermeye başlayan görsel iletişim çağı ortaya çıkmıştır. Resim, sinema, reklam, afişler gibi görsel iletişimi sağlayacak kaynaklar artmaya başlamıştır. Görsel imgelerle kurulan mesajların etkili, kalıcı ve dikkat çekici olduğunun farkına varan modern dünya, onu daha farklı alanlarda da kullanmayı hedeflemiştir. Görsel imgeler artık kültürü şekillendirmeye başlamıştır.

Kültür içinde belirli bir kimlik kazanma çabası, grafik tasarımın ürünü olan logo ve amblemlerle sağlanmıştır. Kurumsal kimliği en iyi şekilde ilk bakışta yansıtabilecek olan o kurumun logosu olmuştur. İmajı gözler önüne seren logoda kullanılan renkler, şekiller ve yazılar grafik tasarımın ilke ve elemanları sayesinde anlam kazanmıştır.

Kültürel bir miras olan Kırkpınar, Kırkpınar logosu kurumsal kimliğini ortaya koymaktadır. Görsel iletişimi sağlayacak olan afişler, kataloglar, davetiyeler görsel kimlik oluşumuna etki ederek, kalıcılığı ve devamlılığı sağlayıcı araçlardır. Bu yüzden Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri’nin grafiksel çalışmaları incelenerek, yorumlanmıştır. Bunun yanında Kırkpınar’ı tanıtıcı reklam, belgesel ve projeler tespit edilerek, tanıtılmıştır. Kırkpınar’ın kültürel öğeleri ve ritüelleriyle, güreş sporunun dışında bir kültürel miras olduğu açıkça görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kırkpınar, Görsel Kimlik, Sanatsal Çalışmalar

Name of Thesis: Reflection of Historical Kırkpınar Oil Wrestling Events Coordinated in Edirne on Visual Identity Creating Artistic Works

Prepared by: Sinem ATSÜNER

ABSTRACT

Modern life, gave chance to plenty of technological advancements. In artistic field, invention and development of printing machine also affected the graphic design art. Printings were no longer writings, and they were started being used together with pictures. Thus, progressing visual world enters into the imaginative differentiation. Starting with the cave pictures and bursting into sight in all areas nowadays, visual communication era becomes evident. Resources like pictures, movies, commercials and posters to provide visual communication started to increase. Realizing it is more effective, permanent and remarkable to establish messages with visual images; modern world intended to use it in different fields. Now visual images will be starting to shape the culture.

Gaining a certain identity within the culture is provided with logo and emblems which are to be productions of graphic design. What reflects corporate identity best at first sight is the logo of that corporation. Colours, shapes and writings used in the logo which reveals the image are gained their meanings thanks to principles and elements of graphic design.

As a cultural heritage, logo of Kırkpınar shows its corporate identity. To provide visual communication; posters, catalogues, invitations are tools providing permanence and persistence by having an impact on visual culture creation. Therefore, graphical works of Historical Kırkpınar Oil Wrestling are investigated and interpreted. Besides, commercials, documentaries and projects advertising Kırkpınar are determined and introduced. It is clearly seen that with its cultural elements and rituals apart from wrestling Kırkpınar is a cultural heritage.

Key Words: Kırkpınar, Visual Identity, Artistic Works

ÖNSÖZ

“Edirne’de düzenlenen Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreş etkinliklerinin, görsel kimlik oluşumunda sanatsal çalışmalara yansımaları” olan tez konumu seçmemin nedeni bir Edirneli olarak Kırkpınar ruhunu daha yakından tanıyabilmek ve hassasiyet getirmektir.

Kırkpınar’a ait tez, makale gibi diğer çalışmaları incelediğimde Kırkpınar’ın sanatsal olarak irdelenmeyişi beni tetikleyen diğer unsurlardan biridir. Kırkpınar geçmişten günümüze gelen yegane mirastır. Bu mirası koruyacak, gelecek nesillere aktarılmasını sağlayacak bilimsel çalışmalara ağırlık vermek önemlidir. Bu konuda bana kaynak olabilecek her türlü materyali temin eden Edirne Belediyesi Kültür ve Sanat Danışmanı Ender Bilal’e desteklerinden dolayı teşekkür ederim. Kırkpınar’a duyduğu sevgiyi, heyecanı yaptığımız söyleşilerde bana hissettiren Edirne Eski Belediye Başkanı Ecz. İbrahim Ay’a, tecrübesi, sanatsal alanda yaptığı çalışmaları ve Kırkpınar’a olan sanatsal bakışını paylaştığı için Ressam Tayyip Yılmaz’a teşekkür ederim. Kırkpınar adına yaptığı bilimsel çalışmalarla, akademik bilgilerini benimle paylaşan Yrd. Doç. Dr. İlhan Toksöz ve Halis Erdem’e teşekkür ederim.

Lisans ve Yüksek Lisans öğrenimim boyunca bana her türlü konuda yardımını, desteğini ve tecrübelerini aktaran, her zaman bana duyduğu güvenden dolayı beni cesaretlendiren çok değerli hocam tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. İbrahim Dinçeli’ne teşekkür ederim.

Hayatın nice zorluklarına göğüs gererek beni tek başına büyütüp, elinden gelenin her zaman bir adım daha fazlasını yapmış, desteğini her daim yanı başımda hissettiğim biricik annem Nursen Atsürer’e, tanıdığım günden beri hayatıma mutluluğu, huzuru ve güzellikleri getiren Alper Ayaz’a, kardeşlik duygusuyla beni her zaman destekleyerek başarabileceğimi gösteren çok değerli kuzenlerime teşekkürü borç bilirim. Hayatı benimle paylaşarak destekleyen herkese teşekkür ederim.

Sinem ATSÜRER

Haziran, 2016

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER	iv
RESİMLER LİSTESİ.....	viii

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ	1
1.1. Tezin amacı	2
1.2. Tezin Yöntemi	3
1.3. Tezin Kapsamı.....	3

İKİNCİ BÖLÜM

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	5
2.1. Grafik Tasarımı ve Tarihi.....	5
2.1.1. Grafik Tasarım Elemanları	9
2.1.1.1. Nokta.....	9
2.1.1.2. Çizgi.....	9
2.1.1.3. Renk	10
2.1.1.3.a. Beyaz	11
2.1.1.3.b. Siyah.....	11
2.1.1.3.c. Kırmızı.....	11
2.1.1.3.d. Sarı	12
2.1.1.3.e. Mavi	12
2.1.1.3.f. Yeşil	12
2.1.1.4. Biçim/ Form- Şekil	13
2.1.1.5. Ton/ Değer(Valör)	13
2.1.1.6. Doku.....	14
2.1.1.8. Yön.....	14

2.1.2. Grafik Tasarım İlkeleri	15
2.1.2.1. Denge	15
2.1.2.2. Bütünlük, Uygunluk	15
2.1.2.3. Oran/ Orantı	16
2.1.2.4. Vurgu	16
2.1.2.5. Ritim(Devamlılık).....	17
2.1.2.6. Zıtlık.....	17
2.2. Görsel İletişim.....	17
2.2.1. İşaret, Simgeler ve Şekiller	20
2.3. Görsel Algı ve Gestalt Kuramı.....	21
2.3.a. Şekil- Zemin İlişkisi	22
2.3.b. Yakınlık İlkesi	22
2.3.c. Benzerlik İlkesi.....	23
2.3.d. Kapalılık İlkesi	23
2.4. Sanat ve Tasarımın Teknolojik gelişmelerle etkileşimi	23
2.5. Türkiye’de Grafik Tasarım.....	24
2.6. Kurumsal kimlik	25
2.6.1. Amblem ve Logo	26
2.7. Reklam	27
2.7.1. Gazete	29
2.7.2. Dergi	29
2.7.3. İnternet.....	30
2.7.4. Kataloglar	31
2.7.5. Broşürler	31
2.7.6. Afiş	31
2.7.7. İllüstrasyon	32

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. KIRKPINAR’IN TÜRK KÜLTÜRÜNDEKİ YERİ VE ÖNEMİ	34
3.1. Kırkpınar Tarihçe.....	34
3.1.1. Kırk Sayısının Türk kültüründeki Önemi.....	36

3.1.2. Kırkpınar'ın Yeri	37
3.1.3. Güreşin Altın Çağı.....	41
3.2. Kırkpınar'ın Kültürel Kimlik Oluşumuna Etki Eden Unsurlar	41
3.2.1. Başpehlivan- Pehlivan	41
3.2.1.1. Kırkpınar'ın Unutulmayan Pehlivanları	43
3.2.1.1.a. Kel Aliço	43
3.2.1.1.b. Koca Yusuf.....	44
3.2.1.1.c. Adalı Halil	45
3.2.1.1.d. Kurtdereli Mehmet.....	45
3.2.1.1.e. Cumhuriyet Dönemi Başpehlivanları.....	47
3.2.2. Kırkpınar Ağası	48
3.2.3. Cazgır(Dellal).....	50
3.2.4. Davul Zurna.....	51
3.2.5. Hakem Heyeti	52
3.2.6. Kışpet.....	52
3.2.7. Zembil	54
3.2.8. Altın Kemer	54
3.3. Kırkpınar'ın Ritüelleri	56
3.3.1. Kırmızı Dipli Mum.....	56
3.3.2. Yağlanma.....	57
3.3.3. Peşrev	58
3.4. Yağlı Güreşte Genel Kurallar	58
3.4.1. Ayakta Uygulananlar.....	59
3.4.1.a. Ayakta Saldırı amacıyla oynanan oyunlar	59
3.4.1.b. Ayakta Savunma amaçlı oynanan oyunlar.....	59
3.4.2. Yerde Uygulananlar	60
3.4.2.a. Yerde Saldırı Amaçlı Oynanan Oyunlar	60
3.4.2.b. Yerde Savunma Amaçlı Oynanan Oyunlar	60

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. KIRKPINAR'IN KURUMSAL KİMLİK OLUŞUMUNA ETKİ EDEN GRAFİKSEL YORUMLAR	61
4.1. Kırkpınar Logosu.....	61
4.2. Kırkpınar Afişleri	62
4.3. Kırkpınar Fotoğraf Yarışması Katalogları	72
4.4. Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali Etkinlik Katalogları.....	74

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SEMPOZYUM, KONGRELER VE KÜLTÜREL DİYALOGLAR.....	80
5.1. Uluslararası Alanda Kırkpınar Projeleri	80
5.1.a. Eden Projesi	80
5.1.b. Unesco Projesi	81
5.1.c. Dijitalleştirme Projesi	82
5.1.d. Kırkpınar Sempozyumları	82
5.1.e. Kırkpınar'ın Dünü, Bugünü ve Geleceğini Tartışıyoruz Konferansı	86
5.1.f. Diğer Kırkpınar Projeleri	87
5.2. Kırkpınar Heykelleri	92
5.3. Kırkpınar Yağlı Güreşlerine ait Diğer Grafikselle Çalışmalar.....	95
5.3.1. Kırkpınar Dergi ve Gazete Kapakları.....	113
5.3.2. Kırkpınar Kitap Kapak Tasarımları.....	118
SONUÇ.....	137
KAYNAKÇA	139

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1: Kırkpınar Güreşleri'nin yapıldığı yerleri gösteren harita	37
Resim 2: Kırkpınar- Sarayıçi	38
Resim 3: Kırkpınar, Sarayıçi Giriş Kemerli- Kırkpınar Başpehlivanlar Yolu Taşı	39
Resim 4: Kırkpınar- Sarayıçi, Er Meydanı Stadyum	40
Resim 5: Kırkpınar- Sarayıçi, Er Meydanı Tribün kapıları	40
Resim 6: Adalı Halil ve Kurtdereli Mehmet	46
Resim 7: Kara Ahmed	46
Resim 8: Hergeleci İbrahim	47
Resim 9: Koca Yusuf	47
Resim 10: 1984-88 Edirne Belediye Başkanı Eczacı İbrahim Ay'a ait Ağa Kıyafeti	48
Resim 11: 1987 Edirne Belediye Başkanı İbrahim Ay' a ait minyatür kispet objesi	53
Resim 12: İbrahim Ay'a ait Kırkpınar Altın Kemerli	55
Resim 13: Kırkpınar Altın Kemerli	56
Resim 14: Sarayıçinde yer alan Kırmızı Dipli Mum	57
Resim 15: Kırkpınar Logosu	61
Resim 16: 1954 yılı Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri Afişi, T.C. Edirne Belediye Başkanlığı 35x50 cm	63
Resim 17: 1955 yılı Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri Afişi	64
Resim 18: 1976 yılı Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri Afişi, T.C. Edirne Belediye Başkanlığı 50x70cm	65
Resim 19: 640. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Afişi, Edirne Belediye Başkanlığı 35x50cm 2001	66
Resim 20: 647. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Afişi, Edirne Belediye Başkanlığı 35x50cm 2006	67
Resim 21: 650. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Kitapçığı, Edirne Belediye Başkanlığı, 13.5x19.5cm 2011	68
Resim 22: 652. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Afişi, Edirne Belediyesi Başkanlığı, 35x 50 cm	69
Resim 23: 653. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Afişi, Edirne Belediye Başkanlığı, 2014 50x70cm	70

Resim 24: 654. Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali Afişi, Edirne Belediye Başkanlığı 35x50cm 2015 Tasarım: Ömür Tekbaş	71
Resim 25: 650. Tarihi Kırkpınar Pehlivanları Afişi, Tayyip Yılmaz, 35x50cm, 2011 ...	72
Resim 26: 16. Ulusal Kırkpınar Fotoğraf Yarışması Kataloğu Ön ve Arka Kapak.....	73
Resim 27: 4. Gazeteci Gözüyle Fotoğraf Yarışması Kataloğu Ön ve Arka Kapak	73
Resim 28: 654. Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali Etkinlik Rehberi, 20-26 Temmuz 2015	74
Resim 29: Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali Etkinlik Rehberi Giriş.....	75
Resim 30: Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali Etkinlik Programı	75
Resim 31: Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali Etkinlik Programı	75
Resim 32: 654. Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali Davetiyeleri- Protokol Tribünü	76
Resim 33: 653. Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali Davetiyeleri	77
Resim 34: 649. Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali Davetiyeleri- Özel Tribünü.....	77
Resim 35: 650. Tarihi Kırkpınar Güreşleri Davetiyesi, Şeref Tribünü.....	78
Resim 36: 654. Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali Davetiyesi, Alper YAZOĞLU Tribünü	78
Resim 37: 654. Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali Davetiyesi, Başpehlivanlar Tribünü	78
Resim 38: 649. Tarihi Kırkpınar Güreşleri Davetiyesi, Süleyman DEMİREL Tribünü	79
Resim 39: 654. Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali Davetiyesi, Tekirdağlı Hüseyin Tribünü	79
Resim 40: T.C: Kültür Turizm Bakanlığı, Avrupalı Seçkin Destinasyonları -Eden Projesi Kitapçığı	81
Resim 41: Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali Resmi Sitesi	82
Resim 42: Uluslararası I.Tarihi Kırkpınar Sempozyumu Bildirileri Kapak Fotoğrafi ...	83
Resim 43: Uluslararası II.Tarihi Kırkpınar Sempozyumu Bildirileri Kapak Fotoğrafi ..	84
Resim 44: Uluslararası III. Tarihi Kırkpınar Sempozyumu Bildirileri Kapak Fotoğrafi	84
Resim 45: Uluslararası IV. Tarihi Kırkpınar Sempozyumu Bildirileri Kapak Fotoğrafi	85
Resim 46: Uluslararası V. Tarihi Kırkpınar Sempozyumu Kapak Fotoğrafi.....	85
Resim 47: Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali'nin Bugünü ve Geleceği afişi	86
Resim 48: Kırkpınar'ın Bugünü ve Geleceği toplantısında yer alan Kırkpınar Tanıtım Panosu.....	87

Resim 49: Ferhat Akıl –Kırkpınar Minyatüleri Geleceğe Sahip Çıkıyoruz, Türkiye Finans	88
Resim 50: 653. Kırkpınar Yağlı Güreşleri- Kırkpınar Tarihi, 1.29 dakika.....	88
Resim 51: Kırkpınar Yağlı Güreşleri Belgeseli, TRT Belgesel, 26.12 dakika	88
Resim 52: Pehlivan- Turkish Oil Wrester, Discovery Channel, süre: 2.00	89
Resim 53: Pehlivan, Como- Films, süre: 12.55	89
Resim 54: Kırkpınar Oil Wrestling Festival, UNESCO, süre: 8.52	90
Resim 55: Rumeli TV- Kırkpınar Yağlı Güreşleri.....	90
Resim 56: Müthiş Türk Koca Yusuf, Tivimedya, süre: 1.39	90
Resim 57: Kurtdereli Mehmet Pehlivan, TRT Avaz, süre: 5.26.....	91
Resim 58: Kurtdereli Mehmet Pehlivan, Karesi Belediyesi, süre: 4.14	91
Resim 59: Kırkpınar Doodle.....	92
Resim 60: Kırkpınar Pehlivanları Adalı Halil ve Ahmet Taşçı Heykelleri	92
Resim 61: Kırkpınar Ağaları Seyfettin Selim, Hüseyin Şahin, Alper Yazoğlu Heykelleri	93
Resim 62: Heykellerin bulunduğu yol	93
Resim 63: Kırkpınar Pehlivanları Kurtdereli, Kel Aliço, Koca Yusuf Heykelleri	94
Resim 64: Kırkpınar Pınarı, Sarayıçi	94
Resim 65: Edirne Girişinde bulunan Kırkpınar Heykeli.....	95
Resim 66: 15. Ulusal Kırkpınar Fotoğraf Yarışması Kataloğu Ön ve Arka Kapak.....	95
Resim 67: 3. Gazeteci Gözüyle Kırkpınar Fotoğraf Yarışması Kataloğu Ön ve Arka Kapak.....	96
Resim 68: 14. Ulusal Kırkpınar Fotoğraf Yarışması Kataloğu Ön ve Arka Kapak.....	96
Resim 69: 13. Ulusal Kırkpınar Fotoğraf Yarışması Kataloğu Ön ve Arka Kapak.....	96
Resim 70: 12. Ulusal Kırkpınar Fotoğraf Yarışması Kataloğu Ön ve Arka Kapak.....	97
Resim 71: 11. Ulusal Kırkpınar Fotoğraf Yarışması Kataloğu Ön ve Arka Kapak.....	97
Resim 72: 9. Ulusal Kırkpınar Fotoğraf Yarışması Kataloğu Ön ve Arka Kapak.....	97
Resim 73: 6. Ulusal Kırkpınar Fotoğraf Yarışması Kataloğu Ön ve Arka Kapak.....	98
Resim 74: 5. Ulusal Kırkpınar Fotoğraf Yarışması Ön ve Arka Kapak	98
Resim 75: 2004/ 2009 Ulusal Kırkpınar Fotoğraf Yarışması Prestij Kataloğu Ön ve Arka Kapak.....	98
Resim 76: 1.Gazeteci Gözüyle Kırkpınar Fotoğraf Yarışması Kataloğu Ön ve Arka Kapak.....	99

Resim 77: Kırkpınar Fotoğraf Yarışması Afişleri (2005- 2007- 2008- 2009- 2010).....	99
Resim 78: 653. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Etkinlik Program Kitapçığı.....	100
Resim 79: 650. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Program Kitapçığı	100
Resim 80: 649. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Program Kitapçığı	101
Resim 81: 647. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Program Kitapçığı	101
Resim 82: 646. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Program Kitapçığı	102
Resim 83: 644. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Programı Kitapçığı	102
Resim 84: 640. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Program Kitapçığı	103
Resim 85: 650. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Davetiyesi	103
Resim 86: 650. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Davetiyesi	104
Resim 87: 650. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Davetiyesi Arka ve Ön Kapak 1.	104
Resim 88: 650. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Davetiyesi Arka ve Ön Kapak 2.	105
Resim 89: 650. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Davetiyesi, Protokol Tribünü	105
Resim 90: 650. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Davetiyesi, Süleyman Demirel Tribünü	106
Resim 91: 649. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Davetiyesi, Ön- Arka Kapak	106
Resim 92: 649. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Davetiyesi, Şeref Tribünü.....	106
Resim 93: 649. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Davetiyesi, Protokol Tribünü	107

Resim 94: 648. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Davetiyesi, Özel Tribünü.....	107
Resim 95: 647. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Davetiyesi, Süleyman Demirel Tribünü	108
Resim 96: 646. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Davetiyesi	108
Resim 97: 646. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Davetiyesi, Protokol Tribünü	109
Resim 98: 647. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Teşekkür Belgesi	109
Resim 99: 647. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Davetiyesi, Süleyman Demirel Tribünü	110
Resim 100: 644. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Teşekkür Belgesi	110
Resim 101: 644. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Teşekkür Belgesi	111
Resim 102: 644. Tarihi Kırkpınar Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Davetiyesi, Protokol Tribünü.....	111
Resim 103: 644. Tarihi Kırkpınar Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Davetiyesi, Şeref Tribünü.....	112
Resim 104: 644. Tarihi Kırkpınar Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Davetiyesi	112
Resim 105: 644. Tarihi Kırkpınar Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası, Adalı Halil Pehlivan Kapısı Tribün Bileti	113
Resim 106: Kırkpınar Kültürünü Tanıtma ve Yaşatma Derneği, Destan-ı Kırkpınar, 2014, Özel Sayı.....	113
Resim 107: Kırkpınar Kültürünü Tanıtma ve Yaşatma Derneği, Destan-ı Kırkpınar, Nisan 2014, Sayı 10.....	114
Resim 108: Trakya Gazeteciler Derneği, Trakya Kırkpınar, Temmuz 2012 yıl:2 sayı:2.....	114
Resim 109: Edirne Valiliği, Edirne Belediye Başkanlığı, Edirne Kırkpınar, 1998, yıl:2, sayı:2.....	115
Resim 110: Edirne Gazeteciler Derneği, Kırkpınar, Haziran 2011, Yıl:650 Sayı: 14..	115
Resim 111: Türkiye Güreş Federasyonu, Kırkpınar'dan Kırkpınar'a, Haziran 2010...	116

Resim 112: Edirne Ajans Gazetesi, Kırkpınar, Temmuz 2012, Yıl:1 Sayı:1	116
Resim 113: Edirne Haber, Kırkpınar, Yıl: 3 Sayı:3	117
Resim 114: Kırkpınar Kültürünü Tanıtma ve Yaşatma Derneği, Yaşayan Kültürümüz Kırkpınar, sayı:1, yıl:1	117
Resim 115: Edirne Gazeteciler Derneği, Kırkpınar, Haziran 2004, sayı:9	118
Resim 116: Meşhur Türk Pehlivanları-Hergeleci İbrahim/ Sami M. Karayel, Muallim Ahmet Halit Kitabevi, 55s, 1942	118
Resim 117: Meşhur Türk Pehlivanları-Cihan Pehlivanı Kara Ahmet Sami M. Karayel, Muallim Ahmet Halit Kitabevi, 47s, 1943	119
Resim 118: Meşhur Türk Pehlivanları- Yozgatlı Kel Hasan Sami M. Karayel, Muallim Ahmet Halit Kitabevi, 21s, 1943	119
Resim 119: Meşhur Türk Pehlivanları- Akkoyunlu Kazıkçı Kara Bekir, Sami M. Karayel, Muallim Ahmet Halit Kitabevi, 21s, 1942.....	120
Resim 120: Meşhur Türk Pehlivanları- Kel Aliço , Sami M. Karayel, Muallim Ahmet Halit Kitabevi, 22s, 1941	120
Resim 121: Meşhur Türk Pehlivanları-Yürük Ali, Sami M. Karayel, Muallim Ahmet Halit Kitabevi, 40s, 1943	121
Resim 122: Meşhur Türk Pehlivanları- Adalı Halil ve Kızılıklı Mahmut , Sami M. Karayel, Muallim Ahmet Halit Kitabevi, 47s, 1948.....	121
Resim 123: Meşhur Türk Pehlivanları- Kurtdereli Mehmet ve Makarnacı Hüseyin , Sami M. Karayel, Muallim Ahmet Halit Kitabevi, 48s, 1948	122
Resim 124: Meşhur Türk Pehlivanları- Çolak Molla , Sami M. Karayel, Muallim Ahmet Halit Kitabevi, 56s, 1942.....	122
Resim 125: Adalı Halil Pehlivan- Yağlı Güreşte Kaideler , Hürriyet Gazetesi Yayınları, Ceval Davut ARIBAL, 128s, 1955.....	123
Resim 126: Türk Güreşi Yağlı Güreş, M.Hilmi BİC, Marmara Kitapevi, 296s, 1944. 123	
Resim 127: Cumhuriyete Kadar Türk Güreşi- Cilt 1, M.Atıf KAHRAMAN, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 478s. 1989.....	124
Resim 128: Balkanlarda Türk Yağlı Güreşleri, Kırkpınar- 1, 1991-92 Yılı Kırkpınar Ağası Alper YAZOĞLU, 190S, 1992	124
Resim 129: Doğuşundan Günümüze KIRKPINAR, Halis ERDEM, Ceren Yayıncılık, 192s, 2009.....	125

Resim 130: Er Meydanı KIRKPINAR Geleneksel Yağlı Güreşleri, Etur yayıncılık, 2003	125
Resim 131: Edirne- Kırkpınar ve Yağlı Güreş, Murat Köse, Polat Ofset, 160s, 1990 .	126
Resim 132: Edirne ve Kırkpınar Şiirleri, Uluğ TURANLIOĞLU Edirne Lisesinden Yetişenler Derneği Yayını-1, 82s, 1987	126
Resim 133: TARİHİ KIRKPINAR GÜREŞLERİ “Edirne Belediye Başkanları, Ağalar, Başpehlivanlar”, Tayyip YILMAZ, T.C. Edirne Belediye Başkanlığı, 116s, 1995	127
Resim 134: Türklerde Spor Geleneği ve KIRKPINAR GÜREŞLERİ, Ali AYAĞ Kırkpınar Ağası, Divan Yayınları, 1983.....	127
Resim 135: PEHLİVANNAME'DEN KIRKPINAR'A GÜREŞ KÜLTÜRÜ, Ahmet Muzaffer ÇEKİÇKIRAN, 80s,2007	128
Resim 136: Geçmişten Geleceğe KIRKPINAR, Tayyip YILMAZ, T.C. Edirne Valiliği, 80s, 1998.....	128
Resim 137: Toroslardan Kırkpınar'a Tutkulu Bir Yörük Çocuğunun Öyküsü, Mehmet CADIL, Portsan Mermer Sanayi Ticaret A.Ş., 106S, 2008.....	129
Resim 138: Kırkpınar Deyince, Oğuzhan BİLGİN, 142s, 1994	129
Resim 139: Pehlivan – Kırkpınar Yağlı Güreşleri, Editör: Doğanay ÇEVİK, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, 403s, 2011	130
Resim 140: Kel Aliço, Halis ERDEM, Ceren Yayıncılık,159s, 2012	130
Resim 141: Yazılı Kültürden Dijital Kültüre Kırkpınar, Ender BİLAR, Türk Kütüphaneciler Derneği Edirne Şubesi, 90s, 2015	131
Resim 142: Doğuşundan Günümüze KIRKPINAR, Halis ERDEM, Dahi yayıncılık, 726s, 2013.....	131
Resim 143: KIRKPINAR-Türklerde Spor Anlayışı ve Kırkpınar Ruhu, Halil DELİCE, Babıali Kültür Yayıncılığı, 280s, 2011	132
Resim 144: Halk Bilimi Açısından Kırkpınar Güreşleri, Mehmet DERVİŞOĞLU, Edirne Valiliği Kültür Yayınları, 280s, 2014	132
Resim 145: Cihanı Titreten Türk KOCA YUSUF Yalnızca Güle Yenildi, Halil DELİCE, Babıali Kültür Yayıncılığı, 408s, 2006.....	133
Resim 146: EDİRNE VE KIRKPINAR, Murat ÇAVGA- Özcan AYGEN, Puslu Yayıncılık, 207s, 2013.....	133
Resim 147: ER MEYDANI, Turkish Airlines- Infomag Yayıncılık, 596s, 2014.....	134

Resim 148: Türkiye Cumhuriyeti Posta Telgraf Genel Müdürlüğü, Kırkpınar Yağlı Güreşlerinin 650.yılına Özel Posta Pulu, 2011.....	134
Resim 149: Türkiye Cumhuriyeti Posta Telgraf Genel Müdürlüğü, Kırkpınar Güreşleri Posta Pulu, 1986	135
Resim 150: Milli Piyango Genel Müdürlüğü, 639. Tarihi Kırkpınar Güreşleri Milli Piyangosu, Haziran 2000.....	135
Resim 151: Türkiye Cumhuriyeti Posta Telgraf Genel Müdürlüğü, Kırkpınar Yağlı Güreşleri Zarfı, 1958	135
Resim 152: Tayyip Yılmaz, Çizgilerle Edirne, Trakya Üniversitesi, 24 resim, 2015, Edirne- “Kırkpınar” Bölümünden Çizimler.....	136

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Modern yaşamın getirdiği yeniliklerden biri görsel kültürün neredeyse insanoğlunun yaşamının tamamında yer alması olmuştur. Görsel kültür bilgi, anlam gibi görsel olayları görsel teknoloji ve medyayı kullanarak tüketiciye sunar. Görüntü her yerdedir. Bunlar bir resim, afiş, reklam ya da internet kaynaklı iletilerdir. İletileri de anlamlı kılan imgelerin varlığıdır. Görüntü imgeler aracılığıyla ortaya konur. İmgeler sözcüklere gerek duymadan var olmayanı yansıtmayı hedefler. Her imgeyle görme biçimi sağlanır. Bu da görme biçimiyle dünyayı algılayış şeklini yansıtır. İmgeler dikkati daima canlı tutar. İzleyicinin algılama sürecinde dikkati çeker. Algılama tüm duyu organlarıyla sağlansa da temel olarak görsel algı hepsinden önce gelir. Geçmişe baktığımızda kelimeler, imgelerin yerine tercih edildi. Günümüzde tam tersi bir rol oynamaktadır. Görsel imgelerin kültürü şekillendirmesinde büyük katkısı vardır. Bunun farkına varan yeni dünya, kendi tanıtımını sağlayacak pek çok araç geliştirmiştir. Sinema, televizyon, reklam, grafik tasarım görsel kültürü iletme araçlarının en önemlilerindedir.

Görsel kültürün önemini fark eden yeni dünya her alanda kendini tanıtıcı, özelliklerini ortaya koyan sunumlara gerek duyar. Bir çeşit kendi kimliğini öne çıkarmayı, farkındalık yaratmayı hedefler. Görsel kimlik sayesinde künyesini oluşturur. Hedef kitleye kendi imajını, gerçekte kim olduğunu görsel kimlikle tanıtır. Bunu tanıtırken de grafik tasarımın içerisinde yer alan tasarım elemanları ve ilkelerinden yararlanır. Logo ve amblemde kullanılan şekil, yazı gibi karakterleri bir arada kullanmak grafik tasarımın temellerine bağlıdır.

Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri, Edirne kenti için yalnızca bir spor müsabakası değil, aynı zamanda kültürel bir mirastır. Bu mirası yaşatmak ve Uluslararası alanda Kırkpınar'ın kimliğini tanıtmak için afişler, kataloglar, reklamlar hazırlanmıştır. Gelişen teknoloji sayesinde Kırkpınar'ın görsel kimlik oluşumundaki

grafiksel çalışmalarda da gelişmeler ve içinde bulunan çağa uyumla farklılaşmalar meydana gelmiştir. Bu uyumun hedef kitleye Kırkpınar'ın ruhunu aktarması amaçlanıp, grafiksel yorumla da imgesel olarak görsel algıya hitap etmelidir.

1.1. Tezin amacı

Modern yaşamı tamamen etkisi altına alan popüler kültürün temelinde, görsel kültür yatar. Görsel kültür, imgeler yoluyla görsel algıda farkındalık yaratacak görsel medya ve teknolojileri kullanarak hedef kitleye iletilen mesajla sağlanır.

Endüstri Devrimi sonrası baskı makinalarının kullanımı, baskı sayısı ve alım gücünün artışıyla grafik tasarım sadece tipografik olarak yazının kullanımı olmaktan çıkmış, görselliğinde farkındalık yaratabileceğini ortaya koymuştur. Gelişen teknolojiyle reklam sektöründe etkisi birleşince, cezbedicilik görsellikte varolmuştur. Bu bir ürünün ambalajından, giyilecek kıyafete kadar, tüm dünyayı içine alan bir sektör olarak yola çıkmıştır. Reklamın işin içine girdiği dünyada büyük kurumlar da bu etkiye kapılarak, kendilerini tanıttıkları kimliği dış dünyaya tanıtmayı bir hedef olarak belirlediler. Kurumsal kimliğin ortaya çıkışı, grafik tasarımın ellerinde şekillenir. Logo ve amblem, tanıttığı kurumun imajını, özelliklerini net bir tavırla tüm dünyaya sergiler. Logo ve amblem yaratma aşamasında grafik tasarımın eleman ve ilkelerine başvurulur. Kurumun özelliklerini tanıtıcı, dikkat çekici ve estetik olarak göze hoş gelen tüm unsurların sırları grafik tasarımın içeriğindedir.

Görselliğin bu denli önemli olduğu dünyamızda, Tarihi Kırkpınar Güreşleri'nin hem kurumsal kimliği hem de Türk Milleti için önemli bir miras olması sebebiyle, görsel açıdan yapılan çalışmalar oldukça önemlidir. Bu konuda oluşturulacak görsel algı sadece yurtiçinde değil, aynı zaman da uluslararası platformda farkındalık yaratmaktadır. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri, UNESCO tarafından 16 Kasım 2010 tarihinde 5.COM 6.42 no'lu karar ile *İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirasının Temsili Listesi*'ne alınmıştır. Bu denli önemli geçmişe

sahip bir mirasın önünü açacak ve bir adım öne taşıyacak projeler üretmek, kültürel varlığımıza sahip çıkmak adına oldukça önemlidir.

Bu çalışmada, geçmişten günümüze kadar hazırlanan grafiksel çalışmaların neler olduğu saptanarak, estetiksel açıdan yorumlayıp, öneriler sunulmaktadır. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri kültürel kimlik oluşumuna etki eden unsurların ve ritüellerinin varlığıyla, bir spor müsabakasından oldukça fazladır. Kendine has bir ruhu vardır. Bu ruhu ortaya koyan unsurlar çalışmada açıklanmıştır. Ayrıca görsel kimlik oluşumuna etki eden grafiksel çalışmalar, projeler, sanatsal olarak heykeller bu çalışmada yer almaktadır.

1.2. Tezin Yöntemi

Bu çalışmanın araştırma yöntemi alan taraması yöntemine dayalıdır. Konuyla ilgili alan taraması yöntemiyle, elde edilen verilerin tek bir kaynaktan toplanması hedeflenmiştir. Konuyla ilgili arşivler, Edirne Belediyesi arşivi, Kırkpınar dergi ve dernekleri, yerli ve yabancı araştırmalar, makaleler, yüksek lisans ve doktora tezleri incelenmiştir. Kırkpınar tarihi, kültürel sembolleri araştırılmış, geçmişten günümüze dair tanıtımı adına yapılan grafiksel çalışmalar incelenerek yorumlanmıştır.

1.3. Tezin Kapsamı

Bu çalışmanın ikinci bölümünde grafik tasarım, tarihi, grafik tasarım elemanları, ilkeleri, görsel iletişim gibi konular kavramsal çerçevede incelenerek, tanımlar halinde verilmiştir.

Üçüncü bölümde “ Kırkpınar” konusuna dair tarihi, içeriği, kültürel sembolleri, ritüelleri tespit edilerek açıklanmıştır. Dördüncü bölümde Kırkpınar kurumsal kimlik açısından incelenmiş, bu kimliği ortaya koyan Kırkpınar logosu

yorumlanmıştır. Bunun yanı sıra görsel kimlik oluşturacak afiş çalışmaları, davetiyeler, etkinlik rehberi, kataloglar yer almıştır. Beşinci bölümde, Kırkpınar için gerçekleştirilmiş yerel ve uluslararası projeler saptanarak, ortaya konmuştur. Devamında ise Kırkpınar heykelleri, kitap kapak tasarımları, dergi- gazete kapak tasarımları gibi diğer grafiksel çalışmalar örnek olması açısından çalışmada yer almıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1.Grafik Tasarımı ve Tarihi

Grafik tasarımı, bilgiyi, görsel mesaja dönüştürerek, iletişim araçları yoluyla başkalarına iletme en temel tanımıdır.

Grafik tasarım fikirleri, kavramları, metin ve görselleri olarak onları baskı, elektronik veya diğer süreçlerden geçirip görsel anlamda çarpıcı bir biçimde sunar. İletişim süreci aşamasında tasarımcı mesajın iletildiği hedef kitlenin oluşumu algılaması ve anlamasına yönelik unsurları beraber bir biçimde kullanmaya özen gösterir.

Maden'e göre ise; *“Grafik, Batı ülkelerinde, yeni üretim biçimlerinin doğması ve birey-toplum ilişkilerinin gitgide karmaşıklaşması sonucu ortaya çıkmış bir anlatım yolu.”*¹

Grafik tasarımı aynı zamanda görsel iletişim tasarımı olduğundan iletilmek istenen mesajı, görsel iletişim yoluyla alıcıya ulaştırır. Estetik niteliklere sahip olmasının yanı sıra yazı ve resimle bütünlük içinde olması gereklidir. Grafik sanatı temelinde güzel sanatların uygulamalı sanatları ile teknolojinin bulunduğu noktada, çok yaygın bir alana yayılmaktadır.²

Bilgili'ye göre; *“ Kitle üretim ve tüketim pazarının etkisi altında 'sanat'tan 'zanaat'a geçiş yaşayan grafik tasarım dünyasının sanat akımları da, gelişimlerin*

¹ *Bir Usta, Bir Dünya: Sait Maden*, (Tasarımcı, Sanatçı, Şair), kolektif, Yapı Kredi Yayınları, 2009, İstanbul, s:19.

²Abdülgani Arıkan, *Grafik Tasarımda Görsel Algı*, Eğitim Kitabevi Yayınları, 2008, Konya, s:10.

etkisinde açık bir ortamda ortaya çıkar."³ Bunun nedeni, sanatsal hareketlerin dönem içerisindeki yaşanan olaylara ve sorunlara karşı hızla gelişmesidir. Sanat akımları geçmişteki izleri eşliğinde güncel değişimleri de içinde barındıran köklü değişimlere sahiptir.

20.yüzyılın ilk yarısında yaşayan köklü değişimler gelenek ve sosyal düzene karşı gelerek yeni sanat akımları ortaya çıkarır. O dönemdeki sanat ve tasarım ortamının tamamen farklılaşması, endüstriyelleşen dünya için yeni bir anlayış ortaya koyar. Bektaş'a göre; "*Bu sanat hareketlerinin ifade aracı ise grafik tasarım ve tipografi olmuştur; Kübizm, Dada, Sürrealizm, De Stijl, Suprematizm ve Konstruktivizm gibi hareketler grafik dilinin biçimini ve çağımızdaki görsel iletişimi doğrudan etkilemişlerdir...*"⁴

Grafik tasarım, tıpkı gazetede olduğu gibi güncelliği yakalamak zorundadır. Bu yüzden tasarımcı, grafik tasarımın ait olduğu kültür ortamını, toplumsal olayları, teknolojik buluşlara, çağdaş sanat, felsefe, politika ve sosyoloji gibi alanlarda tartışılan sorun ve örnekleri takip etmelidir. Teknolojiye dayanan grafik tasarımın gelişmesi, rekabeti de beraberinde getirmiştir. Bu sayede reklamcılık ve pazarın genişlemesini sağlayan diğer iletişim sektörleri hızla büyümüştür. İletişimin olduğu yerde iletişim tasarımı işin içine girmiştir. Reklam malzemeleri, gazete, dergi, televizyon, internet gibi iletişim araçları kullanmaya başlandı.

Geçmişte grafik tasarım ve tasarımcının gelişimi baskı ve çoğaltma tekniklerine bağlıyken, günümüzde ise görsel iletişim tasarımına bağlıdır. ⁵ İletilen mesajın alıcıya ulaşmasını sağlayacak kişi tasarımcıdır.

Grafik tasarımı pek çok disiplini kapsar. Sanat yönetimi, tipografi, sayfa düzeni, bilgi teknolojileri ve diğer yaratıcı alanları barındırır.⁶

³ Hasan Fehmi Ketenci- Can Bilgili, *Görsel İletişim ve Grafik Tasarımı*, 2006, İstanbul, s:23.

⁴ Hasan Fehmi Ketenci- Can Bilgili, a. g. e. s: 24.

⁵ Fikret Uçar, *Görsel İletişim ve Grafik Tasarımı*, İnkılap Kitabevi, 2014, İstanbul, s:93.

⁶ Gavin Ambrose- Paul Harris, *Grafik Tasarımın Temelleri*, Literatür Yayıncılık, 2012, İstanbul. s:12.

Grafik tasarım estetik, reklam ve kurumsal tasarımlar haricinde I. Dünya savaşında afişlerle propaganda halini almıştır.(I want you for us army) 60lar ve 70'lerde de sisteme karşı olan toplumsal tepkilerin, protestoların artmasıyla grafik anlatım dilinde değişmelere, özgün ve farklı görüşlere zemin hazırlamıştır. İş hayatının da önemli bir parçası olmasıyla, şirketin imajını ortaya koyan görsel kimlikler kullanılmıştır. Bu sayede kurumsal kimlik tasarımlarıyla grafik tasarım uluslararası bir nitelik kazanmıştır.⁷

“Yirminci yüzyılın başında, grafik tasarım alanında ortaya çıkan yaratıcı yeniliklerin çoğu, modern sanat hareketlerinin bir uzantısı olarak meydana gelmekle beraber bu hareketlerden ve Bauhaus'tan bağımsız olarak çalışan tasarımcı da “Yeni Tipografi” adı altında önemli gelişmeler ortaya koymuştur...”⁸

Grafik tasarım doğuşu genel olarak ilk insanların yemek için avlanırken, hayvanı farkına vardıklarına ilk an zihnine kazıdıkları görüntü grafik bir işaretti.⁹

“Grafik tasarım terimi ilk kez 20.yüzyılın ilk yarısında metal kalıplara oyularak yazılan, çizilen ve daha sonra da çoğaltılmak üzere basılan görsel malzeme için kullanılmıştır.”¹⁰

O zamandan günümüze kadar gelişen teknoloji sayesinde sadece baskı alanından ziyade yepyeni bir kimlik kazanmıştır. Görsel iletişim de en önemli unsurlardan biri haline gelmiştir.

Sanayi devrimi toplumsal olayların çoğunu etkilediği gibi grafik alanını da etkilemiştir. Makineleşme çağı ile iletişim ve ulaşım alanındaki gelişmeler insanlar arasında farklı kültürlerle olan ilgi ve etkileşimi artırmış sanat ve tasarım alanlarında yeni akımlar filizlenmiştir.

⁷ Ulufer Teker, *Grafik Tasarım ve Reklam*, Yorum Sanat ve Yayıncılık, 2009, İstanbul.

⁸ Dilek Bektaş, *Çağdaş Grafik Tasarımın Gelişimi*, Yapı Kredi Yayınları, 1992, İstanbul, s:85.

⁹ Abdülğani Arıkan, *a. g. e.* s:9.

¹⁰ Hasan Fehmi Ketenci- Can Bilgili, *a. g. e.* s: 278.

İlk Almanya'da 1898'de Van de Velde'den başlayarak afişlerde, ambalajlarda grafik çizgi kavramı ortaya çıkmıştır. Buhar makinesi, kimya, fizik gibi alanlardaki gelişmeler birçok alandaki yeni buluşlarla sanayi şehirlerine olan göçü hızlandırır. Bu bağlamda grafik alanındaki hızda doğru orantı gösterir. Özellikle hammadde kullanımının çeşitli yöntemlerle geliştirip daha kullanılır hale gelmesi resimlerin büyük boyutlarda ve ucuza satılması bu alana olan talebi hızla arttırmıştır. (1796'da Senelfelder'in bulduğu ve Engelmann'ın geliştirdiği litografi, Andreas Baur'le Koenig'in otomatik baskı aleti.) Daha sonra 1860'lı yıllarda Firmin Gillot fototipi ve fotogravür çalışmaları, 1886'da Mergenthaler'in bulduğu harfleri klavyede bir araya getiren linotipi, Amerikalı Langston bulup İngilizlerin geliştirdiği monotip 1970'li yıllara kadar kullanılır. Ira Rubel 1905 yılında ofset baskıyı icat eder. Alman Johannes Gutenberg'in geliştirdiği harf teknolojisine dayanan sistemle de bilgiler çoğaltılarak, hızla yayılmış ve insanlar üzerinde köklü değişimlere neden olmuştur.¹¹

Günümüzde grafik sanatı, baskı grafiği ve endüstriyel grafik olarak ikiye ayrılır. İçerik olarak birbirinden farklıdırlar ancak işlev olarak her ikisi de bir mesajı izleyiciye aktarma yoluna gider. Görsel iletişim tasarımı olarak iletilmek istenen mesajı estetik unsurlarla resim ve yazının bütünlük içerisinde kullanıldığı tasarımlardır.¹² Güzel sanatların teknoloji ile birleşerek uygulamaya konduğu alandır. Grafik tasarım tasarım elemanlarını tasarım ilkeleriyle harmanlayıp belli kompozisyonlarda sunma işlemidir.

¹¹ Alain Weill, *Grafik Tasarım*, Yapı Kredi Yayınları, 2012, İstanbul, s:11-13.

¹² Abdülğani Arkan, *a. g. e.* s:10.

2.1.1. Grafik Tasarım Elemanları

2.1.1.1. Nokta

Tasarım elamanlarının en başta gelenlerinden bir tanesidir. Nokta, dinamik bir sanat elemanıdır. *“En basit tasarım elemanı olarak kabul edilen nokta uzayda bir pozisyonu belirlemektedir.”*¹³

Noktalar yan yana geldiklerinde çizgi veya leke oluşturur. Tek bir noktanın kağıt üzerinde etkisi durgunluk yaratırken, çoğaldıkça dinamizm etkisi artar. Resim yüzeyine eşit aralıklarla dağılan noktalar yüzey oluşturur.

2.1.1.2. Çizgi

Tasarım elemanlarından en önemlilerinden biridir. Görsel bir anlatımda ilk anlatım unsurudur. *“Sanatın bir elemanı: Hareket eden bir sivri ucun yüzey üzerinde bıraktığı aralıksız iz.”*¹⁴

Tek boyutlu, eni ve boyu olmayan, uzunluğa sahiptir. Biçimsel olarak çeşitlere ayrılır. Bunlar yatay, dikey, diyagonal, zikzak, eğri gibi çeşitlerdir.¹⁵ Düz çizgi durağandır. Hangi konumda ele alınır alınsın statik hareketsiz çizgilerdir. Keskin hatları sert bir imaj yaratır. Eğik çizgiler, hareketli ve canlılık barındırır. Düz çizgilerin statik etkisine karşılık eğri çizgiler dinamizm duygusu uyandırır. Kırık çizgiler ise yine canlılık ve hız etkisine sahiptir.

¹³ Zuhâl Özcan , Nuray Bayraktar , Nilgün Görer Tamer , Ayşe Tekel , Nilüfer Gürer , Aybike Ceylan Kızıldaş , Bilge Armatlı Köroğlu, *Görsel Eğitimde Yaratıcılık ve Temel Tasarım*, Nobel Akademik Yayıncılık, 2012, Ankara, s:14.

¹⁴ Nimet Keser, *Sanat Sözlüğü*, Ütopya Yayınevi, 2009, Ankara, s:79.

¹⁵ Zuhâl Özcan , Nuray Bayraktar , Nilgün Görer Tamer , Ayşe Tekel , Nilüfer Gürer , Aybike Ceylan Kızıldaş , Bilge Armatlı Köroğlu, *a. g. e.* , s:15.

Çizgi hem hareketi, hem biçimi sağlar. Çizginin en önemli özelliklerinden biri, somut bir biçimi anlatırken akıcı, net ve keskin olmasıdır. Birlik ve bütünlük açısından biraraya getirici olmasına karşın dengeyi de bozabilir.

2.1.1.3. Renk

Tasarım elemanlarından renk, ışıkla ilişkilendirilebilir. “*Renk, teknik olarak ışığın kendi öz yapısına veya cisimler tarafından yayılma şekline bağlı olarak, göz üzerinde yaptığı etkidir.*”¹⁶ İzleyici de duygusal etki yaratır. Psikoloji ve sosyolojik etkileşimleri vardır. Renkler antik çağlardan bu yana pek çok teorik tartışmaya neden olmuştur. 17.yy. sonlarında Isaac Newton’un ortaya koyduğu renk spektrumunu, modern renk teorisinin temelini oluşturur.¹⁷

Doğada renk canlıların için avlanmak, hayatta kalmak, çoğalmak gibi hayati değeri vardır. İnsan üzerinde de fizyolojik etkilere sahiptir. Bu nedenle tasarımlarda kullanılan renkler oldukça önemli yere sahiptir. Bir ürünü dikkat çekici kılan, satın alma sürecini arttıran renktir. Renkler tek başlarına olduğu kadar birbirleriyle de uyum içinde olduklarında iyi bir etki yaratabilir. Rengin özelliklerini anlatan Itten’in 12 renk temelli renk çemberinde; Birincil renkler; kırmızı, sarı ve mavi, ikincil renkler; yeşil, turuncu, mor, üçüncül renkler; her iki grubun arasında kalan renklerdir.

Renkler sıcak ve soğuk olarak iki grupta incelenir. Her rengin kendi içinde farklı anlam da etkileri vardır. Dalga boyu yüksek olan sıcak renkler ve dalga boyu düşük olan soğuk renklerdir. Sıcak renkler; sarı, kırmızı ve turuncu renkleri, soğuk renkler; mavi, mor ve yeşil renkleridir. Sıcak renkler bize sıcaklığı, yakınlığı yansıtırken soğuk renkler serinliği ve uzaklığı hatırlatır. Sıcak renkler gösterişli,

¹⁶ Zuhâl Özcan , Nuray Bayraktar , Nilgün Görer Tamer , Ayşe Tekel , Nilüfer Gürer , Aybike Ceylan Kızıldaş , Bilge Armatlı Köroğlu, a. g. e. , s:21.

¹⁷ Nimet Keser, a. g. e. , s:272.

cazbedici, canlandırıcı özelliğe sahiptir. Soğuk renkler dinlendirici, sakinlik verici özelliğe sahiptir.

2.1.1.3.a. Beyaz

Renk skalasında bulunan en açık renktir. Saflık ve temizliğin sembolüdür. Kimi yerlerde huzuru nitelediğinden cenaze törenlerinde kullanılır. Işık ve nuru simgeler. İstikrarı, devamlılığı ve temizliği çağırır. Bu yüzden birçok iş görüşmesinde beyaz giyilmektedir. Birçok temizlik ürünü ve kişisel bakım malzemelerinde beyaz renge sıklıkla yer verilir.

2.1.1.3.b. Siyah

Renk skalasındaki en koyu renktir. Soğuk bir renk olmasına karşın, tutkuyu ve gücü simgeler. Resmîyetin rengidir. Toplumlar arasında farklı sembolik anlamlara gelmektedir. Batıda siyah matemi simgelerken, Asya'da mutluluğun simgesidir. Işığın yok edici özelliği vardır. Grafikseldan bakıldığında tonları belirleyici bir renk olduğundan tipografik elemanlarda kullanılır.

2.1.1.3.c. Kırmızı

Sıcak renklere en dikkat çekici renklerin arasındadır. İştah açtığı için gıda firmalarının logosunda vazgeçemediği renktir. Tansiyon yükseltip, kan akışını hızlandırır. Dikkat çekiciliği sayesinde trafik ve uyarı işaretlerinde sıkça kullanılır. Albenisi yüksek olduğundan reklam sektöründe vazgeçilmez renkler arasındadır. Tıpkı Türk bayrağı gibi çoğu ülkenin bayraklarında kullandıkları renktir.

2.1.1.3.d. Sarı

Renklerin en sıcakıdır. Altın ve güneşin rengidir. Neşeli bir renk olduğundan birçok ünlü marka logolarında sarıyı kullanmıştır. Dikkat çekici ve geçiciliği ifade eder. Bu yüzden taksiler de genellikle sarı renk kullanılır. Yine bu sebeptendir ki neredeyse hiçbir banka paranın kalıcılığını sağlamak amacıyla amblemlerinde sarı rengi kullanmazlar. Doğada en çok rastlanan renklerden biridir.

2.1.1.3.e. Mavi

Gökyüzünün rengidir. Huzuru ve sonsuzluğu ifade ettiğinden dinlendirici özelliği vardır. Su ambalajlarında en çok kullanılan renktir. Mavi şeffaflıkla ilgilidir bu yüzden saydam olan ışığın kırılmasıyla gökyüzünden denize mavi rengini yansıtır. Kötülüklerden, kem gözlerden uzak tutucu bir sembol olarak kullanılan nazar boncuğunda mavinin açık ve koyu tonları birlikte kullanılır. Mavi ve lacivert otoriteyi, verimliliği çağırıştırır. Bu yüzden birçok firma logolarında maviyi kullanır. Mavinin en önemli özelliklerinden birisi çok uzaktan bakıldığında bile fark edilmesidir.

2.1.1.3.f. Yeşil

Doğanın temelidir. Rahatlatıcı ve sakinleştirici bir etkisi vardır. Mavi ve sarının birleşiminden meydana gelen renktir. İçerdiği renklerden canlılık ve huzuru bünyesinde barındırır. Doğal ve sağlıklı etkisi yaratır. Bu yüzden birçok gıda ürünleri organik etkisi yaratmak için ambalajlarında yeşili kullanır.

Dinsel açıdan İslam ve Hıristiyanlık adına cennet tasvirinde kullanılan önemli bir renktir. Bir bilimsel araştırmaya göre bazı renklere uzun süre bakıldığında anlık sinir hücrelerinde etkisiz kalma söz konusudur. Bu renklerden biri de yeşildir.

2.1.1.4. Biçim/ Form- Şekil

Tasarım elemanlarından biçim ve şekil kelime anlamı olarak birçok kaynakta farklı şekilde açıklanmaktadır. Nimet'e göre; *“Çoğunlukla biçim ve form birbirinden farklı terimlermiş gibi algılanmasına karşın, aslında form, biçimin Fransızca karşılığıdır.”*¹⁸

Diğer bir tanıma göre; *“Şekil ve biçim yüzey etkisi veren ve daha çok iki boyutlu, form ise hacim ve kütle etkisi yaratan üç boyutlu geometrik elemanlar olarak ifade edilebilir.”*¹⁹

Biçim, çizgi, renk ve tonlardan oluşmuş yüzeydir. Kişisel biçim ile dengeyi ışık- gölge ve renk elemanlarıyla kurmak önemlidir. Biçimin rengi güçlendikçe daha çekici hale gelir.

2.1.1.5. Ton/ Değer(Valör)

Tasarım elemanlarından biri de ton yani değer(valör)dir. Renklerin kendi içerisindeki açıklık – koyuluk değerleridir. Değer, renklerin içerisindeki siyah ile beyaz ilişkilerinden meydana gelen açık ve koyu farklarına denir. Beyaz en yüksek, siyah en düşük değerdedir.²⁰

Değer, ışısız olmaz. Işık sayesinde biçim ve formun zıt değerleri görülür. Değerlerin aşırı zıtlığı derinlik ve açıklık algısı yaratırken, benzer değerler ise tasarımdaki etkiyi zayıflatıp, detay hissi verebilmektedir.²¹

¹⁸ Nimet Keser, *a. g. e.* , s:133.

¹⁹ Zuhâl Özcan , Nuray Bayraktar , Nilgün Görer Tamer , Ayşe Tekel , Nilüfer Gürer , Aybike Ceylan Kızıldaş , Bilge Armatlı Köroğlu, *a. g. e.* , s:18.

²⁰ Nimet Keser, *a. g. e.* ,s:347.

²¹ Abdülğani Arıkan, *a. g. e.* , s:12.

2.1.1.6. Doku

Tasarım elemanlarından bir diğeri dokudur. “*Bir yüzey üzerinde tekrarlara dayalı bir biçimsel bir düzen oluşturulmuşsa orada bir dokunun varlığından söz edilmelidir.*”²²

Nesnenin karakterini dokunarak veya dokunmadan da görünümüyle hissi veren yapıdır. Hem görme hem de dokunma duyuları nesnenin dokusu hakkında bilgi verir.²³

2.1.1.7. Ölçü

Bir diğeri tasarım elemanlarından ölçü görsel anlamda farklı etki yaratmayı sağlar. Güngör’e göre (1972) ;“ *Bir kompozisyonda ölçü aralıcılığı ile bir denge ya da zıtlık, koram ve egemenlik oluşturmak mümkündür...*”²⁴

Yapıyı oluşturan elemanların boyutlarıdır. Bütünle olan ilişkisidir. Uzaklık, derinlik ölçüyü etkiler. Ölçülerin değişkenliği tasarımın etkisini ve algılanabilir olmasını artırır.

2.1.1.8. Yön

Tasarım elemanlarından yön, tasarımın içerdiği nesnelere kullanıldığı yerdir. Genellikle soldan sağa doğru bir algılayış vardır.²⁵ Çizgi ve noktalarla oluşturulan bu yön tasarıma canlılık ve hareket katar. Güngör’e göre; “ *Bir kompozisyonda*

²² Fikret Uçar, *a. g. e.* , s:282.

²³ Nimet Keser, *a. g. e.* , s:99.

²⁴ Zuhâl Özcan , Nuray Bayraktar , Nilgün Görür Tamer , Ayşe Tekel , Nilüfer Gürer , Aybike Ceylan Kızıltaş , Bilge Armatlı Köroğlu, *a. g. e.* , s:32.

²⁵ Albdülgani Arıkan, *a. g. e.* , s:16.

genellikler yatay yönler edilgen, dişey yönler etken, diyagonal yönler ise hareketli ve dinamik bir etki yapar.”²⁶

2.1.2. Grafik Tasarım İlkeleri

2.1.2.1. Denge

Tasarım ilkerlerinden biri dengedir. Zelanski ve Fisher’a göre(1996); *“Kompozisyonda denge tasarım elemanlarının belli bir tarafta ağır bastığı algısına neden olmayacak şekilde eşit dağıtılması ile sağlanır.”²⁷* Bir tasarım veya resimde öğelerin birbirine olan uyumudur. Dengeyi sağlayabilmek için zıtlıklardan yararlanmak gerekir. Bunu sağlayan üç farklı denge vardır. Bunlar; Simetrik Denge, Asitmetik Denge ve Radyal Denge şeklindedir.²⁸

2.1.2.2. Bütünlük, Uygunluk

Tasarım ilkelerinden en önemlilerinden biridir. Görsel unsurlarla ilgiyi artırabilmek için bir bütünlük ve uyum gereklidir. Bütünlük ve uyum halinde iletilen mesaj alıcıya daha net ve kolay ulaşır. *“Tasarımcı bütünlük oluşturma yolunda bazı farklı yöntemleri ve unsurları kullanabilir, bunlar; (a) Bordürlar, (b) Beyaz boşluklar, (c) Eksen çizgileri, (d) Üç nokta yöntemidir.”²⁹*

²⁶ Zuhâl Özcan , Nuray Bayraktar , Nilgün Görer Tamer , Ayşe Tekel , Nilüfer Gürer , Aybike Ceylan Kızıldaş , Bilge Armatlı Köroğlu, a. g. e. , s:20.

²⁷ Zuhâl Özcan , Nuray Bayraktar , Nilgün Görer Tamer , Ayşe Tekel , Nilüfer Gürer , Aybike Ceylan Kızıldaş , Bilge Armatlı Köroğlu, a. g. e. , s:43.

²⁸ Nimet Keser, a. g. e. , s:91.

²⁹ Hasan Fehmi Ketenci-Can Bilgili, a. g. e. , s:283.

Uygunluk ise, “ İki ya da üç boyutlu elemanlar arasında ortak veya benzer yanların bulunmasıdır...”³⁰

2.1.2.3. Oran/ Orantı

Tasarım ilkelerinden en önemlilerinden biri de oran/orantıdır. “Oran, İki ya da daha fazla benzer şey arasındaki miktar ve derece ilişkisi. Orantı, bütün içindeki parçaların ilişkilerini düzenleyen kurallardır...”³¹

Tanalı’ya göre(2000); “Oran, nesnelerin karşılaştırmalı ilişkisidir. Bir nesnenin boyutları arasındaki düzenlenmiş matematiksel ilişkiler bütününe dayanan oran bir parçanın hem öteki parçalarla hem de bürünler kurduğu uyumlu ilişkiyi belirtir.”³² Tasarımda parçaların kendi içindeki boyutsal, nicelik ilişkisidir. Tasarım içinde vurgulanmak istenen mesajı farklı boyutlar kullanarak ölçülendirmek önemlidir.

2.1.2.4. Vurgu

Tasarım elemanlarından biri olan vurgu, dikkat çekmek istenen noktaya görsel unsurlarla ifade etmektir. “Resmin içindeki bir veya birkaç elemanın hemen algılanmasını sağlamak için öne çıkarılması.”³³ Etkili vurgu yüzeyin merkezinde yer aldığı ve sayısal açıdan vurgu yapılan noktalar azaldığında etki artar. Vurgu unsurunun kullanılacağı yer, etkili mesajın iletilmesi amacıyla önemlidir. Yüzeyin optik merkezinde yer alması doğru olabilir. Vurgu, amblem gibi sembolik tasarımlarda önemlidir. Amblemdeki dağınıklık vurgu ile engellenebilir.³⁴

³⁰ Zuhâl Özcan , Nuray Bayraktar , Nilgün Görer Tamer , Ayşe Tekel , Nilüfer Gürer , Aybike Ceylan Kızıldaş , Bilge Armatlı Köroğlu, a. g. e. , s:41.

³¹ Nimet Keser, a. g. e. , s:240.

³² Zuhâl Özcan , Nuray Bayraktar , Nilgün Görer Tamer , Ayşe Tekel , Nilüfer Gürer , Aybike Ceylan Kızıldaş , Bilge Armatlı Köroğlu, a. g. e. , s:33.

³³ Nimet Keser, a. g. e. , s:352.

³⁴ Abdulgani Arıkan, a. g. e. , s:19.

2.1.2.5. Ritim(Devamlılık)

Ritim, sanatta tekrar ve çeşitlilikler içeren uyumdur. Ching'e göre(2002); *“Ritim bir kompozisyonda belirli çizgilerin, şekillerin, formların ya da renklerin düzenli ve armonik bir şekilde kendini tekrar etmesi biçiminde tanımlanmaktadır.”*³⁵

Öğelerin estetik unsurlar taşıyarak bir hareket oluşturacak biçimde kullanılmasıdır. Görsel tempodur. Doğanın kendisinin de ritmi vardır. Dünyanın güneş etrafında dönmesi, gündüzün ardından gece gelmesi, doğum-ölüm gibi olaylar.

Ritimde hareket oldukça önemli bir noktadır. Çeşitlilik ve tekrarlar ritmi hareketli kılar. Tekrarlar sayesinde bütünlük sağlanır. Ancak tasarımda çeşitlilik ve tekrarların sıklığı izleyici de karmaşaya sebep olabilir. Bunu gidermek amacıyla her birinin dengeli bir şekilde kullanılması önemlidir.

2.1.2.6. Zıtlık

Zıtlık yani tezatlık, karşıtlıktır. Tasarımdaki iki şey arasındaki farklılıktır. Işık ve gölge, sıcak ve soğuk renkler en belirgin zıtlıklardır. Odak noktasına dikkat çekmek için vurguyla birlikte kullanılır. Sanatta zıtlık ilkesi, karşıt bir dengenin yakalandığı tasarıma hareket kazandıran unsurlardan biridir.

2.2. Görsel İletişim

Görme konuşmadan önce başlar. İnsanoğlu gördüklerini anlamlandırarak tepkisini ortaya koyar. Bu yüzden görme duyusu iletişimi sağlayan en önemli

³⁵ Zuhâl Özcan , Nuray Bayraktar , Nilgün Görür Tamer , Ayşe Tekel , Nilüfer Gürer , Aybike Ceylan Kızıldaş , Bilge Armatlı Köroğlu, a. g. e. , s:39.

duyudur. Görsel iletişim, sözsüz her türlü imgeler aracılığıyla oluşan mesajın kitlelere aktarımı olarak tanımlanabilir.

Uçar'a göre; “ Fizik ve sosyal çevreden kişiye ulaşan her yansıma bir algılama kavramını birlikte getirmekte ve bununla ilgili her düşüncenin, her davranışın da yaşam biçimine, fizik ve sosyal çevreye yansıması olmaktadır. Bu karşılıklı yansımaların tümü ise temel iletişim olgusunu oluşturur. İletişim diye tanımladığımız bu yansımalar genelde duyularımız yardımıyla meydana gelir. Bunlardan en etkili olan başlıcaları ise;

- Görsel (Görsel İletişim)
- İşitsel (İşitsel İletişim)'dir.”³⁶

İngiliz filozof ve araştırmacı John Locke'a göre insanlar;

“%1 Deneyerek,

%2 Dokunarak,

%4 Koklayarak,

%10 Duyarak,

%83çevresini gözlemleyerek öğrenmektedir.”³⁷

Bu dağılıma bakıldığında en kalıcı iletişimin görsel dilin etkili olduğu kanıtlar nitelikler. Görsel ve işitsel duyular yoluyla iletilen mesaj insanoğlunun bulunduğu çevresiyle etkileşimde kalmasını sağlamaktadır. Bu mesajların iletilmesini sağlayan en önemli öğelerden biri de, dildir. Bu dil gerek sözel gerekte görsel bir dil olarak evrensel boyuta taşıyan unsurdur. Dünya üzerinde pek çok dil bulunmasına karşın, görsel iletişimin ortak dil oluşu iletilen mesajın daha çok alıcıya ulaşmasını sağlar.

Görsel iletişim ile işitsel iletişim arasındaki en belirgin fark, görselliğin kalıcı olup, belge niteliği taşımasıdır.³⁸ İletişim süreci; Kaynak, Mesaj, Kanal, Alıcı olmak

³⁶ Fikret Uçar, a. g. e. , s:16.

³⁷ Hasan Fehmi Ketenci-Can Bilgili, a. g. e. , s:273-274.

³⁸ Fikret Uçar, a. g. e. , s:19.

üzere dört temele dayanır.³⁹ Görsel iletişim mesajın görme yoluyla aktarıldığı süreçtir. Gelen mesaj görsel algı ile anlamlandırılır. Görsel algı, imgelerle görme eylemini gerçekleştirenin arasında kurduğu bağıdır. Görsel girdiler geçmiş edinimlerle yeniden yorumlanıp oluşturulur. Önce şekil ardından biçim algılanır.

İletişim, çevresinde olup biten olayları algılayıp, aktarıma geçen ve aktarım sonucu geri dönüt alabilen insanlar arasındaki bağıdır. Geçmişten günümüze bakıldığında iletişim ağının ulaşımın içerisindeki kolaylığının artması sayesinde etkileşim de artmaktadır. Televizyon, internet, basın, radyo iletişim kanalları arasındadır.

Çağdaş toplumun görsel kültüre geçişiyle kültürel ve kurumsal yönde pek çok değişimi barındırmıştır. Günümüzde gelişen teknolojinin ortaya koymuş olduğu haberleşme ağları evrensellik boyutunu barındırır. Bilginin aktarılmasında en etkin rol olan görsel iletişim, mesaj iletilirken logo, afiş, web sayfası, billboard gibi tasarım uygulamalarından faydalanılır. Bu bağlamda grafik tasarım disiplini içinde yer alan renk, tipografi, alan tasarımı, temel tasarım prensipleri vb. birçok konudan faydalanarak görsel iletişim sağlanır.

Lascaux mağarasındaki hayvan figürleri hem sanatsal olarak hem de görsel iletişimin en eski eserleridir. Alaska yerlilerinin kulübelerindeki hayvan, insan figürleri, Mezopotamya da yazı ve simgeleri içerisinde barındıran toprak tabletler diğer örneklerdendir.⁴⁰

Pek çok araştırmacıya göre figürlerin amacı farklı anlamlar içerikte olmasına karşın çizilen hayvanlarla doğrudan veya dolaylı bir ilişkiye sahiptir. Görsel iletişim, geçmişteki av sahnelerinden, bu zamana kadar ki gündelik yaşama izleyiciye mesaj iletme yoluna gider.

³⁹ Abdulgani Arıkan, *a. g. e.* , s:20.

⁴⁰Hasan Fehmi Ketenci-Can Bilgili, *a. g. e.* , s:266.

Görme biçim olarak öncelikle imgelerle sağlanır. Her imgede bir görme biçimi sağlanır. Yaşadığımız her an her yerde görsel imgelere rastlarız. Bunlar en çok fotoğraf, televizyon, internet ve reklamlarla karşımıza çıkar.⁴¹

“İmgelere bizlere bir şeyler söylemekten ziyade, bi kısmının sözcüklerle ifadesi çok zor olan bir olanak ve olasılıklar alanını –belli tarzda görünür kılmak suretiyle- önümüze koymaktadır.”⁴²

İmgeler, savaşlar, barışlar, grevler, devrimler, kutlamalar gibi birçok olayda oluşumu hakkında bilgiler ortaya koyan niteliktedir.

2.2.1. İşaret, Simgeler ve Şekiller

Günlük hayatta yazının beraberinde anlatımı güçlü kılmak amaçlı simge, şekil veya işaretlere rastlanmaktadır. Caddelerde, sokaklarda, marketlerde, giysilerde, kısaca insanoğlunun olduğu her yerde varolan bu işaret ve semboller, ulusal kimliğe sahip olduklarından herkesin aynı dili bilmesine gerek duymadan iletişim kurma becerisine sahiptir.

Sadece yazı ile anlatımı güçlü kılmak mümkün değildir. Şekiller, simgeler ve resimler yazıya eklendiğinde iletişim daha anlamlı ve etkili olmaktadır. Görsel malzemeler basılı yayında her zaman önce ilgi çekmektedir. Bu da görsel algının anlatım boyutunu gözler önüne serer.⁴³

Daire, üçgen ve kare geometrik açıdan en belirgin şekillerdir. Daire, merkezi, içedönük bir şekil, kare, durağan ve yansız bir şekil, üçgen belli bir yönelim gösterir. Daireden küre ve silindir, üçgenden koni ve piramit, kareden ise küp meydana

⁴¹ John Berger, Görme Biçimleri, Metis Yayıncılık, 2009, İstanbul, s:7-10.

⁴² Richard Leppert, *Sanatta Anlamın Görüntüsü*, Ayrıntı Yayınları, 2009, İkinci Basım, İstanbul, s:19.

⁴³ Hasan Fehmi Ketenci-Can Bilgili, *a. g. e.* , s:267.

gelir.⁴⁴ Üçgen, kare, daire gibi formların oluşturduğu simgeler etkili ve derin anlamlara dönüşür. Örneğin “*Osmanlı kültüründe mezartaşları başlı başına bir form diline sahiptir ve o mezardaki kişinin, hayatı, mesleği, kariyeri, cinsiyeti hakkında bilgi verir.*”⁴⁵

Rakamlar da semboller gibidir. Uluslararası bir iletişim aracı olma özelliğindedir. Kültürde rakamların sembolik olarak sayısal olmaktan çok farklı ifadeler içeren anlatımları söz konusudur. Örneğin; 3 rakamı pek çok dinde kutsaldır. Doğum, hayatı, ölümü simgeler farklı dinlerde farklı anlamlar içerir.⁴⁶ Batıl inanç veya büyü gibi mistik olaylarda da sayıya oldukça önem verilir. Bazı sayıların uğur getirdiğine inanılır.

2.3. Görsel Algı ve Gestalt Kuramı

Görsel algı ışığın var olduğu ortamda gerçekleşen bir dizi işlemler süzgecinden geçip, değerlendirilmesi sürecidir. Duyu organlarıyla yoluyla sağlanan bu algı yaşantılar sonucu bütün olarak kavranmasıdır. Belirsiz ve karmaşık olabilir ancak geçmiş deneyimlere dayanarak yeniden yorumlanır. Şekil- zemin ayrımı ile biçimi zeminden ayrılabilmesi, görsel algıyı anlaşılır kılar. ⁴⁷

Alman ve Avusturyalı psikologlar tarafından 1900’li yıllarda ortaya konan kuram, duyu organlarından olan görme duyusunun insanların görsel deneyimlere dayalı algılama şekline dayanır. Parçadan bütüne bir anlayış söz konusudur.

Koff’a göre(1935); “ *Gestalt’ın Almanca’da karşılığı ‘bütün’ ya da ‘form’dur. Gestalt psikolojisinin uğraş alanı görsel algıdır ve temel söylevi ‘bütünün*

⁴⁴ Zuhal Özcan , Nuray Bayraktar , Nilgün Görer Tamer , Ayşe Tekel , Nilüfer Gürer , Aybike Ceylan Kızıldaş , Bilge Armatlı Köroğlu, a. g. e. , s:29.

⁴⁵ Fikret Uçar, a. g. e. , s:33.

⁴⁶ Hasan Fehmi Ketenci-Can Bilgili, a. g. e. , s:270- 271.

⁴⁷ Abdulgani Arıkan, *Grafik Tasarımda Görsel Algı*, Eğitim Akademi Yayınları, 2008, Konya, s:22-26.

parçaların toplamından farklı' olduğudur."⁴⁸ Gestalt kuramına göre problem bir bütün olarak değerlendirilip, çözümü bütün halinde aranması gerektiğini söyler. Gestalt prensibine göre; parçalar, farklı elemanlar olarak değerlendirilip, çözümlenebilir. Bütün parçalara göre daha kapsamlı ve onların toplamından farklıdır. Örneğin, bir afişe baktığımızda gözümüze çarpan başlık, illüstrasyon, tipografi gibi farklı elemanların toplamında ortaya çıkan görüntüdür.

Gestalt kuramına göre, bir şeklin arka planının üzerindeki etkisi önemlidir. Örneğin, aydınlık ve karanlık zıtlığıdır. Uyarananın parlak görünmesi, hem kendisine hem de çevresindeki uyarıma bağlıdır. Gestalt felsefesini bilmek, tasarımcıya hedef kitlenin algısına göre tasarım üretebilmek için önemli bilgileri ortaya koyar. Deneyimlerin estetik kavramını içerdiği Gestalt kuramı, algısal örgütlenmenin ilkelerini şu şekilde ortaya koyar.

2.3.a. Şekil- Zemin İlişkisi

Figür- Arka plan ilişkisi de denebilir. Şekil, ön planda odaklanana; zemin ise şeklin arka planını yani fonunun oluşturan alandır. Şekil ilk bakıldığında dikkat çeker bunun nedeni zemine göre daha çarpıcı olmasıdır. Ancak bazen şekil- zemin ayrımı yapmakta güçlük çekilen durumlar da olabilir. Algılamayı ayırt edilebilir kılmak zıtlık ile sağlanır.

2.3.b. Yakınlık İlkesi

Bir alan içinde bulunan nesnelere beyin, birbirine yakınlıklarına göre gruplayıp algılar. Yakınlık derecesi arttığında grup olma niteliği de artar.

⁴⁸ Zuhale Özcan , Nuray Bayraktar , Nilgün Görür Tamer , Ayşe Tekel , Nilüfer Görür , Aybike Ceylan Kızıldaş , Bilge Armatlı Köroğlu, *a. g. e.* , s:6.

2.3.c.Benzerlik İlkesi

Ortak yönden aynı ancak kendi içlerinde özelliklere ayrılabilen biçimlerin grup halinde bütünlük oluşturmasıdır. Bu benzerlik form, renk, küçüklük-büyüklik gibi niteliklerle sağlanır.

2.3.d. Kapalılık İlkesi

Bu ilkeye göre kapalı şekli tamamlayarak bir bütün oluşturan şekiller, açık şekillere göre daha kolay algılanarak, kalıcılıkları daha fazladır.

2.4.Sanat ve Tasarımın Teknolojik gelişmelerle etkileşimi

Baskı makinasının sayesinde çoğaltılıp kitlelere yayılan bilginin, fotoğrafın bulunuşla da yeni bir görsel anlatım şekli olmuştur. Görüntünün anında kopyalanmasıyla insan gözü yanında üçüncü göz haline gelmiştir. Farklı bakış ve algılama sağlamıştır.

1950'li yıllarda televizyonun ortaya çıkışıyla, kitle iletişim araçlarına yepyeni bir boyut kazandırmıştır. Televizyon reklamları, film jenerikleri ile grafik tasarımları hareketli hale gelmiştir. Televizyon ile hedeflenen mesajın iletilmesi kolayca akılda kalır hale gelmesi, tasarımcıların sıradışı, ikna edici fikirler bulmasını sağlamıştır.

Bilgisayarların icadıyla tasarımın teknik kısmından ziyade fikirler üzerinde düşünme fırsatı oluşmuştur. Bugüne kadar el ile yapılan çizimlerin yerini bilgisayardaki tasarımlar almıştır. Gelişen iletişim teknolojilerin toplumsal ve kültürel yapı üzerindeki en önemli aracını internet oluşturur. Bilgisayar, telefon, tablet gibi araçlarda ağ üzerinden iletişim günlük hayatın bir parçası haline gelmiştir. İnternet toplumsal olayları, bilgi paylaşımını, pek çok kişisel sorunlara çözümleri

gibi birçok olayda fikir edinme ve yayın yapma olanağı sağlamaktadır. Dünyadaki mesafelerin en kısa olduğu yerdir.

2.5.Türkiye’de Grafik Tasarım

Osmanlı İmparatorluğu’nun geleneksel kültür yapısından kaynaklanan sanat anlayışı grafik tasarımının gerçek anlamda 20.yüzyılda gerçekleşmiş olduğu söylenebilir. Grafik tasarımı kitlelere ulaşma amacı kazanması Cumhuriyet’in ilanından sonra gerçekleşir.

“1927 ‘de çıkarılan “Sanayii Teşvik Kanunu”nun özendirici etkisiyle kıpırdanmaya başlayan tüketim ürünleri piyasanın etiket, ambalaj, afiş vb. gereksinimlerini başlangıçta hattatlar, taşbaskıcı işlemecileri, klişeciler karşıladı. Bunların bellibaşlıları Mazhar Apa, Tarık Uzmen, Kirkor Magosyan’dır.”⁴⁹ Özellikle harf devrimi ile Türkiye’de çağdaşlaşma adına yapılan yenilikler sonucunda endüstrileşme çabalarının başlangıcı grafik tasarım alanında da varlığı gösterir. Örneğin, Devlet Demiryolları, Denizyolları, Kızılay, Çocuk Esirgeme Kurumu ve Türk Hava Kurumu gibi kuruluşların kurumsal kimlik yapısına yönelik grafiksel ihtiyacı öne çıkmıştır. İhap Hulusi, Münif Fehim, Mithat Özer ve Kenan Temizan grafik alanında çalışmalar yapmıştır.

Mithat Özer, Türkiye’de ilk kez 1933 yılında grafik tasarım eğitimi veren Güzel Sanatlar Akademisi Afiş Atölyesinin başına getirilmiştir.⁵⁰ Atıf Tuna Tekel Genel Müdürlüğü ressam ve dekoratörlüğünde, Samsun sigarasının amblem ve ambalaj tasarımını ve Rize Çayı afişini yapmıştır. Ayrıca posta pulu ve amblem çalışmalarında birincilik ödülleri vardır. Fikret Akgün Paul Colin’in atölyesinde beş yıl çalıştıktan sonra Fransız etkisinde çalışmalara imza atar. Mengü Ertel ve Yurdaer Altıntaş, tiyatroyla olan ilişkileri grafik tasarımlarında kullanmışlardır.

⁴⁹ Bir Usta, Bir Dünya: Sait Maden, *a. g. e.* , s:25.

⁵⁰ Hasan Fehmi Ketenci-Can Bilgili, *a. g. e.* s:266.

Batı da başlayan Modernizmin etkileri, Türkiye 'de 70'li yıllardan itibaren başlamış sonraki yıllarda ülkeler arası etkileşimler Türk grafik sanatlarına yön vermiştir. Etkileşimler rekabeti tetikleyerek yeni baskı teknikleri geliştirilerek, fotoğrafçılıkta afişlerde yerini almıştır. Kamu ve özel sektördeki görsel kimlik çalışmaları hız kazanmıştır. Bilgisayar daha etkin hale gelmiş ve illüstrasyonlar, animasyonlar yapılmıştır.

2.6. Kurumsal kimlik

Kurum kimliği kurum hakkında bilgi veren görsel imajdır. Kurum kimliğini oluşturan tüm unsurlar yani görsel kimlik, kurumun felsefesi, davranışı bağlamında ortak payda altında birleşmesidir.

Geçmişten günümüze çoğu dönemde, görsel işaretler birçok kimlik oluşturmuştur. Ortaçağda loncaların ticareti kontrol altında tutmak için, 18.yy'da tüccarların mühür ve amblemleri bunlara örnektir.⁵¹

Kurum kimliği sadece logo ve amblem gibi görsel öğelerden meydana gelmemiştir. Wally Olins'a göre ürünün taşıdığı farklı tasarım, markaya özel dizayn da kimlik yansıtıcı bir özellik taşımaktadır. Kurumun hizmet anlayışından, personeline, kurum içi iletişim biçimi de kimlik belirleyicisi olmaktadır.⁵²

“İlk kurumsal kimliğin Peter Behrens tarafından gerçekleştirildiği AEG firmasından bu güne, günümüzde artık tüm şirketler varoluşlarından itibaren pazara uygun kurumsal kimlik biçimlerini belirlemekle işlerine başlamaktadırlar.”⁵³

⁵¹ Dilek Bektaş, *a. g. e.* , s:161.

⁵²Müge Elden- Sinem Yeygel, *Kurumsal Reklamın Anlattıkları*, Beta Basım Yayım, 2006, İstanbul, s:67.

⁵³ Hasan Fehmi Ketenci-Can Bilgili, *a. g. e.* , s:25.

1940'ların sonuna doğru, New York'ta The Columbia Broadcasting System (Columbia Yayın Sistemi) kurumsal kimlik tasarım konusunda önde gelen kuruluşlardan olmuştur.⁵⁴

Kurumsal kimlik beraberinde yepyeni bir alanı da tetiklemiştir. Bu alan reklamdır. Kurumların pazara yönelik çalışmaları, üretilenin kitle iletişim araçlarıyla aktarılması grafik tasarım üzerinde etkisi yadsınamaz. Grafik tasarımın uygulama alanı şirketlerin ihtiyaç duyduğu ortak dil halini almıştır.

2.6.1. Amblem ve Logo

Kurum ve markaların, reklam, basılı yayın ve internet ortamında karşımıza çıkan yüzleri yani kimlikleridir. Amblem, kurumlara görsel kimliğini dış dünya ile arasında iletişimi ve tanıtımı sağlayacak her türlü imgelerdir. Kuruma ait faaliyetlerin izleyici tarafından fikir edinilmesini sağlar. Her türlü ortamda uygulanabilirliği olması ve görsel açıdan akılda kalıcıdır. Harflerden ve şekillerden oluşan imgeler kendi içlerinde de soyut ve somut anlamlar taşır.

Becer'e göre(1997): Amblemler ürün ya da hizmet üreten kuruluşlara kimlik kazandırır, sözcük özelliği göstermeyen;soyut ya da nesnel görüntülerle ya da harflerle oluşturulan simgelerdir.⁵⁵

Amblemlerin ilk örnekleri simge niteliği taşıyan mağara duvarındaki resimlerle başlar. Kurumlara görsel kimlik kazandırırken aynı zamanda kendi anlayışını da dış dünyaya tanıtır. Bu yüzden görsel iletişimde önemli bir yere sahiptir Amblem gibi kurumun dış dünyadaki görsel kimliğini oluşturur. Kuruma özgü ve onu niteleyecek anlaşılabilirliği kolay olması önemlidir. Amblemde kullanılacak renkler

⁵⁴ Dilek Bektaş, *a. g. e.*, s:55.

⁵⁵ Hülya Arslan, *Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) 'nin Kurumsal Kimlik Tasarımını Gösteren Logosunun Sosyal Çevredeki Algılanışı*, (Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Grafik Anabilim Dalı, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2004, s:29.

oldukça önemlidir. Renkler bizde farklı duygular oluşturur. Kuruma ait özelliği baskın renkler kullanarak kalıcılığı arttırabilir.

Becer'e göre(1997); Logo iki ya da daha fazla tipografik karakterin sözcük halinde olacak şekilde biraraya getirilmesiyle oluşturulan ve bir ürün, kuruluş ya da hizmeti tanıtan marka ya da amblem özelliği taşıyan simgelerdir.⁵⁶ Logoyu amblemden ayıran en belirgin özellik kurumun isminin kullanılmasıdır. Buna örnek olarak Mercedes'in amblemi olan yıldız ve Coca Cola'nın logosu verilebilir. Birinde sadece şekil sembolleştirilmiş halde kullanırken diğerinde markanın adının yazılmış olduğu harfler yer alır.

Logotype, 1881 yılında Avrupa'da ortaya çıkar. Sanayileşme sonucunda makinelerde yapılan üretimler çoğalır ve kalan ürünlerin satışını sağlamak, müşteri çekmek amacıyla reklam kampanyaları başlar.⁵⁷

2.7. Reklam

Reklam imgelerinin yoğunluğu yirminci yüzyılla birlikte artış gösterir. Reklamcılar yönlerini tüketicilerin bilinçaltlarına ulaşmak ve çağrışımla ikna etme gibi teknikleri kullanmaları bu dönemdedir.⁵⁸

Endüstri devrimi, kitlesel seri üretim anlayışı ortaya çıkmış, bununla beraber çok sayıda üretilen ürünlerin varlığı, satış ve pazarlanma konusunda problemler çıkmasına, rekabet içerisindeki işletmelerin rakipleri arasından sıyrılabilme için,

⁵⁶ Hülya Arslan, *a. g. m.*, s:30.

⁵⁷ Özge Ariel Mazlum, *Güzel Sanatlar Fakülteleri Grafik Bölümü Öğrencilerinin Amblem İnceleme Yoluyla Grafik Değerlendirme Becerilerinin Belirlenmesi*, (Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Yayımlanmış Doktora Tezi), Ankara, 2009. s:22.

⁵⁸ Peter Burke, *Tarihin Görgü Tanıkları- Afişten Heykele, Minyatürden Fotoğrafa*, Kitap Yayınevi, İstanbul, 2009, s:105.

ürettikleri ürünleri ve kurumlarını tanıtmak adına ihtiyaç ortaya çıkmıştır. Bu sayede reklam faaliyetlerine önem kazanmıştır.⁵⁹

Reklam sözcüğü kelime anlamı olarak, Latince kökenli “çağırma” anlamında “clamere” fiilinden türemiştir. İngilizce advertisement, Fransızca réclame, Almanca reklame, werbung, İtalyanca avviso, pubblicita, İspanyolca publicidad karşılığındadır.⁶⁰

Reklam imgesi anlaktır. Tüketici toplumun yaratmış olduğu kültürdür. Alıcıyı kandırarak kendine aldanmasını sağlayarak, kendini daha güzel dünyada bir yer olarak sunar.⁶¹ “Zaten reklamın varoluş nedeni, aslında yapmayabileceğimiz şeyleri yaptırmaktır bizlere.”⁶²

Reklamın amacı, basın ya da yayın aracılığıyla ürün veya hizmetle ilgili izlenim yaratıp, satışını gerçekleştirmektir. Genel amacı kar sağlamanın dışında özel amaçları da dikkate alınarak hazırlanan reklam kampanyaları daha da başarılı olabilir. Özel amaçlar şöyle sıralanabilir:

- “Kişisel satış programını desteklemek,
- Satışçıların ulaşamadığı kişilere ulaşmak,
- Aracılarla ilişkileri geliştirmek,
- Yeni bir pazara girmek, ya da yeni bir tüketici grubunu çekmek,
- Yeni bir ürün/ hizmet pazara sunmak,
- Endüstri dalının satışlarını geliştirmek,
- Önyargılara karşı durmak,
- İşletmenin saygınlığını sağlamak...”⁶³

İletişim teknolojilerinin hızla gelişmesi sonucu iletişimin etkileri ve sonuçları büyük önem taşır. Alıcının mesajı her an alabilmesinden dolayı günlük olayların

⁵⁹ Müge Elden- Sinem Yeygel, a. g. e. , s:2.

⁶⁰ Muazzez Babacan, *Nedir Bu Reklam?* , Beta Basım, 2008, İstanbul, s:22.

⁶¹ John Berger, a. g. e. , s:129-138.

⁶² Richard Leppert, a. g. e. , s:16.

⁶³ Muazzez Babacan, a. g. e. , s:26.

yorumu veya tarihsel olaylara kadar, anında tepki sonucu doğmuştur. Bu da dünyanın herhangi bir yerindeki olaya olan uzaklığı ve sınırı ortadan kaldırmış oluyor. Reklam araçları temel işlevlerine göre basılı reklam araçları, yayın yapan reklam araçları, elektronik ortamda yapılan reklam araçları ve diğer reklam araçları diye sınıflandırılabilir.⁶⁴

2.7.1. Gazete

Basılı yayın araçlarının en önemlilerinden biri de gazetedir. Her yaşta her gelir düzeyine hitap ederek geniş kitleye sahiptir. Ancak belirli dönemlerde basılan gazete ve dergilerin kendi içinde ilgi alanlarına göre oluşmuş okuyucusu vardır.

Gazete hedef kitlelerin faaliyet alanları, okuma alışkanlarına göre reklam alabilirler. Gazetede yer alacak reklamın sayfada konumlandırılması yaratıcılık gerektirir. Bu reklamlar dikkat çekici ve bilgi verici nitelikte olup, advertorial reklamlar olarak adlandırılır. Grafikler, fotoğraf, illüstrasyon ve metin öğelerinin birlikte kullanılmasıyla gazete reklamları daha dikkat çekici kılar.⁶⁵

2.7.2. Dergi

Dergi, basılı yayın araçlarından birisidir. Dergi kitaba göre daha ticari ve aylık, haftalık gibi yayınları açısından daha cezbedici biçimde hazırlanır. Hedef kitleye mesajı iletirken içeriğinde yer alan konuları çarpıcı ve merak uyandıracak şekilde kapağında yer verir.

⁶⁴ Ulufer Teker, *a. g. e.*, s:122.

⁶⁵ Müge Elden- Sinem Yeygel, *a. g. e.*, s:36.

Dergiler, genel ya da mesleki dergiler grubu içerisinde yer almalarına göre reklam oluştururlar. Reklam alanları tam ya da çeyrek olabilir. Baskı kalitesi sayesinde hedef kitleye ulaşan etki, içinde yer alan reklamlara da yansır.⁶⁶

Dergiler içeriklerine ve temalarına göre, farklı şekillerde sınıflandırılmaktadır. Kişisel bakım, hobi, dekorasyon, sağlık, edebiyat, sinema, siyaset, spor, eğlence, gezi, eğitim gibi pek çok alana yönelik hazırlanan dergiler de hedef kitlelerin özelliklerine uygun şekilde reklamlar da hazırlanır.⁶⁷

2.7.3. İnternet

İletişim teknolojilerinde yaşanan hızlı gelişmeler toplumsal, siyasal, kültürel ve ekonomik yapıda büyük değişimler meydana getirmiştir. İnternetin günlük yaşama dahil olmasından sonra bilgi çok çabuk bir şekilde yer değiştirdi. Bu bilginin kitlelere ulaşması yazılı basın yayınlara göre daha farklı bir boyuta taşınmıştır. Bu pazarlama uygulamalarında da yeni anlayışların ortaya çıkmasına sebep oldu. Artık yepyeni bir oluşum varolmuştu. Hem reklam aracı hem bilgi kaynağı hem de eğlence kaynağı olan internetin pek çok daha amaca hizmet ettiği sektörler oluşmuştur.

İnternet üzerindeki reklam geleneksel reklamlardan farklıdır. İnternete özgü bir reklam dilinin oluşması, pazarın geniş bölümlere ayrılması ve kişiselleştirilmesi bu özelliklerden bazılarıdır.⁶⁸

İnternetin 1980'li yıllarda kullanıma başlandığında, reklam aracı olarak kullanılmaya henüz hazır değildi. Fakat gelişen teknoloji birlikte yaygınlaşan internet kullanımıyla dijital reklam anlayışı da gelişti. 1990'lı yıllardan sonra artan internet kullanımı, reklamverenlerin bu alana olan ilgisini de arttırdı. Günümüzde internet

⁶⁶ Muazzez Babacan, *a. g. e.* , s:225.

⁶⁷ Müge Elden- Sinem Yeygel, *a. g. e.* , s:39.

⁶⁸ Muazzez Babacan, *a. g. e.* , s:242.

reklamcılığının pazardaki getirisi oldukça yüksektir ve bu getiri giderek artmaktadır.⁶⁹

2.7.4. Kataloglar

Daha çok kütüphane, yayın hayatı ve ticari anlamda belli bir kurala ve sıraya göre hazırlanmış listelerdir. ürünlerin özellikleri hakkında tanıtıcı bilgiler taşırlar. Grafikselle tasarımıda ise reklamın gücünü arttıracak şekilde belli bir düzene göre hazırlanan katalogların etkisi daha da artar.

2.7.5. Broşürler

Renkli olarak hazırlanmış tanıtım amacı taşıyan birkaç sayfadan veya akordeon kıvrımdan oluşan kitapçıklardır.⁷⁰ Kurumun imajı hakkında bilgi vereceği için kullanılan görsel öğelerinin düzeni ve baskı kalitesi önemlidir.

2.7.6. Afiş

Bir ürün ya da hizmetin tanıtılmasında yer alan önemli dış mekan araçlarından biridir. Açık mekanlarda, caddelerde, TV, radyo ve basın ilanlarında sıkça yer alır. Gelişen teknoloji ile hava şartlarına uygun hale getirilerek dijital baskı ve ekranlar da kullanılır. Görsel tasarımı ile hedeflenen izleyiciye iletilen mesaj en etkili ve kalıcı bir şekilde kullanarak önemli reklam araçlarındandır.⁷¹

⁶⁹ Müge Elden- Sinem Yeygel, a. g. e. , s:51.

⁷⁰ <https://tr.wikipedia.org/wiki/Bro%C5%9F%C3%BCr> (09.06. 2015)

⁷¹ Ulfer Teker, a. g. e. , s:19-39-140.

Afişler kullanıldığı alanda mesajı yalın ve anlaşılır bir biçimde ortaya koymalıdır. Karmaşa yaratmaması açısından çok fazla resim ve yazı barındırmamalıdır. Monotonluktan uzak, çarpıcı renkler ve puntolarla izleyicideki etki kalıcı hale getirilmelidir.

Ünlü reklamcı Séguéla afiş için şöyle demektedir: “ *Afiş her şeyin ya da hiç birşeyin mecrasıdır. Bir ürünü ya da bir markayı, on ya da beş gün içinde ya piyasaya sürer ya da batırır. Gazetecilikte birinci sayfa, ya da dergicilikte kapak ne ise reklamcılıkta da afiş odur. İletişimde bir yumruk, bir darbedir.*”⁷²

Afişler konularına göre kültürel afişler, toplumsal afişler ve dekoratif afişler şeklinde sıralanabilir. Kültürel afişler, konu olarak sanat ve kültürle bağlantılı olan sergi ve sanat galerilerini, konser, film, tiyatro, festival, müzik, spor gibi kültürel olayları içinde barındırır. Toplumsal afişler, toplumu yakından ilgilendiren olayları konu alarak bilinç oluşturmayı hedefler. Dekoratif afişler ise göze hitap edecek dekorasyon unsuru oluşturan afişlerdir.

2.7.7. İllüstrasyon

Yazılı metnin anlatım gücünü ve akılda kalıcılığını arttırmak veya yepyeni anlamlar katmak amacıyla kullanılan görsel sunulardır. Günlük yaşamımızda illüstrasyonlara oldukça sık rastlarız. Kitaplar, dergiler, gazeteler, afişler, ulaşım noktaları(metro, havaalanı vb.) gibi yerlerde karşımıza çıkar. İllüstrasyonu resim sanatından ayıran en önemli özellik, bir müşteri tarafından sipariş edilmiş olup, iletilmek istenen mesajı doğru bir biçimde okuyucuya iletme zorunluluğu olmasıdır.

İllüstrasyon bir düşünceyi görsel biçimde sunma olduğundan resimsel ifadelere başvurulsa da fotoğraf, tipografi, kolaj gibi görsel sunularla da oluşabilir.

⁷² Muazzez Babacan, *a. g. e.* , s:235.

İllüstrasyonda verilmek istenen mesaj hedef kitlenin algısına göre düzenlenmelidir. Bu sayede kolay ve kalıcı bir iletişim gerçekleşir.

İllüstrasyonlar kullanım açısından üç farklı alanda incelenebilir.

1. Reklam İllüstrasyonları: Bir ürün ya da hizmeti tanıtmaya amaçlıdır.
2. Yayın İllüstrasyonları: Kitap, gazete, dergi, haber, öykü ve şiir gibi yayınlara eşlik eden illüstrasyonlardır.
3. Bilimsel ve Teknik İllüstrasyonlar: Tıp, mekanik, jeoloji gibi uzmanlık alanları için açıklayıcı ve öğretici amaçlı yapılan illüstrasyonlardır.⁷³

İllüstrasyonun ilk örnekleri Alman Nazileri döneminde komutanlar kendi arasında haberleşme amacıyla kullanılmıştır.⁷⁴ Günümüzde ise siyasi amaç olarak değil, grafik sanatların bir kolu olarak kullanılmaktadır.

⁷³ <https://killustrasyon.wordpress.com/illustrasyon-ve-sanat-egitimi-blog/> (10.06.2015)

⁷⁴ <https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B011%C3%BCstrasyon>(10.06.2015)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. KIRKPINAR'IN TÜRK KÜLTÜRÜNDEKİ YERİ VE ÖNEMİ

3.1. Kırkpınar Tarihçe

Yağlı güreşlerin tarihine bakıldığında doğudan batıya doğru göç eden Türklerin, Yunan ve Bizanslıların güreşlerini kendilerine özgü hareketleriyle harmanlayıp yeni oyunlarla başladığı görülür.⁷⁵ Güreş, Türklerin en eski sporlarından. Geçmişte güreş sözcüğü “kures, güleş, güra” gibi farklı şekilde söylenmiştir.⁷⁶

Güreş şöenlerde, ölüm törenlerinde, eğlenceler ve hatta evlenme törenlerinde yapılmış, yüzyıllar boyunca Türk milletinde bir spor olmaktan öte bir yaşam tarzı olmuştur. Bunun en büyük kanıtı Oğuz, Manas ve Dede Korkut gibi destanlarda güreşten bahsedilmektedir. Güven'e göre(1999): Manas Destanı'ndan; *“Pehlivanlar pehlivanı Koşay Han Manas'ın deri kısıbetini giyerek ihtiyar hali ile Yolay Han'la güreşir. Tanrı artık Koşay'a kuvvet vermiştir. Onun damarlarında Tanrı'nın kuvveti dolaşmaya başlamıştır. Tuttuğu gibi Yolay'ı vurur yere ve yener.”*⁷⁷

Yusuf Has Hacıp tarafından yazılan İslami Türk Edebiyatının ilk önemli eseri olma özelliğini taşıyan Kutadgu Bilig'de güreş kelimesinin anlamı kötülüklerle mücadele, Kaşgarlı Mahmud tarafından yazılmış bilinen en eski Türkçe sözlüğü olan Divan-ı Lügati't Türk'de, güreş kış ile yaz zamanla arasında yapıldığı yazmaktadır.

Selçuklu dönemine ait olup Konya'da kalıntıları bulunan güreş tekkesi, Selçukluların güreşe verdikleri önemi göstermiştir. Orta Asya Türk kültürünü, Fars

⁷⁵ Er Meydanı Kırkpınar Yağlı Güreşleri, Edirne Turizm ve Endüstri Yayınları, Edirne, 2003, s:20.

⁷⁶ Halis Erdem, *Doğuşundan Günümüze Kırkpınar*, Ceren Yayıncılık, Edirne, 2009, s:9.

⁷⁷ Mehmet Dervişoğlu, *Halk Bilimi Açısından Kırkpınar Güreşleri*, Edirne Valiliği Kültür Yayınları, Edirne, 2014, s:35.

ve İslam kültürleriyle harmanlayıp yeni bir sentez yaratan Selçuklu kültürü güreşi de etkilenir. Eski Şamanizm kurallarını bırakmışlardır. Güreş tekkeleri açarak, güreşçilere “pehlivan” demişlerdir.⁷⁸

Osmanlı döneminde kurulan güreş tekkeleri ilk olarak Bursa’da daha sonra İstanbul ve Manisa’dadır. Osmanlıda şehzadelerin çoğu güreşmiştir. Çelebi Mehmet “Güreşçi Çelebi” diye anılmıştır. Sultan Dördüncü Murat ve Sultan Abdülaziz’in de güreş sevgisi oldukça fazladır.

Kırkpınar hakkında anlatılan olaylar birbirinden farklılık gösterse de zaman, mekan ve kişiler birbiriyle örtüşmektedir Kırkpınar yağlı güreşlerinin, başlangıcı Orhan Gazi’nin oğlu Süleyman Paşa ile Rumeli’ye gelen kırk yiğide dayandırır.⁷⁹ Süleyman Paşa komutasında kırk akıncıdan oluşan Türkler, Balkanlara doğru akınları sırasında bugün Yunanistan sınırları içerisinde yer alan Edirne’yi Ortaköy’e bağlayan 35 km’lik yol üzerinde yer alan Simavna (Samona, Simavina, Samına) ve Sarı Hızır (Kiprionos) köyleri arasında bulunan yolun doğusunda çimenlik yerde konaklarlar. Bu konaklama sırasında akıncılar hem ata sporu hem de eğlence amaçlı güreşe tutuşur. Bir anlatıya göre; güreşen akıncılar birer başpehlivandır. Güneş batana kadar kıyasıya güreştikleri halde bir türlü birbirlerine yenişemezler ve yorgunluktan can verirler. Diğer anlatıya göre, güreşerek finale kadar kalan Ali ile Selim adlarındaki iki kardeş akıncı güneş batana kadar yenişemeyip, yorgunluktan can verirler.⁸⁰ Bir diğeri ise, güreşe tutuşan kırk yiğitten Ali ile Selim kardeşler yenişemeyip, Ahıköy yakınlarında yeniden güreşe tutuşur. Solukları kesilene kadar güreşirler. Yenişemeden can verirler.⁸¹ Kırk yiğit olarak geldikleri bu yerde, şehit olan pehlivan arkadaşlarını buldukları yere defnederek, yollarına devam ederler.

Süleyman Paşa’nın vefatı üzerine yerine kardeşi Şehzade Murat (I. Murat) geçer. Rumeli’nin fethiyle görevlendirilmiştir. Murat Bey 1361 yılı ilkbaharında

⁷⁸ Halis Erdem, *a. g. e.*, s:10.

⁷⁹ Özcan Aygün- Murat Çavga, *Geçmişten Günümüze Edirne ve Kırkpınar*, Parafiks Yayınevi, Edirne, 2014, s:173.

⁸⁰ Halis Erdem, *a. g. e.*, s:24-26.

⁸¹ [http://www.edirnekirkpinar.com/tr/anasayfa\(09.10.2015\)](http://www.edirnekirkpinar.com/tr/anasayfa(09.10.2015))

Edirne'ye doğru ilerlediği sırada ordudan önce Samona yakınlarındaki çayıra gelen akıncılar, vefat eden arkadaşlarının bulunduğu mezarların civarında çok sayıda pınarın kaynakıldığını görür. Diğer bir anlatıda ise tek bir pınarın varlığından söz edilir. Bunun üzerine çayır adını “ KIRKPINAR, KIRKLARPINARI” olarak almıştır. Murat Bey, 1361 yılı yazında Yunanistan topraklarında kalan Kırkpınar Çayırında, ağabeyi Rumeli Fatih Süleyman Paşa ve kırk yiğidi anısına Yağlı Güreş düzenlemiştir.⁸² Bu tarihten itibaren her yıl Hıdırellez günü Kırkpınar güreşlerinin yapılması bir gelenek haline gelmiştir.

Güreşler halen yürürlükte olan *14 Mayıs 1984 tarihli 18401 sayılı Resmi Gazete*'de yayınlanan Yağlı Güreş Yönetmeliği hükümlerine uygun olarak hazırlanmıştır.⁸³

3.1.1. Kırk Sayısının Türk kültüründeki Önemi

Türk kültüründe sayıların önemi büyüktür. Manevi olarak anlamlarından yararlanılmıştır. İslam da bir Allah'ı ifade eder. Üç sayısı birçok masal, efsane de yer alır. Örneğin, gökten üç elma düştü. Halk arasında da kullanılır. Üç gün üç gece düğün gibi.

Kırk sayısının Türk kültüründe kullanımı açısından bakıldığında çok olanı ifade etmekte kullanıldığı ve en büyük olan sayı olduğu söylenebilir. Örneğin kırk gün kırk gece düğün gibi. Kuran'da da kırk sayısı geçmektedir. İslamiyet öncesi Türk topluluklarında kırk sayısı ölen birinin ebediyete kavuşmasının kırk gün sonra gerçekleşeceği inancı vardır.

Türk mitolojisinde su, ruhu kötülüklerden arındıran ebedi huzura erdiren olarak görülmüştür. Suyun gizli güçler barındırdığı düşüncesiyle kutsal sayılmıştır.⁸⁴ Kırk sayısına ve suya verilen önemden Kırkpınar adı ortaya çıkar.

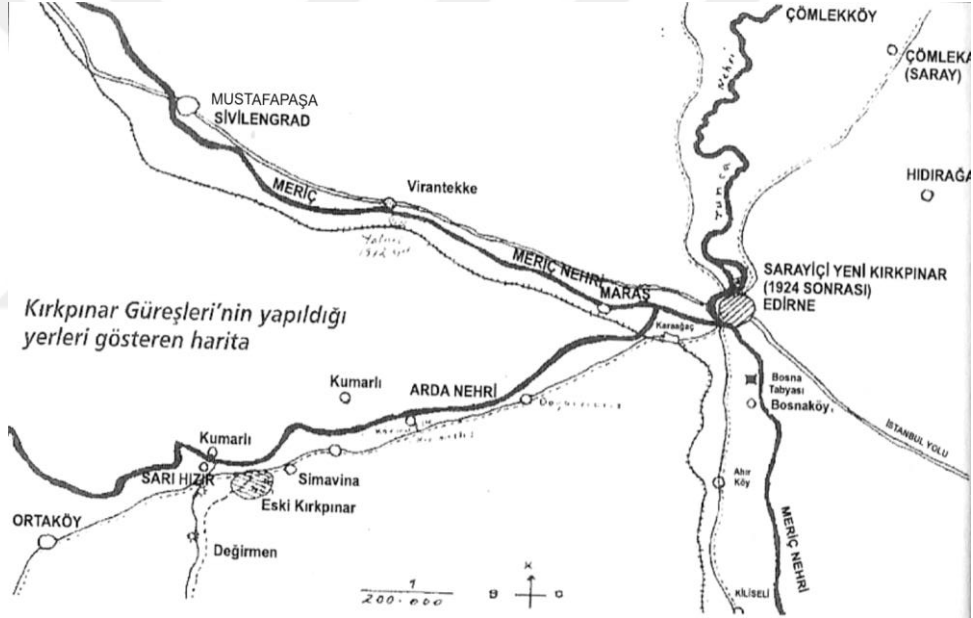
⁸² Halis Erdem, *a. g. e.* , s:26-27.

⁸³[http:// www.edirnevdb.gov.tr/kultur/pdf/Edirne_Tarihi_Kulturu.pdf](http://www.edirnevdb.gov.tr/kultur/pdf/Edirne_Tarihi_Kulturu.pdf)(10.10. 2015)

3.1.2. Kırkpınar'ın Yeri

Edirne Salnamesi'ne göre, Osmanlı döneminde Kırkpınar Edirne'yi Ortaköy'e bağlayan yol üzerinde Simavina (Samona) ve Sarı Hızır (Kiprinos) köyleri arasında doğu tarafında bulunan çimenlik bir alandır.⁸⁵

Simavina Edirne'ye 10 km, Sarı Hızır'a ise 12 km uzaklıkta olup, 1913 yılından önce Topçuoğlu Ali Ağa'nın tarlası, Takioglu Recep Ağa'nın tarlası, Çilingiroğlu'nun bahçesi, Köy Çayırılığı ve Kırklar çeşmesi ile çevriliydi (Harita 1).⁸⁶

Resim 1: Kırkpınar Güreşleri'nin yapıldığı yerleri gösteren harita⁸⁷

Balkan Savaşları ve I. Dünya Savaşları sırasında Edirne ve Mustafa Paşa yolu arasında 1914 yılında Edirne “Virantekke” e alınmıştır.⁸⁸

⁸⁴ Mehmet Dervişoğlu, *a. g. e.*, s:153.

⁸⁵ Mehmet Dervişoğlu, *a. g. e.*, s:160.

⁸⁶ Halis Erdem, *a. g. e.*, s:23.

⁸⁷ Halis Erdem, *Doğuşundan Günümüze Kırkpınar*, Dahi Yayıncılık, İstanbul, 3.Baskı, 2013, s:41

⁸⁸ Murat Çavga- Özcan Aygün, *Edirne ve Kırkpınar*, Puslu Yayıncılık, İstanbul, 1.Baskı, 2013, s:141.

Cumhuriyet tarihinin ilk Kırkpınar güreşleri Edirne Milli Eğitim Müdürü ve Türk Ocağı başkanı olan İsmail Habib (Sevük) öncülüğünde, Şevket ödül, Ekrem Demiray, Tevfik Sülün, Nazım, Mehmet ve Şevket Beylerden oluşan bir kurul tarafından 30 Mayıs 1924 Cuma günü Edirne Sarayı’nda yapılmıştır.⁸⁹ Yunan işgalinden kurtulduktan sonra yapılan güreşler Çocuk Esirgeme Kurumu yararına düzenlenmiştir.⁹⁰

Resim 2: Kırkpınar- Sarayı

Sarayı, Tunca ırmağının iki kolu arasında kalan adanın kente yakın kısmıdır (Resim 1). Bizans döneminde gezinti ve eğlence yeri olarak kullanılan Sarayı, Osmanlı döneminde de Sultan II.Murat ve oğlu Fatih Sultan Mehmet’in yaptırdığı Saray-ı Cedid’in bahçesiydi. Kuzeyini IV. Mehmet’in Av Köşkü’nün bulunduğu Tavuk Ormanı yer alır. 1877-1878 Osmanlı Rus Savaşında çıkan yangında tamamen yok olan saray, Mimar Sinan’ın eseri Adalet Kasrı ve kalıntılarla günümüze gelmiştir.⁹¹

⁸⁹ Halis Erdem, *a. g. e.* , s:493.

⁹⁰ Mehmet Dervişoğlu, *a. g. e.* , s:163.

⁹¹ *Er Meydanı Kırkpınar*, Etur... , s:30.

Resim 3: Kırkpınar, Sarayıçi Giriş Kemerini- Kırkpınar Başpehlivanlar Yolu Taşı

Günümüzde Sarayıçinde yer alan Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali, 1966 yılından itibaren bir hafta süresince düzenlenen etkinlikler eşliğinde devam etmektedir. Ulusal anlamda yerli turistlerin yanı sıra yabancı turistler, basın mensubları, sanatçılar ve devlet adamları katılımıyla gerçekleştirilen bu hafta, Haziran sonu Temmuz ayı başlangıcında gerçekleştirilir. Sarayıçi Er Meydanı Sahası 1985 yılında dönemin rahmetli Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın talimatlarıyla yenilenmeye başlayarak, 1992 yılında da rahmetli Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in yenileme çalışmalarının devam etmesi talimatıyla 1996 yılında tamamlanarak, yirmi beş bin kapasiteli bir yer haline almıştır.⁹²

⁹² <http://www.edirne.bel.tr/s/sarayici-ermeydani-17.html> (26.12. 2015)

Resim 4: Kırkpınar- Sarayıçi, Er Meydanı Stadyum

Resim 5: Kırkpınar- Sarayıçi, Er Meydanı Tribün kapıları

3.1.3. Güreşin Altın Çağı

Kanuni, IV. Murat, II. Mahmut ve Abdülaziz gibi Osmanlı Padişahları güreşe özel bir ilgi duyan pehlivan padişahlarıydı. Sultan Abdülaziz döneminde pehlivanlar oldukça önemli bir yer tutmaktaydı. Sarayda özel olarak bakılır, padişahın himayesi altında olurlardı. Ancak Abdülhamit'in tahta çıkmasıyla bu durum tam tersi haline almış. Çoğu pehlivan saraydan uzaklaştırılıp, köyüne dönmek mecburiyetinde kalmış. 1894 yılından sonra yurtdışına çıkarak Almanya, Fransa gibi birçok Avrupa ülkesinde güreştiler. Avrupa'nın birçok yerinde önemli başarılarla imza atan pehlivanlar, "*Müthiş Türkler*" ünvanıyla nam saldılar. Kara Ahmet, Hergeleci İbrahim, Kızılcıklı Mahmut, Adalı Halil Kurtdereli Mehmet üne kavuşan pehlivanlar arasındadır.⁹³

3.2. Kırkpınar'ın Kültürel Kimlik Oluşumuna Etki Eden Unsurlar

3.2.1. Başpehlivan- Pehlivan

Farsça kökeni "Yiğit" anlamına gelen pehlivan kelimesi gücü, dürüstlüğü, hoşgörü ve ahlak gibi erdemleri taşıyan kimliği ifade eder. Eşleştiği hasmının yenilenin yenenin elini öpmesi, yerden kaldırarak sırtını sıvazlaması gibi özel davranışlar vardır. Başpehlivan, Kırkpınar'ın en büyük ödülünü alan pehlivandır. Kendisine altın kemer verilir. Üç yıl üst üste başpehlivan olursa, altın kemerin sahibi de olur.⁹⁴ Dereceye giren ilk üç pehlivana altın, gümüş, bronz, madalya ve kategoriye göre para ödülü Edirne Belediyesi tarafından verilir. Bunun haricinde güreşe katılan tüm pehlivanlara yolluk ve tur ücreti ödenir.⁹⁵

⁹³ *Er Meydanı Kırkpınar*, Etur... s:27.

⁹⁴ Murat Çavga- Özcan Aygün, *Edirne ve Kırkpınar...*,s:137.

⁹⁵ www.edirnevdb.gov.tr/kultur/pdf/Edirne_Tarihi_Kulturu.pdf. (10.10. 2015)

Pehlivan iri vücutlu, yürekli, cesur, doğru sözlü anlamına gelir. Pehlivan kelimesinin kökeni pehlev kelimesi ve -van ekinin bir araya gelmesiyle oluşmuştur. Pehlivan kelimesinin Selçuklular zamanında savaşta kahraman olan kişilere kullanıldığı Osmanlı'nın ilk dönemleri pehlivan kelimesi atıcılık avcılık gibi spor dallarında da kullanılmıştır. Yani genel olarak Türklerde pehlivan mert, güçlü bir yapıya sahip kişilere verilen ve bir değer taşıyan isimdir.⁹⁶

Usta çırak ilişkisi başka bir boyuttaydı. Ustalar kendi hünelerini geleceğe de aktarabilmek için, oyun haricinde, ahlaki yönden, günlük yaşama kadar en ince detaylarla çıraklarına öğretirdi. Çırak ustasını bulduğu takdirde gelenek ve örfelere göre, elinin içine bir dua yazarak üzerine şeker döküp yalardı. İlk giydiği kıspetin “*gülyağlı kıspet*” olması ve dualarla güreşe başlaması diğer geleneklerdendir.⁹⁷

Eskiden yeni doğan çocuklar pehlivan olsun diye içi yağla dolu kıspet içine sokularak, dualarla yağlanırdı.

Pehlivanlar, güreşe çıkmadan önce nazara karşı tedbirler alır. Nazar, Türkçede bakış anlamına gelen Arapça kökenli kelime olup, bakışlarındaki olumsuz güç bulunan kimselerin baktığı canlı üzerinde kötü etki bırakmasıdır. Temel sebebi kıskançlık veya aşırı sevgiden kaynaklıdır. Türklerin eskiden beri nazara karşı aldıkları tedbirler muska yaptırmak, mavi boncuk takmak, nal asmak gibi pek çok örneğe rastlanır. Pehlivanlar da ise güreşe çıkmadan önce abdest alarak, nazar veya herhangi bir kazadan korunmak adına dualar eder. Bu duaların başında “Ayet’el Kürsi, Felak, Nas Sureleri ile Nazar Duası” gelmektedir. İkinci yöntem muska yaptırmaktır. Hoca veya bir din adamı tarafından uzun şerit kağıda Kur’an-ı Kerim’den yazılan sureler, üçgen şeklinde katlanarak yedi kat muşambaya sarılır. Daha sonra bez veya deriden yapılmış kılıfa koyularak, “kaytan” adında örgü ipinden her iki ucuna bağlanarak boynuna takılır. Diğer bir yöntem ise pazubent takmaktır. Kolun kaslı kısmına kol bağı ya da kolçak anlamına gelen pazubent, hem nazarı önlemek hem de pehlivana güç sağlayacağına inanılan muskaların olduğu bir

⁹⁶ Mehmet Dervişoğlu, *a. g. e.*, s:40-44.

⁹⁷ 1984-1988 Edirne Belediye Başkanı, Eczacı, İbrahim Ay, Söyleşi, Edirne, 16.10.2014.

kayıştır. Kahraman'a göre(1989); “ *Viyana’ da Avusturya Millî Kütüphanesi’nde bulunan onaltıncı yüzyıla ait Von Franz Taeschner albümündeki pehlivanların pazılarına, pazubentler taktıkları görülmektedir.*”⁹⁸

3.2.1.1. Kırkpınar’ın Unutulmayan Pehlivanları

Kırkpınar’ın yüzlerce yıllık tarihi, unutulmayan, güçlü ve efsaneleşmiş pehlivanlar yer alır. Osmanlı döneminde sporla ilgili belgelerde pehlivanlar hakkındaki bilgiler ayrıntılı değildir. Bazı önemli tarihçilerin, surnamecilerin ve Evliya Çelebi’nin sunduğu bilgiler ışığında güreşlerde yurtiçi ve yurtdışında adını duyurmuş pehlivanların isimlerine rastlanır.⁹⁹ Dünya çapında kuvvetleri ve güreş yeteneklerine hayranlık duyulan pehlivanlara “Müthiş Türkler”, “Türk gibi kuvvetli”, “Sultanın arslanı” gibi ünvanlarla nam salmışlardır. *Şeyh Seyyid, Cemalettin, Er Sultan, Bahtiyar, Bursalı Şuca, Demir Hasan, Turgut Reis, İpçi Hüseyini Zümnunoğlu, İbrahim Paşa Pehlivan, Seren Pehlivan Sultan, Pehlivan Hüseyin Paşa, Hergeleci Hüseyin, Katrancı Mehmet, Kazandereli Memiş Pehlivan, Kara Osman Pehlivan, Zeytinburunlu Ali Ahmet, Pangal Recep, Şumnulu Rüstem Pehlivan, Küçük Yusuf (Mehmet), Çolak Molla Mümin, Molla İbrahim Safi, Filiz Nurullah, Salim Pehlivan, Kıyıcı Osman Pehlivan, Çorlulu Kara Mustafa, Büyük Yaşar, Tevfik Ali Pehlivan, Kızılıklı Mahmut, Kara Emin, Kara Ahmet* unutulmayan pehlivanlardandır.

3.2.1.1.a. Kel Aliço

1845 yılında Plevne’nin Ozikoviça köyünde doğan Aliço, yağlı güreşlerde yirmialtı kez başpehlivanlığı kazanmıştır.¹⁰⁰ Osmanlı saraylarında Sultan

⁹⁸ Mehmet Dervişoğlu, *a. g. e.* , s:258:261.

⁹⁹ *Er Meydanı Kırkpınar*, Etur... s:47.

¹⁰⁰ *Er Meydanı Kırkpınar*, Etur... s:66.

Abdülaziz'in saray pehlivanlığını yapmıştır.¹⁰¹ Elense ve tırpanlarıyla ünlü olan Aliço, 190 cm boyunda, 120-130 kilo ağırlığındadır. Saçının azlığından dolayı “Kel Aliço” ve güreşteki acımasız hücumlarından dolayı “Gaddar” lakabını almıştır.¹⁰² 1894’e kadar Kırkpınar’ın başpehlivanı olmuştur. Yaşamının son yıllarında gözleri görmemeye başlamıştır. Tifo hastlığına yakalanarak, 1919 yılında vefat etmiştir. Her yıl 16 Mayıs’ta İpsala ‘da Aliço Pehlivan köyünde, Başpehlivan Kel Aliço Adına yağlı güreşler müsabakaları düzenlenmektedir. Ayrıca Kel Aliço’nun yaşadığı evin arsası üzerine Aliço ilköğretim okulu yapılmıştır.¹⁰³

3.2.1.1.b. Koca Yusuf

1857 yılında Bulgaristan’ın Şumnu iline bağlı Karalar köyünde doğmuştur. “Türk gibi kuvvetli” sözü Fransa’da kendisi için söylenmiştir. Hasımlarını kısa sürede ezerek yendiği için katı davranışları korkulan pehlivan halini almıştır. Amerika da oldukça çok ün ve para kazandı.¹⁰⁴ 1898 yılında Türkiye’ye gelmek için bindiği Newyork gemisinin batması üzerine vefat etmiştir.¹⁰⁵ Bir rivayete göre, Koca Yusuf’un cansız bedeni Azor adaları sahilinde bir rahip tarafından bulunarak, kilisenin bahçesine gömüldü.¹⁰⁶

Ölümünden sonra, Türkiye Denizcilik İşletmelerine bağlı Haliç Tersanesinde bulunan 40 Tonluk yüzer vince ismi verilmiştir. 2001 Yılında basılan “Bin Yılın Türkleri Hatıra Para Serisi” Koca Yusuf’un portresine yer vermiştir. Türkiye’nin ilk kez ürettiği askeri nakliye uçağına da “Koca Yusuf” adı verilmiştir.¹⁰⁷

“Koca Yusuf Türkiye’de” araştırma projesi hazırlanarak, Koca Yusuf hakkında bilinmeyenleri gün yüzüne çıkarmak ve hayatın belgesel yapılması

¹⁰¹ Özcan Aygün- Murat Çavga, *Geçmişten Günümüze Edirne ve Kırkpınar...*:213.

¹⁰² <http://www.tgf.gov.tr/wp-content/uploads/2013/11/alico.pdf> (10.12.2015)

¹⁰³ <http://ipsala.bel.tr/sayfa.asp?sayfaID=8> (11.12. 2015)

¹⁰⁴ *Er Meydanı Kırkpınar*, Etur...:64.

¹⁰⁵ Özcan Aygün- Murat Çavga, *Geçmişten Günümüze Edirne ve Kırkpınar...*:214.

¹⁰⁶ <http://www.kocayusuf.org/tr/kocayusuf.htm> (11.12. 2015)

¹⁰⁷ https://tr.wikipedia.org/wiki/Koca_Yusuf (11.12.2015)

amaçlanmıştır. 2008 yılında başlatılan arşiv taramaları sonucunda yabancı basında Koca Yusuf ile ilgili pek çok habere ulaşılmıştır. Bu araştırma ve projeyi Tivimedya prodüksiyon şirketi ve çözüm ortakları yürütmektedir.¹⁰⁸

3.2.1.1.c. Adalı Halil

1871 yılında Edirne'nin Adaiçi bucağının Kiliseli köyünde doğan Adalı Halil, Aliço'nun başpehlivanlığı zorladığı yıllarda onun ustalığından yararlanmıştı. Amerika, Almanya ve Viyana da önemli güreşlerde galip geldi. Amerikalılar ona "*Sultanın Aslanı*" lakabını taktı. Kırkpınar'da defalarca başpehlivan oldu. 1905 yılından sonra rakibi kalmadığından Edirne'deki çiftliğine çekildi. Ancak Balkan Savaşı sonunda çiftlik sınır dışı kalınca, Edirne'nin Kirişhane semtine yerleşti. Yaşamı boyunca örnek kişiliği ve kahramanlıkları sayesinde güreş tarihine geçti.¹⁰⁹ 1926 yılında vefat etmesi üzerine, önce Kasımpaşa Camii yanına defnedildi. Daha sonra Edirne'de "Pehlivanlar Tekkesi"ne taşınarak, Kırkpınar Güreşleri öncesi her yıl pehlivanlar ve ziyaretçiler dua etmektedir.¹¹⁰

3.2.1.1.d. Kurtdereli Mehmet

1864 yılında Bulgaristan'ın Tırnova ili Selvi kazasının Bukurova köyünde doğan Kurtdereli Mehmet, genç yaşta henüz hazır olmadığından Katrancı Mehmet ile karşılaştığı güreşte ezilerek, hasta yattı. Daha sonraki kazandığı güreşlerde ünü Rumeli'ye yayıldı. Güreş organizatörü tarafından Paris'teki müsabakalara katıldı. 1910 yılında Sultan Reşat tarafından Sanayi Madalyası ile ödüllendirildi.¹¹¹

¹⁰⁸ <http://www.kocayusuf.org/tr/belgesel.htm> (11.12.2015)

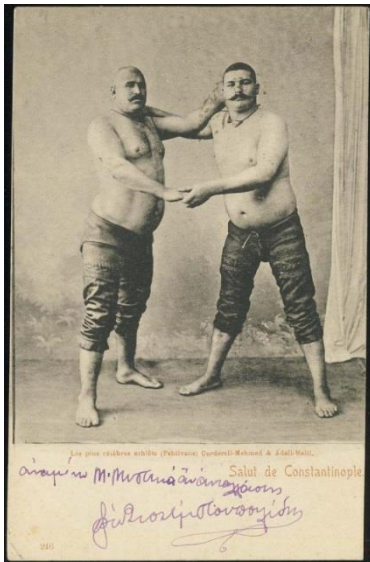
¹⁰⁹ *Er Meydanı Kırkpınar*, Etur...s:66.

¹¹⁰ Özcan Aygün- Murat Çavga, *Geçmişten Günümüze Edirne ve Kırkpınar*...s:215.

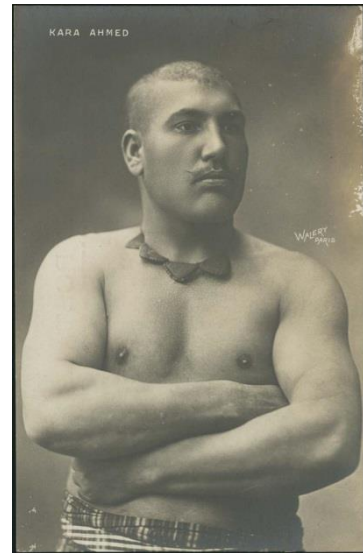
¹¹¹ *Er Meydanı Kırkpınar*, Etur...s:68.

1931 yılında Himaye-i Etfâl Cemiyeti (Çocuk Esirgeme Kurumu) tarafından, Ankara'da At Yarışı Alanı'nda düzenlenen güreş müsabakasını Atatürk ve TBMM Başkanı Kazım(Özalp) Paşa izlemiştir. Türkiye'nin pek çok bölgesinden tanınmış pehlivanlar katılmıştır. Bu güreşlerde Kurtdereli Mehmet başhakem olarak bulunmuştur. Basın mensupları ile Kurtdereli Mehmet'in yapış olduğu görüşmeler sırasında, başarılarla dolu geçmişini şu sözlerle açıklamıştır: *“Güreşirken, bütün Türk milletini arkamda hisseder ve onun şerefini korumak için her şeyi yapardım. Ve sanki bütün Türk milletinin kuvvetinin arkamdan dayandığını hissederdim.”* Bu sözleri üzerine Atatürk tarafından takdir mektubu ve para ödülü ile şereflendirildi.¹¹²

Balıkesir'de her yıl Kurtdereli Mehmet anısına, Kurtdereli Güreşleri düzenlenmektedir. Karesi Belediyesi ana sponsorluğu tarafından “Yenilmeyi Düşünmedi” adlı filmle Kurtdereli Mehmet'in yaşamı beyaz perdeye taşınacaktır.¹¹³ Yine Karesi Belediyesi tarafından hazırlanan “Kurtdereli Mehmet Pehlivan” çizgi filmi bulunmaktadır.

Resim 6: Adalı Halil ve Kurtdereli Mehmet

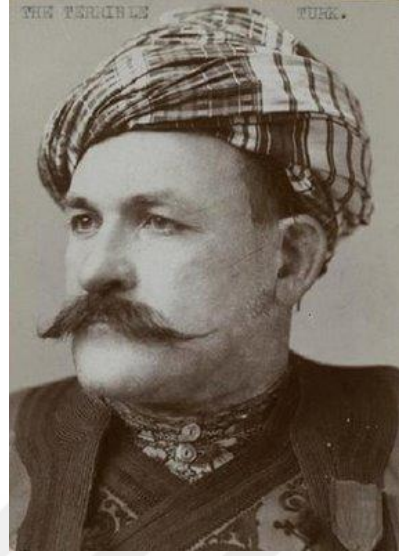
Resim 7: Kara Ahmed

¹¹² http://www.karesi.bel.tr/statik/kurtdereli-mehmet-pehlivan-kimdir/?dil=tr_TR (12.12.2015)

¹¹³ <http://www.karesi.bel.tr/yazi/kurtdereli-efsanesi-film-oluyor> (12.12.2015)

Resim 8: Hergelci İbrahim

Resim 9: Koca Yusuf

3.2.1.1.e. Cumhuriyet Dönemi Başpehlivanları

1924 yılından itibaren Edirne Sarayı'nda gerçekleştirilen tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri, Cumhuriyet tarihinde de unutulmaz pehlivanlar yer almıştır. *Arnavut Benli Abdullah, Geçkinli Yusuf Pehlivan, Edirne Çömlek köylü Kara Emin, Manisalı Rıfat Güreşen, Arnavut Mülâyim Pehlivan(Acar), Gostivarlı Mülâyim Pehlivan, Bandırmalı Kara Ali Acar, Edirneli Himmet Pehlivan, Çoban Mehmet, Kara Ali Acar, Hüseyin Alkaya, Mülâyim Pehlivan, Tekirdağlı Hüseyin Alkaya, Kozpınarlı İbrahim, Babaeskili İbrahim Erdi, Sındırgılı Şerif Ünal, İsmail Çolak, Hayrabolulu Süleyman Ertaş, Babaeskili Mustafa Yenici, İrfan Atan, Tarzan Mehmet, İbrahim Karabacak, Mehmet Ali Yağcı, Sezai Kanmaz, Ali Çelik, Ordulu Mustafa Bük, Babaeskili Nazmi Uzun, Aydın Demir, Hasan Şahin, Mustafa Yıldız, Davut Yılmaz, Sabri Acar, Mehmet Güçlü, Hüseyin Çokal, İbrahim Gümüş, Recep Kılıç, Recep Gürbüz, Saffet Kayalı, Ahmet Taşçı, Cengiz Elbeye, Vedat Ergin, Hasan Tuna, Kenan Şimşek, Recep Kara, Şaban Yılmaz, Osman Aynur, Mehmet Yeşilyeşil, Ali Gürbüz, İsmail Balaban, Fatih Atlı ve Orhan Okulu Cumhuriyet dönemi başpehlivanlarıdır.*¹¹⁴

¹¹⁴ <http://www.edirnekirkpinar.com/tr/yazi/6-genel-bilgiler/35-cumhuriyet-donemi-baspehlivanlar> (10.12.2015)

3.2.2. Kırkpınar Ağası

Yüzyıllar boyu süren Kırkpınar geleneğinde Kırkpınar ağası en önemli simgelerden biridir. Edirne Belediyesi tarafından yapılmadan önce ağalar tarafından panayır olarak organize edilirdi. Ağa Kırkpınar'a seyirci ve pehlivanları davet ederek, güreşlerde olan ihtiyaçları karşılar, ödülleri verir yani tüm organizasyonu tarafından gerçekleştirirdi. Ağanın seçimi, Kırkpınar'a yakın köylerde ağalar saygın, güreşi seven ve varlıklı kişiler arasından yapılırdı.¹¹⁵ Ağalık, Kırkpınar'ın son günü açık arttırmaya çıkarılan bir koça en çok parayı verende kalırdı.

Resim 10: 1984-88 Edirne Belediye Başkanı Eczacı İbrahim Ay'a ait Ağa Kıyafeti

Eskiden güreşlerde ağalık sistemi daha farklıydı. Ağa seçimine katılacak eşrafın ortasına kuzu konur kuzu hangi tarafta durursa gelecek yılın ağası o olurdu. Ağa tarafında ulaklar aracılığıyla gönderilen kırmızı dipli muma cevap olarak davetliler yanlarında getireceklerini de belirtirdi. (5 kuzu, 1 dana vb.) Ağa Hıdırellez'den bir hafta önce çadırını kurup, kazanlarca yemekler hazırlatır, gelen misafirleri ağırlardı. Pehlivanlar da bir hafta önce gelirdi. Ödüller, hakem ve cazgır

¹¹⁵ *Er Meydanı Kırkpınar*, Etur...s:40.

ağa tarafından tayin edilirdi.¹¹⁶ Kırkpınar Ağasının belirlenmesiyle, güreşin sonunda eski ağanın çadırına gidilir. Kutlamalar sonunda yeni ağanın çadırına dönülür. Yeni Kırkpınar Ağası cazgır, meydancı, sucu ve yağcı gibi hizmette bulunanlara bahşişler verir. Ödül töreninden sonra eski ağa kapanış niteliği taşıyan mevlit okutur.¹¹⁷

1928 yılına kadar ağalar tarafından düzenlenip, masrafları karşılanan güreşler ekonomik sıkıntılar nedeniyle ağalığa talip çıkmayınca Kızılay ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından organize edilmiştir. 1946 yılında ise Tarihi Kırkpınar Güreşleri Edirne Belediyesi'nce düzenlenmeye başlanmıştır. Dönemin Belediye Başkanı Tahsin ŞİPKA tarafından Kırkpınar Güreşleri, Belediye Hizmetleri arasında yerini almıştır.¹¹⁸

Cumhuriyet dönemi Kırkpınar Ağaları,

“ *Murat Şener (1950-1951-1952), İbrahim Bildik (1953), Yaşar Yardımcı (1954), Mehmet Çardaktan (1955), Ahmet Merter (1956), Hüseyin Özakıncı (1957), Nurettin Manyas (1958), Ahmet Merter (1959), Salim Doğramacı (1960), Hilmi Atakan (1961), Muhittin Ağaoğulları (1962), Ali Rıza Keleş (1963), Hasan Vatan (1964), Mehmet Hakkı Meriç (1965), Gazanfer Bilge (1966-1967), Süleyman Şahin (1968), Muzaffer Bilge-(1969), Celal Hacı Eyüpoğlu (1970), Doğan Görkey (1971), Hamit Kaplan (1972), Şevki Alan (1973), Zülküf Karabulut (1974-1975-1976), Fethi Atan (1977), Sebahattin Tekcan (1978), Süleyman Özmercan (1979), Cemal Pul (1980), Mehmet İriş (1981), Ali Ayağ (1982-1983), Mustafa Bilgin (1984-1985), Halil Kılıçoğlu (1986), Hasbi Menteşoğlu (1987), İbrahim Çayla (1988), Kemal Özkan (1989), Murat Köse (1990) Alper Yazoğlu (1991-1992-1993)- Altın Kemer, Oğuzhan Bilgin (1994), Hüseyin Şahin (1995-1996-1997)-Altın Kemer, Mustafa Şahin-(1998), Ayhan Sezer (1999), Emin Doğansoy (2000), Murat Saruhan (2001), Mehmet Sait Yavuz (2002), Necdet Çakır (2003), Mustafa Altunhan (2004), Adem Tüysüz (2005-2006-2007)- Altın Kemer, Mehmet Cadil (2008), Seyfettin*

¹¹⁶ 1984-88 Edirne Belediye Başkanı Eczacı İbrahim Ay Söyleşisi, 16.10.2014

¹¹⁷ www.edirnedb.gov.tr/kultur/pdf/Edirne_Tarihi_Kulturu.pdf (09. 10. 2015)

¹¹⁸ <http://www.edirne.bel.tr/s/festivallerimiz-12.htm> (26.12. 2015)

Selim(2009-2010-2011-2012-2013)- Altın Kemer, Süleyman Mecek (2014), Seyfettin Selim (2015)”.¹¹⁹

1948 doğumlu Bayburtlu Altın kemer sahibi Kırkpınar Ağası Alper Yazoğlu , Edirne’de işadami olarak kendi adını taşıyan bir okul yapımına destek vermiştir. Okul 1992-1993 eğitim öğretim yılları arası kamunun hizmetine açılmış, günümüzde de halen faaliyettedir. Ayrıca yine Edirne’de “Kırkpınar Kültürünü Tanıtma ve Yaşatma Derneği” kurucusu, aylık ücretsiz olarak yayınlanan “Destan-1 Kırkpınar” dergisinin imtiyaz sahibi ve yazarıdır. “Balkanlarda Türk Yağlı Güreşleri- Kırkpınar” adlı kitabı yayımlamıştır. Edirne ve Kırkpınar adına pek çok destek vermiştir.

3.2.3. Cazgır(Dellal)

Kırkpınar’ın geleneklerinden en önemlilerinden biri cazgırlıktır. Kelime anlamı “*carlamak*” yüksek sesle davet etmek, seslenmek gibi anlamlar taşır. Güreşlerde pehlivanları seyircilere, hakemlere ve diğer pehlivanlara tanıtır. Dua (salavat) okuyarak pehlivanların özelliklerini, oyun stillerini ve lakaplarını söyler. Er meydanında güreşçileri kendine özgü coşkulu konuşmalarla, dualar ve manilerle izleyicilere tanıtan, konuşmalar yapan kişilerdir. Kuşaktan kuşağa aktarılan cazgırlık “salavatçı” olarak da anılır. Güreşler cazgır duası ile başlar. Pehlivanları çok iyi tanıması gerekir ki bu sayede izleyicilere tanıtır.¹²⁰

Seyircilerin ilgisini çekecek dizelerle maniler söyler. Bu yüzden tecrübeli, Kırkpınar’ın kural ve kaidelerini yakından bilmelidir. *Edirneli Cazgır Sadık Atılgan’ın okuduğu bir dua;*

“Allah Allah İllallah

Erler çıktı meydane

Biri birinden merdane

¹¹⁹<http://www.edirnekirkpinar.com/tr/yazi/6-genel-bilgiler/34-cumhuriyet-donemi-kirkpinar-agalari> (25. 12. 2015)

¹²⁰ Murat Çavga- Özcan Aygün, *Edirne ve Kırkpınar....*,s:138.

*Biri ak, biri kara,
Mevlam her birine kuvvet vere...*¹²¹

Cazgır Duası,
“*Vatanımıza, milletimize, ordumuza, yurdumuza göz diken düşmanları
taşlarız*

*Halkın inayetiyle, euzü besmeleyle bugün güreşlere başlarız...*¹²²

Cazgır önce pehlivanların güreşecekleri boylara göre mani okur. Bütün manilerin sonuna da şu sözlerle eklenir;

Edirne Tarihi Kırkpınar Güreşleri elli yıllık Baş Cazgırı Şükrü Kayabaş;
“*Allah Allah illallah,
Muhammed’ en Resulullah.
Hep beraber diyelim,
Bu genç pehlivanlara
Alkışlarla maşallah...*”¹²³

3.2.4. Davul Zurna

Kırkpınar’ın dünyada yegane olmasını sağlayan unsurlardan biri de müzik eşliğinde yapılan sayılı sporlardan olmasıdır. Türklerde geçmişten günümüze davul-zurna hayatın içinde yer almıştır. Güreşin başlangıcına, ortasına ve sonuna uyum sağlayacak farklı çöşkülerde müzik sunarlar.¹²⁴

Kırkpınar duygularını arttıran, yirmi davul ve yirmi zurna güreşlerin ritmine uygun bir tempoyla havalar çalınır. “*Ceng-i Harbi*” denilen havayı, pehlivanların birbirine hamlesi anlarında çalarlar.

¹²¹ *Er Meydanı Kırkpınar*, Etur...s:35.

¹²² Murat Çavga- Özcan Aygün, *Edirne ve Kırkpınar...*,s:138.

¹²³ Halis Erdem, *a. g. e.* ,s:71.

¹²⁴ *Er Meydanı Kırkpınar*, Etur...s:36.

Edirneli en eski Kırkpınar cazgırlarından rahmetli Osman Zurna ve çırağı Osman Bilber'in günümüze kadar gelen Kırkpınar havaları şöyle sıralanır: “*Adalı Halil Baş Güreşi Havası, Balkan Havası, Ceng-i Harbi Havası, Dağlı Güreş Havası, Divan Havası, Karakucak Güreşi Havası, Muhacir (Maacır) Havası, Pehlivan Peşrevi..*”¹²⁵

3.2.5. Hakem Heyeti

Kule hakemleri ve meydan hakemleri olmak üzere iki farklı hakem heyeti bulunur. Güreşleri en yakından takip eden meydan hakemleri, güreşin kurallarına uygun işleyişi ve neticesini ise kule hakemleri belirlemektedir.

Kule hakemleri başpehlivan olmuş güreşçilerden seçilir. Meydan hakemleri ise başlarda en fazla yarışmış pehlivanlar arasından seçilir. Son yıllarda güreş federasyonluğundan kule hakemliği için iki üye yer alır.¹²⁶

3.2.6. Kispet

*Kisbet, pehlivan için kutsal bir eşyadır.*¹²⁷ Kispet yada kispet gibi telafuzları farklı şekilde söylenir. Kispet, pehlivanların güreş sırasında giydikleri belden diz atlına kadar gelen giysidir. Yapımı emek isteyen kispet manda, dana veya malak derisinden yapılır.¹²⁸

Kispetin yedi ayrı bölümü vardır. Kasnak, dört parmak genişliğinde kispetin bel kısmına gelen yeridir. Kasnağın iç kısmında açılıp, kapanmasını yarayan, “şak” adı verilen delikten geçirilen ip vardır. Şaktan geçirilen ipe üç düğüm atılır. Bu

¹²⁵ Murat Çavga- Özcan Aygün, *Edirne ve Kırkpınar....*:s:140.

¹²⁶ Murat Çavga- Özcan Aygün, *Edirne ve Kırkpınar....*:s:141.

¹²⁷ Er Meydanı Kırkpınar, *Etur...*:s:39.

¹²⁸ Murat Çavga- Özcan Aygün, *Edirne ve Kırkpınar....*:s:142.

düğümünün anlamı farklı farklıdır. *Birincisi Allah için ahde vefa kılmak niyetiyle, ikincisi Peygamberimiz Hazret-i Muhammed (s.a.v) için Bey'ate vefa kılmak amacıyla, üçüncü düğüm ise " Mühr-i Şed" ismini alır ki bu vasiyeti şereftir, Hazret-i Ali için atılır.* Hazne adı verilen kısımda bacakların arasına bölüme denir. Bu kısım pehlivanın canını acıtmaması maksadıyla iki kat deriden yapılır. Arka bölüm kispetin arka kısmında, rahatlık açısından da bol yapılmaktadır. Oyluk adı verilen bölümde kasnakdan dize kadar, vücudu sıkmayacak darlıkta, çeşitli süslemeler yer alır. Diğer bir bölüm olan şiraze kispetin en alt kısmı olup bazen üçgen biçimde kesiklerin olduğu süslemeler yer alır. Ayna adı verilen bölüm ise kispetin diz kısmına gelerek, iki kat deri kullanılır.¹²⁹

Yeni dikilmiş kispeti giymek için önce derideki fazla boyayı bırakması amacıyla iki saat soğuk suda bekletilir. Daha sonra iç kısmı sirkeli zeytinyağı ile yağlanır ve iki saat güneş altına derinin yağı çekmesi için serilir. Tüm bu aşamalardan sonra kispet giyilebilir duruma getirilir.¹³⁰

Resim 11: 1987 Edirne Belediye Başkanı İbrahim Ay' a ait minyatür kispet objesi

¹²⁹ Mehmet Dervişoğlu, *a. g. e.* ,s:248-249.

¹³⁰ Halis Erdem, *a. g. e.* , s:51.

Geçmiş dönemlerde kispet giymenin törensel bir ritüeli vardı. Kispet giyecek güreşçi iki rekât namaz kılar, Hazreti Hamza'nın ruhuna Fatiha okurlardı. Kasnağın baş kısmını öperek, besmele ile giyilirdi. Yağ dolu ibriğe bir miktar gül suyu da konması önemli bir ritüeldi. Kispetin hası manda derisinden olur. Dikişinde “biz” denilen çuvaldızlarla el dikişi yapılır. Güreş tamamlandıktan sonra temizlenerek sazdan yapılmış zembil adı verilen çantaya konur.

3.2.7. Zembil

Kispetin taşınması için sazdan yapılmış örme çantaya zembil denir. Pehlivan zembili duvara asmışsa yenilmiş ya da güreşi bırakmış anlamını taşır. Büyük pehlivanlar zembillerini gelecek vaad eden genç güreşçilere taşıması Kırkpınar'ın geleneğidir.¹³¹

3.2.8. Altın Kemer

Kırkpınar'ın başpehlivanı olan güreşçiye altın kemer takılır. Ancak kemer daha sonra Edirne Belediyesi'ne teslim edilir. Ardı ardına üç yıl başpehlivan olan güreşçi bir kilo dört yüz gram ağırlığındaki altın kemere sahip olur. Güreşler öncesi düzenlenen kortejde altın kemerin halka gösterilmesi Kırkpınar geleneklerindedir.

Osmanlı da bir dönem yasaklanan güreşler sebebiyle yurt dışına çıkan pehlivanların, galip olduğu güreşlerde altın kemer almışlardır. Yurt dışında yapılan bu taçlandırmayı ülkemizde de 1901 yılında Bursa Umurbey'de kemerler Şeref kemeri, Gümüş kemeri ve Altın kemeri diye üç farklı kategoride olmuş, Adalı Halil Altın Kemeri kazanmıştır.¹³² Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğü'nce 1939 yılında Trakya Umumi Müfettişliği'ne gönderilen öneride, Kurtdereli Mehmet Pehlivan'ın vefatı üzerine, zincirlerle asılan on yazısız madalyanın yer aldığı “Kurtdereli

¹³¹ Murat Çavga- Özcan Aygün, *Edirne ve Kırkpınar...*,s:146.

¹³² Mehmet Dervişoğlu, *a. g. e.* , s:132.

Kemeri” fikri bulunmaktadır. Kemer her yıl kazanan başpehlivanın adı madalyalara yazılacak, on sene sonra en az üç kez ismini yazdırmış olan başpehlivana hediye edilecektir. Tekirdağlı Hüseyin pehlivana verilen bu kemer hakkında altın olmadığından yana birçok haber çıkmış, o dönemin Edirne Belediye Başkanı Nuri Alışkan bu durumun telafisi için altından kemer hazırlatmıştır.¹³³ Diğerlerinden farklı olarak fil figürü ve ortada bir pehlivan kabartması yer almıştır.

Günümüzdeki Edirne Belediye Başkanlığı’na yaptırılan altın kemer 22 ayar altındandır. Tamamen el işçiliğiyle yapılan altın kemerde pehlivan, Meriç köprüsü ve Kırkpınar amblemi yer alır.¹³⁴ Kemerde orta kısımda yer alan pehlivanlar, Kurtdereli Mehmet Pehlivan ve Adalı Halil Pehlivanın kabartmaları sağında ve solunda ise ay yıldız motifleri bulunmaktadır.¹³⁵

Resim 12: İbrahim Ay'a ait Kırkpınar Altın Kemer

¹³³ Mehmet Dervişoğlu, *a. g. e.* ,s:123.

¹³⁴ Halis Erdem, *a. g. e.* ,s:647.

¹³⁵ Mehmet Dervişoğlu, *a. g. e.* ,s:133-134.

Resim 13: Kırkpınar Altın Kemer¹³⁶

Yağlı güreşlerde ödüller diğer güreşlerde olduğu gibi büyükbaş- küçükbaş, at, deve, tay gibi hayvanlardır, köy ağaları tarafından pehlivana verilir. İpek, keten, pamuk kumaşlar ve ağalar tarafından verilen para ödülleriştir.

3.3. Kırkpınar'ın Ritüelleri

3.3.1. Kırmızı Dipli Mum

Kırkpınar'ın günümüze gelen en eski geleneklerinden birisi de kırmızı dipli mum geleneğidir. Bir çeşit davetiye anlamı taşımaktadır. Kırkpınar'ın davet simgesi sayılan kırmızı dipli mum, Mart ayı başından itibaren gönderilmeye başlanır. Kırkpınar ağaları “okuyucu” adı verilen ulaklarla önce pehlivanlara daha sonra da köy ve kasabalara Kırkpınar'a davet etmek için gönderirdi.

¹³⁶<http://www.edirnem.net-altın-kemer> (29. 10. 2015)

Resim 14: Sarayçinde yer alan Kırmızı Dipli Mum

Okuyucu gittiği yerlerde Kırkpınar davetini meydana okuyarak, kırmızı dipli mumu bulunduğu yerin yöneticisine takdim ederdi.

Günümüzde gelişen teknolojiyle kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması bu geleneğin etkin olmasını bir nebze de olsa sarsmıştır. Ancak protokol için hazırlanan davetiyelerin yanında hala yollanan kırmızı dipli mumla bu geleneği yaşatmak amaçlanır.¹³⁷ Mumum kırmızıya boyanması ise Türklerin kırmızıya önem vermelerinin ifadesidir.

3.3.2. Yağlanma

Kırkpınar'ın en önemli geleneklerindendir yağlanmadır. Cazgırın duasının ardından yağlanma gerçekleştirilir. Elllerinde yağ dolu ibriklerle ibrikçiler er meydanında dolaşır. Yağlanmanın asıl amacı güreşi daha zorlu bir müsabaka haline

¹³⁷ Murat Çavga- Özcan Aygün, *Edirne ve Kırkpınar....*:s:141.

getirmektir. Yağ önce sağ el ile sol omuza, göğse, kola ve kispete sürülür. Yine aynı işlem sol elle tekrar edilir. Hasımlar birbirinin sırtına yağ sürerler.

3.3.3. Peşrev

Kırkpınar'ın belki de en heyecan verici ve en görkemli olaylarından biri peşrevdir. Güreşe başlamadan önce ısınmak amacıyla yapılan hareketlerdir. Cazgır duayı okuduktan sonra, pehlivanlar kıbleye doğru çıkış yapar, davul zurna eşliğine uygun ritimlerde ellerini birbirlerine, oyluklarına vurup başlarını sağ sola çevirerek ileri geri biçimde uyumlu bir şekilde yürürler. Pehlivanlar üç adım ileri, üç adım geri giderler. Daha sonra diz çöküp üç kez yerden *temenna*(eli başa götürecek şekilde selam verme) ederler. “*Hayda bre pehlivan*” nidasıyla ayağa kalkarlar.¹³⁸ Rakipler birbirine yaklaşarak, her biri bir diğerinin topuklarına dokunup ellerini başlarına götürerek rakibine olan saygısını gösterir. Bazı pehlivanlar, rakibini belinden sararak hafifçe ayağa kaldırır, sırt sıvazlayarak başarı diler. Güreşe başlarlar. Kırkpınar'da “En iyi peşrev yapan güreşçi” ödüllendirilir.¹³⁹

3.4. Yağlı Güreşte Genel Kurallar

Yağlı güreş, zeytinyağı ile yağlanarak yapılmasının amacı kuvvetin etkisini azaltıp, güreşirken daha dengeli olmaya yönelttiği için diğer güreşlerden daha zor bir güreş türüdür.¹⁴⁰ Yağlı güreşte güreşçiler birbirlerini yenene kadar mücadele ederler. Bu yüzden belirli bir süre yoktur.¹⁴¹ İçlerinden en çok yarışma pehlivan, yer aldığı boyunda birinci olur ve ödül ona verilir. Güreş durulduğunda pehlivanlar hangi pozisyonda ise tekrar aynı şekilde oyuna devam eder. Yenilen güreşçi kendisini yenen güreşçiyi kucaklar ve beraberce parsa toplarlar. Yeteli miktarda zeytinyağı,

¹³⁸ Murat Çavga- Özcan Aygün, *Edirne ve Kırkpınar...*,s:145.

¹³⁹ *Er Meydanı Kırkpınar*, Etur...s:37.

¹⁴⁰ Halis Erdem, *a. g. e.* , s:81.

¹⁴¹ Mehmet Dervişoğlu, *a. g. e.* , s:61.

davul ve zurna bulunması zorunludur. Eğer kalmadığından gureş için gureşçi zorlanmaz. Kispet dizden yukarıda olmak zorundadır.

Yağlı gureşte çiviyukarı aşırma, açık düşürme, sırt üstü gelme, pes etme, ayakta yerden kesme, kispetin yırtılması, sıyrılması, meydanı terk etme gibi olaylar söz konusu olursa yenilme gerçekleşmektedir.¹⁴²

Yağlı gureşte oyunlar, hayvanların içgüdüsel hareketleri ilham olmasının yanı sıra hareketler de o hayvanın ismiyle anılmıştır. Kazkanadı, tilkikuyruğu, kurt kapanı gibi oyunlardır.¹⁴³ Yağlı gureşte oyunlar amaç ve şekillerine göre ikiye ayrılırlar.

3.4.1. Ayakta Uygulananlar

Amaçlarına göre iki kola ayrılır.

3.4.1.a. Ayakta Saldırı amacıyla oynanan oyunlar

Elense, İç Tırpan, Dış Tırpan, Çapraz, Tek Çapraz, Budama, Çift Çapraz, Sırt Çaprazı, Göğüs Çaprazı, Kazkanadı, Tek Kazkanadı, Tek Dalma, Çift Dalma, Ayakta İç Paça, Ayak Kündesi, Koltuk altı kapması, Budama, Tek dirsekle budama

3.4.1.b. Ayakta Savunma amaçlı oynanan oyunlar

Kazkanadı boşaltması, kazkanadından sıyrılma, koltuk altına girmek, koltuk altından kapma, iç ve dış tırpanda bacak kaçırma, yanbaş, boyunduruk, boyundurukla dizletmek, çift çaprazda çift paça yapmak, paça kasnaktan kurtulmak

¹⁴² Halis Erdem, *a. g. e.*, s:87-88.

¹⁴³ Mehmet Dervişoğlu, *a. g. e.*, s:118.

3.4.2. Yerde Uygulananlar

Ayakta oynanan oyunlar gibi, amaçlarına göre ikiye ayrılır.

3.4.2.a. Yerde Saldırı Amaçlı Oynanan Oyunlar

Sarma, tek sarma, çift sarma, i kazık, dış kazık, dış kazıkta gerdanlama, i kazık ters paa, künde, oturak kündesi, diz kündesi, şak kündesi, sarmada oban bağı.

3.4.2.b. Yerde Savunma Amaçlı Oynanan Oyunlar

şakta bilek kapma, şakta bilek kapıp kol bastı, sarmayı bozmak, sarmadan dönme, sarmadan dolu paa kasnak, sarmada yan kılçık gibi birçok yağlı güreş oyunu yer alır.¹⁴⁴

¹⁴⁴ Mehmet Dervişoğlu, *a. g. e.* ,s:118-119.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. KIRKPINAR'IN KURUMSAL KİMLİK OLUŞUMUNA ETKİ EDEN GRAFİKSEL YORUMLAR

4.1. Kırkpınar Logosu

654 yıllık geçmişe dayanan Tarihi Kırkpınar Güreşleri'nin logosu, dönemin Belediye Başkanı Güngör Mazlum tarafından düzenlenen amblem yarışmasıyla seçilmiştir(Resim 15). Yarışmaya otuzbeş sanatçı altmış farklı eserle katılmıştır. 1978 yılında yapılan değerlendirme sonucu, Semih Akın'ın hazırlamış olduğu amblem, “Kırkpınar amblemi” olarak belirlenmiştir. *“Ata yadigarı Kırkpınar güreşlerimizin temel motifi hiç kuşkusuz ki güreş tutmuş iki pehlivandır. Çalışmalarında bu motifi modernize ederek vermek başlıca amacım oldu.”* diyerek açıklamada bulunmuştur.¹⁴⁵

Resim 15: Kırkpınar Logosu

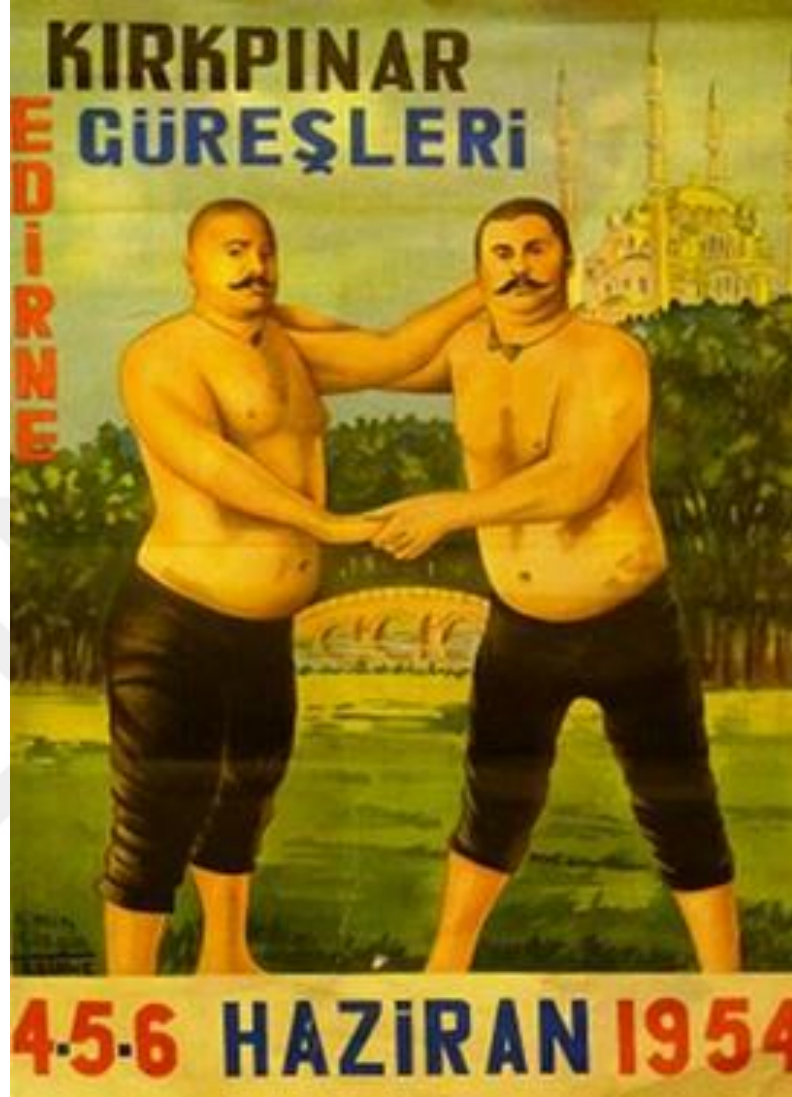
¹⁴⁵ <http://www.edirnekirkpinar.com/tr/yazi/6-genel-bilgiler/40-kirkpinar-amblemi> (29.10. 2015)

Kırkpınar'ın kurumsal olarak görsel kimliğini ortaya koyan amblemden, iki güreşçi figürü ilk bakışta dikkati çekmektedir. Güreşe tutulmuş pehlivanların iki farklı vücudun tek bir başla bütünleşmesi aynı fikirle yola koyulduğunun simgesi olabilir. Merkeze yerleştirilen noktanın, Kırkpınar'ın biricikliğini gözler önüne serecek şekilde net bir tavırla aktarılır.

Renk seçimindeki siyah ve beyazın kendi içindeki zıtlık dengesi, basit ancak bir o kadar kararlı ve baskındır. Tipografik açıdan bakıldığında da merkezdeki figürleri çevreleyen yuvarlak şekilde oluşan çerçevenin alt bölümde siyah zemin üzerine beyaz büyük harflerle yazılmış "EDİRNE KIRKPINAR" yazısı görülür. Günümüzde de Kırkpınar'ın kurumsal kimlik oluşturması açısından kullanılan logodur.

4.2. Kırkpınar Afişleri

1954 yılında Emin Çizgin tarafından hazırlanan Kırkpınar güreşleri afişinde ön planda iki pehlivan el ense pozunda resmedilmiştir. Pehlivanların fizyolojik yapıları iri ve kiloludur. Her ikisinin boynunda muska yer alır. Bu muskalar manevi bir güç olarak nazar ve kötülükten kovucu niteliktedir. Pehlivanların arka planında Edirne'nin en önemli simgelerinden Selimiye Cami ve köprü yer alır. Bu köprü Tunca veya Meriç Köprüsünü simgelemektedir. Köprü'nün ardındaki ağaçlar Edirne'nin dokusunu anlatmaktadır. Pehlivanların bastığı yer, yemyeşil çimendir. Burada Er Meydanının tasviri yapılmış olabilir. Afişten de anlaşılacağı üzere, Edirne şehrinin sembolik öğeleri birlikte kullanılmıştır. Tipografik açıdan büyük puntoyla yazılmış siyah kırmızı ve mavi renklerin kullanıldığı harfler, tarihin yazılı olduğu rakamlar yer alır. Afişte kullanılan renklere bakıldığında ise sarının ve yeşilin tonları göze çarpar. Bu yüzden resimde sıcak bir etki vardır (Resim 16).

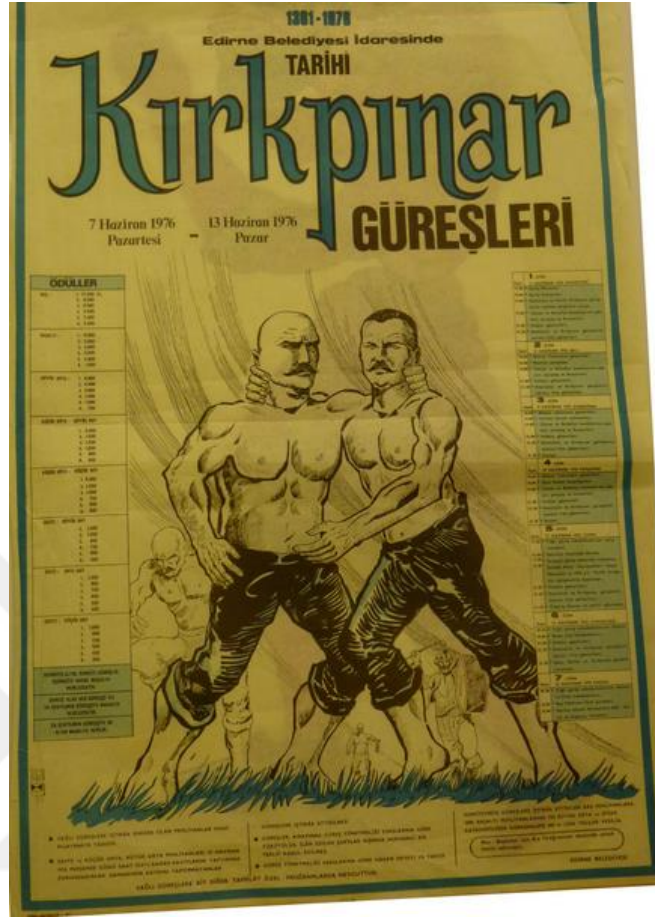
Resim 16: 1954 yılı Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri Afişi, T.C. Edirne Belediye Başkanlığı 35x50 cm

1955 yılında üç adet Kırkpınar Güreşleri Afişi kullanılmıştır. Afişlerde fotoğraflara yer verilir. İlk afişteki fotoğrafta iki pehlivan ve arka planda Mehter Takımı yer almaktadır. Pehlivanlardan biri kendinden yaşça büyük olan diğer pehlivanın elini öpmektedir. Duruşlarına bakılacak olursa, her ikisi de dizlerinin üstünde çökmüş pozisyonundadır. Güreş öncesi çekilmiş bir fotoğraf olabilir. Çünkü yer Er Meydanıdır. Fotoğraf dönemin şartlarına göre siyah beyazdır. Tipografik açıdan bakıldığında, kırmızı renkte büyük puntuyla Kırkpınar, siyah renkte güreşleri yazmaktadır. Alt kısımda ise güreşlerin ay ve günleri yer alır (Resim 17).

Resim 17: 1955 yılı Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri Afişi

1976 yılında Ruhi Duruktuna tarafından yapılan Kırkpınar güreşleri afişi diğer afişlere göre farklılık göstermektedir. El ense pozisyonunda çizilmiş iki pehlivan ön planda yer alır. Arka planda ise peşrev çeken pehlivan ve davul çalan müzisyen vardır. Pehlivanlar sembolik açıdan Er Meydanın anlatan çimlerin üzerindedir. Büyük mavi puntunun kullanıldığı Kırkpınar yazısı karakteristik bir biçimde kullanılmıştır. Diğer afişlerden farklı olarak ödülleri ve günlük etkinlikler afişte resimle birlikte verilmiştir. Alt kısımda ise güreşlerle ilgili birkaç kural yazılmıştır (Resim 18).

Resim 18: 1976 yılı Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri Afişi, T.C. Edirne Belediye Başkanlığı 50x70cm

2001 yılında Ahmet Yılmaz, Fazıl Koyuncu ve Yılmaz Özdemir'in katkılarıyla hazırlanan afiş belki de en sık karşılaşılan Kırkpınar afişlerinden birisi olmuştur. Ön planda iki pehlivanın yer aldığı afişte, arka plan Edirne'nin sembolleri yer almaktadır. Bunlar Selimiye Camii, Meriç ya da Tunca Nehri ve Köprüleri tasviri yine Kırkpınar'ın sembolü olan Er Meydanını betimleyen çimenlerdir. Pehlivanları dikkatle incelediğimizde Adalı Halil ve Kurtdereli Mehmet Pehlivanlar olduğunu söylemek yanlış olmaz. Çünkü aynı pozda fotoğrafları yer almaktadır(Bknz Resim 6). Tipografik olarak baktığımızda en üstte köşelerde Edirne Belediyesi'nin ve Kırkpınar'ın logoları, Edirne Belediyesi yazısı ve kalın puntuyla yazılmış 640. Tarihi Kırkpınar Güreşleri Haftası 25 Haziran – 01 Temmuz 2001 yazısı dikkati çekmektedir. Afişin kenarlarında kırmızı bordür yer alırken, afişe sınırlandırma getirmiştir(Resim 19).

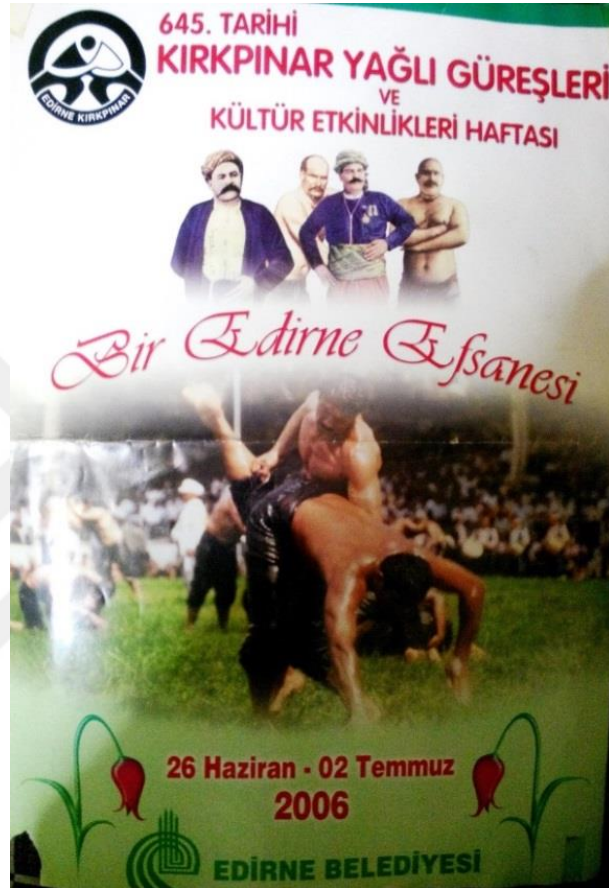

Resim 19: 640. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Afişi, Edirne Belediye Başkanlığı 35x50cm 2001

2006 yılı için hazırlanan afişte merkezde yer alan fotoğraf, Er Meydanı'nda güreş esnasında çekilmiştir. Merkezin üst kısmında dünyaca ünlü pehlivanlar Koca Yusuf, Gaddar (Kel) Aliço, Kurtdereli Mehmet ve Adalı Halil'in fotoğrafları yer alır. Sağ üst köşede Kırkpınar logosunun bulunduğu afişte birçok yazı stili bir arada kullanılmıştır. En alt sırada diğer afişlerden farklılık gösterecek özellikte ters lale bulunmaktadır (Resim 20).

Ters lale Edirne'nin simgelerinden biridir. Selimiye Camiinin müezzin mahfilinin kuzeydoğu yönündeki mermer ayağında yer almaktadır. Ters lale hakkında pek çok hikaye anlatılır. Bunlardan en çok bilineni caminin bulunduğu arsada lale bahçeleri olması ve sahibinin arsa için çıkardığı zorluklara ithafen yapılmış olmasıdır. Diğer rivayete göre, O dönemde Mimar Sinan'ın hastalanarak ölen torunu Fatma için üzülmeye nedeniyle kalfası tarafından mermere işlenmiştir.

Başka inanışlara göre de, Eski Harflerle lale yazılıp tersten okunduğunda *Osmanlıların Kutsal alameti olan Hilal* olarak okunur. *Allah ve Lale* sözcüklerinin aynı harflerle de olması kutsal bir anlam kazandırmıştır.¹⁴⁶

Resim 20: 647. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Afişi, Edirne Belediye Başkanlığı 35x50cm 2006

2011 yılına ait Kırkpınar afişinde Kurtdereli Mehmet ve Adalı Halil Pehlivanın fotoğrafları yer almaktadır. İri vücutlarıyla heybetlice verdikleri pozda, iki pehlivan el ele, omuz omuza pehlivanlığın sadece güçten ibaret olmadığını sergilercesine durmuştur. Fotoğrafın o döneme ait özelliğini yitirmemesi açısından siyah- beyaz olarak kullanılmış olabilir. Yazılarda ise tezatlık oluşturması amacıyla kırmızı kullanılmıştır. Sağ ve sol üst köşelerde Edirne Belediyesinin ve Kırkpınar'ın logosu yer almaktadır (Resim 21).

¹⁴⁶<http://www.edirnevdb.gov.tr/kultur/selimiye.html> (11.11.2015)

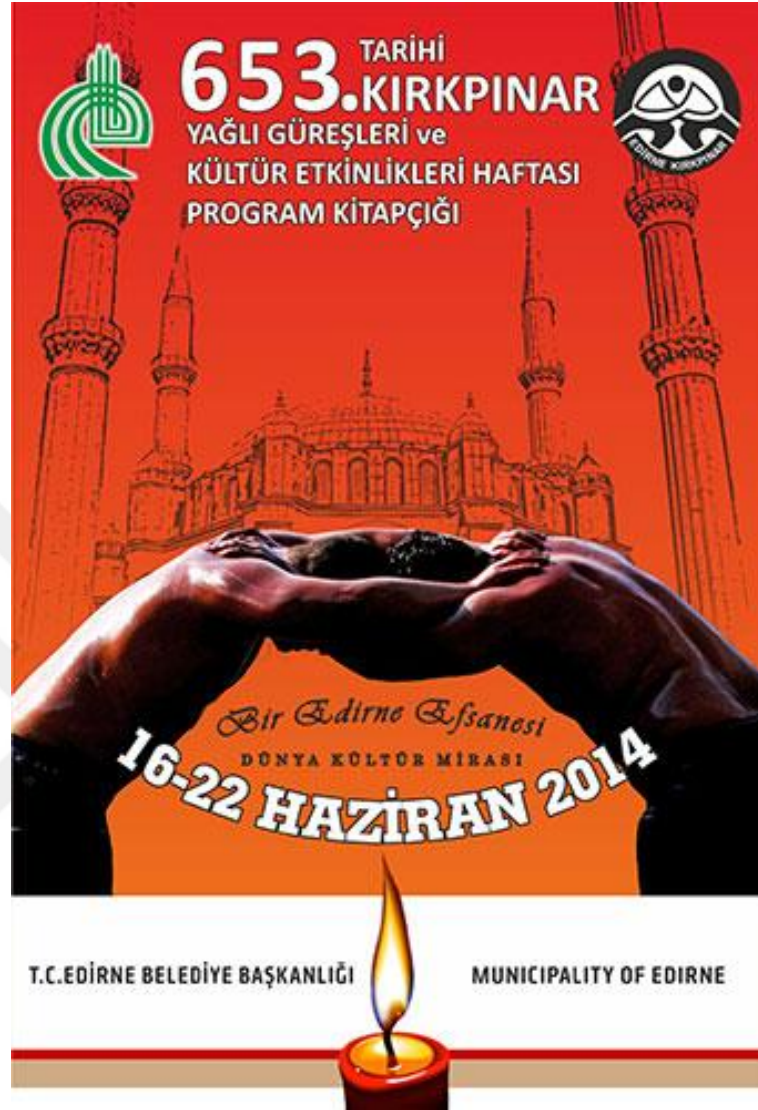
Resim 21: 650. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Kitapçığı, Edirne Belediye Başkanlığı, 13.5x19.5cm 2011

2013 yılına ait Kırkpınar afişinde odak noktasında güreşçiler yer alır. Hasımını kündeğe yatırır şekilde çekilen fotoğraf, güreş anında çekilerek afişte kullanılmıştır. Güreşçilerin arka planında Edirne'nin sembolleri köprü ve Selimiye Camii yer almaktadır. Gün batımının verdiği etkiyle cami ve gökyüzü arasında uyum vardır. Ancak farklı fotoğrafların bir arada kullanılması hem denge hem de renk açısından yoğunluk oluşturmuştur. Sol üst köşeden başlayarak sırasıyla Edirne Belediyesi'nin logosu, Kırkpınar'ın tarihi ve logosu yer alır. Alt kısımda ise Er Meydanı'nı nitelemesi açısından sembolik olarak yeşillik alan kullanılmıştır. Diğer Kırkpınar afişlerinden farklı olarak sol ve sağ alt köşelerde logolar yer alır. Bunlar Birleşmiş Milletler Somut Olmayan Kültürel Miras Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO), Somut Olmayan Kültürel Miras ve Avrupalı Seçkin Destinasyonlar (EDEN) Logolarıdır. Afişte yer alan fotoğraflar Enver Şengül ve Behiç Günalan' a aittir (Resim 22).

Resim 22: 652. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Afişi, Edirne Belediyesi Başkanlığı, 35x 50 cm

2014 yılına ait Kırkpınar afişinde güreşe başlamış iki pehlivan yer almaktadır. El ense tutuştukları güreşte adeta bir köprü betimlemesi vardır. Pehlivanların arka planında Selimiye Cami çizgisel bir biçimde verilmiştir. Alt kısımda Kırkpınar'ın sembolik öğelerinde kırmızı dipli mum bulunmaktadır. Edirne Belediyesi ve Kırkpınar logosunun yer aldığı afişte yoğun olarak sıcak tonlar kullanılmıştır. Aynı yıla ait farklı renklerle de afişler hazırlanmıştır (Resim 23).

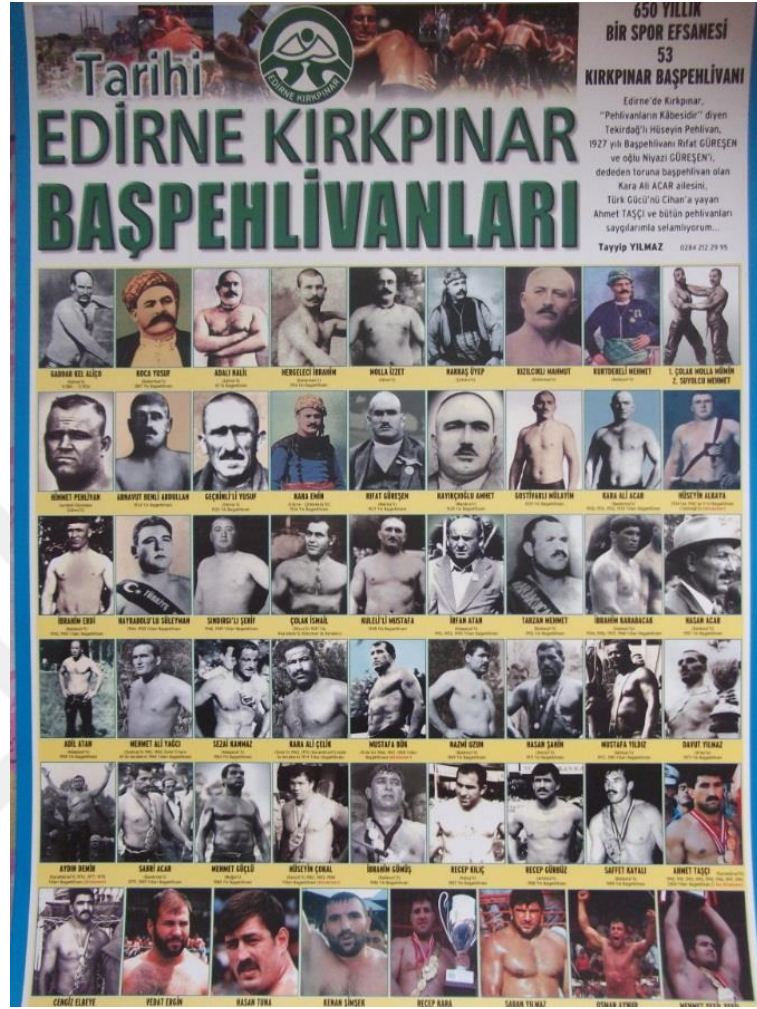
Resim 23: 653. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Afişi, Edirne Belediye Başkanlığı, 2014 50x70cm

654. Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali afişinde güreşe başlamış iki güreşçinin yanı sıra Er Meydanında güreşen güreşçiler de yer almaktadır. 2015 yılı afişinde Kırkpınar'ın sembollerinden altın kemer kullanılmıştır. Sol üst köşede Kırkpınar logosu bulunurken, sağ üst köşede de Edirne Belediyesi logosu yer alır. Hangi yıla ait olduğunu gösteren rakamlar büyük punto kullanılarak yazılmıştır. Afişin alt kısmında beyaz şerit halinde yer alan bölmede Unesco, Somut Olmayan Dünya Mirası, EDEN ve T.C. Başbakanlık Tanıtma Fonu logoları bulunmaktadır(Resim 24).

Resim 24: 654. Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali Afışı, Edirne Belediye Başkanlığı 35x50cm 2015 Tasarım: Ömür Tekbaş

Tayyip Yılmaz tarafından hazırlanan 650. Tarihi Kırkpınar Pehlivanları afişinde elli üç Kırkpınar Başpehlivanı yer almaktadır. Sağ üst köşede; “*Edirne’de Kırkpınar, “Pehlivanların Kabesidir”* diyen Tekirdağ’lı Hüseyin Pehlivan, 1927 yılı Başpehlivanı Rıfat GÜREŞEN ve oğlu Niyazi GÜREŞEN’i, dededen toruna başpehlivan olan Kara Ali ACAR ailesini, Türk Gücü’nü Cihan’a yayan Ahmet TAŞÇI ve bütün pehlivanları saygılarımla selamlıyorum... Tayyip YILMAZ” yazmaktadır (Resim 25).

Resim 25: 650. Tarihi Kırkpınar Pehlivanları Afişi, Tayyip Yılmaz, 35x50cm, 2011

4.3. Kırkpınar Fotoğraf Yarışması Katalogları

Yaklaşık 15 yıldır düzenlenmekte olan Uluslararası Kırkpınar fotoğraf yarışması, fotoğraf sanatçılarının jüri üyeliğinde gerçekleşmektedir. Kırkpınar'ın sadece spor müsabakasından ibaret olmadığını, sanatın da içinde yer alabileceğini gösteren en iyi örneklerdendir. Birincilik, ikincilik, üçüncülük, Belediye özel ödülü, mansiyon ödülü ve sergileme ödülü kategorileri sahiplerini bulmaktadır. Bu fotoğraflar her yıl bir katalogda birleştirilerek, Kırkpınar gönüllülerine ve fotoğraf severlere sunulur (Resim 26).

Resim 26: 16. Ulusal Kırkpınar Fotoğraf Yarışması Kataloğu Ön ve Arka Kapak

Diğer bir fotoğraf yarışması da Edirne Kırkpınar güreşlerinde görevli gazetecilerin objektifinden yansıyan anların yer aldığı, Gazeteci Gözüyle Fotoğraf Yarışması'dır. Edirne Belediyesi üyelerinin yer aldığı jüride, Birincilik, İkincilik, Üçüncülük, Belediye Özel Ödülü, Kel Aliço Pehlivan Ödülü ve Mansiyon Ödülü kategorileri bulunur. Fotoğrafların bulunduğu katalog her yıl yayımlanarak, izleyicilerin beğenisine sunulur (Resim27).

Resim 27: 4. Gazeteci Gözüyle Fotoğraf Yarışması Kataloğu Ön ve Arka Kapak

4.4. Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali Etkinlik Katalogları

Kırkpınar yağlı güreşleri spor müsabakası olmasının yanı sıra kültürel bir organizasyon olma özelliği de taşır. Bir haftalık festival sürecinde yer alacak etkinliklere rehberlik etmesi amacıyla her yıl afişlerin beraberinde etkinlik rehberleri de dağıtılmaktadır (Resim 28). Buna göre düzenlenen katalogların kapak resmi o yılki düzenlenen Kırkpınar afişiyle görsel bütünlük sağlaması amacıyla aynıdır. Giriş sayfasında dönemin Edirne Belediye Başkanı'nın Kırkpınar'a dair tanıtım yazısı yer alır (Resim 29). Festival boyunca konser, fotoğraf yarışması, halk oyunları gösterileri, yemek yarışması, spor turnuvaları düzenlenmektedir. Saat ve gün olarak programın detayları etkinlikler rehberinde yer almaktadır (Resim 30). Rehberin içinde ayrıca Edirne Belediyesi tarafından güreşçilere verilecek ödüller, Kırkpınar'ın kısa tarihçesi, pehlivanlar ve ağaların isimleri bulunmaktadır (Resim 31).

Resim 28: 654. Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali Etkinlik Rehberi, 20-26 Temmuz 2015

"Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali", dünyanın en eski geleneksel spor faaliyetlerinden biridir. Avrupa'ya düzenlenen ve Türkiye'nin 2008 yılında ilk defa katıldığı "Avrupak Seyhan Destinasyonlar Ödülü"nü kazanan Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali, 16 Kasım 2010 tarihinde de UNESCO'nun "İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Miras Temsil Listesi"ne dahil olmuştur.

Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali bir taraftan insanlığın miras listesine ve çağın gereği sağladığı diğer taraftan da bireylerin kurtuluşlarına tarumaralılarından önemle bir toplumsal işlev yerine getirmektedir. Festival süresince yarışçı ve yarıtdarın katnımı ayrıntı olarak, Saraylı Kırkpınar Er Meydanı'ndaki yapılmaktadır.

Er yarıtdarın Türkiye'nin başgüçlerini örnek için çığırın ve ülkenin dört bir köşesinden bakarak olmaları her geçen yılın birer başarıdır. Türkiye'nin, her katıldığı yarışta hem de toplum için birer başarıdır. Edirne halkı başta olmak üzere kurum ve sivil toplum kuruluşları ile birlikte yarışın katnım ve kültürel değerlerini koruması, 654 yıllık süregelen tarihi spor geleneğini yaşatması gerekmektedir.

Edirne Belediye Başkanlığı'nun bu kez Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali'ni, gelecekte kuşaklara taşınacak amacıyla Mayıs 2014 tarihinde gerçekleştirdiği medya toplantısında "T.C. Edirne Belediye Başkanlığı Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali Bilgi ve Dokümantasyon Modülü"ni yayımladığı görülmektedir. Yayımlanan bu modülün çerçevesinde Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali'nin tarihi, kökeni, gelişimi ve dijital teknolojilerle yapılmaktadır. Başlıca katkı sağlayan çalışmalar hazırlanmış olmaktadır. Bu çalışmaların etkileşimli ortamdan kim dünyaya iletilmesi gerekmektedir. Yürürlükte olan projelerin birer başarı ve başarılarıdır, çalışmalar sürdürülmektedir.

Bu yıl 654.'sünü gerçekleştireceğimiz "Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali" nedeniyle katnım ortamlarından sizlerle birer başarı ve başarılarıdır, paylaşın ve başarılarıdır.

Saygılarımla...

Recep GÜRKAN
Edirne Belediye Başkanı

Resim 29: Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali Etkinlik Rehberi Giriş

Resim 30: Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali Etkinlik Programı

Resim 31: Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali Etkinlik Programı

4.5. Kırkpınar Davetiyeleri

Gelişen teknoloji ve imkanlar doğrultusunda Kırkpınar'ın sembolik öğelerinden kırmızı dipli mumun yerini almış olan Kırkpınar davetiyeleri, Edirne Belediyesi Başkanı'nın ev sahipliğinde Kırkpınar severlere gönderilir. Sembolik olarak Kırkpınar camiasınca önemli kişilere kırmızı dipli mum gönderme geleneği de hala devam etmektedir. Protokol Tribünü(Resim 32) , Edirne Valisi ve Belediye Başkanı adına(Resim 33) , Özel Tribün (Resim 34), Şeref Tribünü (Resim 35) Alper Yazoğlu Tribünü (Resim 36), Başpehlivanlar Tribünü (Resim 37), Süleyman Demirel Tribünü (Resim 38) ve Tekirdağlı Hüseyin Tribünü (Resim 39) farklı davetiyeler basılmaktadır.

Resim 32: 654. Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali Davetiyeleri- Protokol Tribünü

Resim 33: 653. Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali Davetiyeleri

Resim 34: 649. Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali Davetiyeleri- Özel Tribünü

Resim 35: 650. Tarihi Kırkpınar Güreşleri Davetiyesi, Şeref Tribünü

Resim 36: 654. Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali Davetiyesi, Alper YAZOĞLU Tribünü

Resim 37: 654. Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali Davetiyesi, Başpehlivanlar Tribünü

Resim 38: 649. Tarihi Kırkpınar Güreşleri Davetiyesi, Süleyman DEMİREL Tribünü

Resim 39: 654. Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali Davetiyesi, Tekirdağlı Hüseyin Tribünü

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SEMPOZYUM, KONGRELER VE KÜLTÜREL DİYALOGLAR

5.1. Uluslararası Alanda Kırkpınar Projeleri

5.1.a. Eden Projesi

Avrupalı Seçkin Destinasyonlar Ağı, Avrupa Birliği tarafından sürdürülebilir turizm gelişim modelleri teşvik eden projedir. Proje kapsamında her yıl “ seçkin destinasyon” ödülü verilmektedir. Sosyal, kültürel ve çevresel sürdürülebilirlik açısından değerlendirilerek destinasyonlar seçilmektedir. Projenin gelişimi Avrupa Komisyonu tarafından 2006 yılından bu yana desteklenmektedir.

Türkiye'nin ilk kez 2008 yılında katıldığı projeye, T.C. Edirne Belediye Başkanlığı “Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali” ile “Avrupalı Seçkin Destinasyonlar Ödülü”nü kazanmıştır. Ödül töreni, Fransa- Bordeaux'da Avrupa Turizm Forumu'nda 18-19 Eylül 2008 tarihlerinde, 18 üye devlet ve 2 aday ülke katılımıyla gerçekleştirildi. Avrupa Komisyonu tarafından Edirne “Yaşayan Hazine” olarak belirlenmiştir (Resim 40).¹⁴⁷

¹⁴⁷ <http://www.edirnekirkpinar.com/tr/yazi/5-projeler/30-eden-projesi> (17. 11. 2015)

Resim 40: T.C: Kültür Turizm Bakanlığı, Avrupalı Seçkin Destinasyonları - Eden Projesi Kitapçığı¹⁴⁸

5.1.b. Unesco Projesi

4 Aralık 2008 tarihinde “Uzmanlar Komisyonu” tarafından Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü’nde, Kırkpınar Yağlı Güreş Festivali’nin Somut Olmayan Kültürel Miras Türkiye Ulusal Envanteri’ne alınması kararı alınmıştır. Ulusal envanterin haricinde 2009 yılında “Hükümetlerarası Komiteye” , Kırkpınar Yağlı Güreş Festivali’ni İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirasının Temel Listesinde yer alması için başvuruda bulunulmuştur. 16 Kasım 2010 tarihinde 5.COM 6.42 no’lu karar ile İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirasının Temsili Listesi’ne alınmıştır.¹⁴⁹ Pehlivanların güreşlerde giymiş olduğu kispet, el sanatlarının özgün eserlerinden biri ve az sayıda ustanın el işçiliği sayesinde önemli bir simgedir. Kispet yapımında önemli bilgi ve becerilere sahip İrfan Şahin, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 2012 yılında “Yaşayan İnsan Hazinesi” ilan edilmiştir.¹⁵⁰

¹⁴⁸ <http://eden.kulturturizm.gov.tr/TR,113307/eden-nedir.html> (17.11. 2015)

¹⁴⁹ <http://www.edirnekirkpinar.com/tr/yazi/5-projeler/31-unesco-projesi> (17.11. 2015)

¹⁵⁰ <http://aregem.kulturturizm.gov.tr/TR,50996/kirkpinar-yagli-gures-festivali.html> (14.11.2015)

5.1.c. Dijitalleştirme Projesi

2014 yılında kurulan “ T.C. Edirne Belediye Başkanlığı Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali Bilgi ve Dokümantasyon Merkezi”, Kırkpınar Yağlı Güreşleri ile ilgili yazılı, görsel ve elektronik belgeler sayısallaştırılarak, tüm arşiv belgeleri www.edirnekirkpinar.com adresli web sunucusunda bir araya getirilmiştir. Proje koordinatörlüğünde, Edirne Belediyesi Başkanı Kültür ve Sanat Danışmanı Ender Bilar bulunmaktadır.¹⁵¹

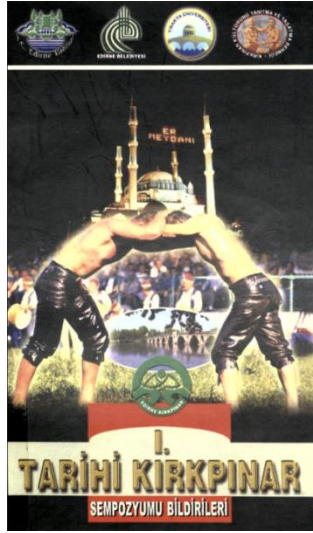
Resim 41: Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali Resmi Sitesi

5.1.d. Kırkpınar Sempozyumları

Sempozyumlar alanlarında ilgili uzmanların katkılarıyla düzenlenen, yepyeni fikir, çözüm ve uygulamaların ortaya konduğu diyaloglardır. Birincisi 27-29 Mayıs 2005 tarihinde düzenlenen Kırkpınar Sempozyumunda ulusal alanda Kırkpınar'ın

¹⁵¹ <http://www.edirnekirkpinar.com/tr/yazi/5-projeler/39-dijitallestirme-projesi> (17.11.2015)

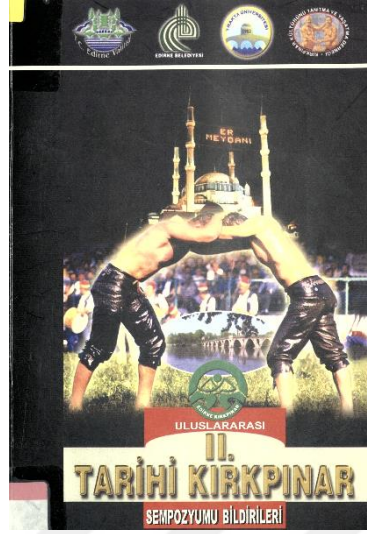
önemine değinilmekle kalmayıp, uluslararası boyuta taşıma konusunda yapılacak çalışmalara değinilmiştir. Tarihinin yanı sıra turizm açısından da önemli olan Kırkpınar'ın geleceği tartışılarak, çözüm önerilerinin paylaşılması ve yeni bakış açıları geliştirmek amacıyla her yıl sempozyum düzenlenmektedir. Sempozyumda yer alan bildiriler bir araya getirilerek kitap halini almaktadır. Tarihi Kırkpınar Sempozyum Bildirileri editörlüğünde yer alan Yrd. Doç. Dr. İlhan TOKSÖZ, aynı zamanda Trakya Üniversitesi Kırkpınar Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Müdürü olarak, 2005 yılında Trakya Üniversitesi Rektörü huzurunda, Trakya Birlikte düzenlenen gala yemeğindeki konuşmada Beden Eğitim ve Spor Yüksekokulu'nun o dönem 644. Yıllık yeryüzünün en eski spor organizasyonlarından olan Kırkpınar adını Yükseköğretim kurumuna verme teklifinde bulunmuştur. 11.11.2005 tarih ve 205/9552 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla “ Kırkpınar Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu” adını alarak eğitim ve öğretime devam etmektedir. Güreş Milli Takımında 12 beden eğitim ve spor öğrencisi, toplamda da 70 güreşçi yer almaktadır.¹⁵²

Resim 42: Uluslararası I.Tarihi Kırkpınar Sempozyumu Bildirileri Kapak Fotoğrafi

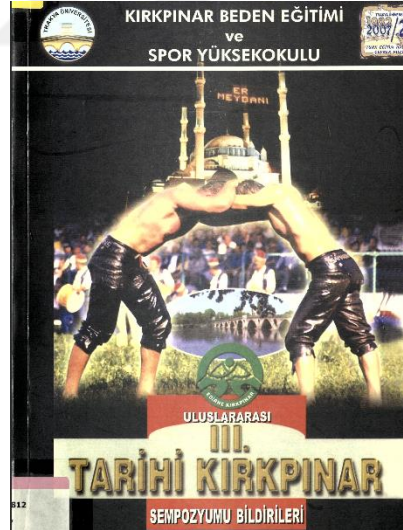
Hazırlayan Yrd.Doç.Dr.İlhan Toksöz, Öğr.Gör. Yavuz Aydemir

¹⁵² Doç. Dr.İlhan Toksöz, Trakya Üniversitesi Kırkpınar Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretim Üyesi, Söyleşi, Edirne, 19. 03. 2015.

Resim 43: Uluslararası II.Tarihi Kırkpınar Sempozyumu Bildirileri Kapak Fotoğrafi

Hazırlayan Yrd.Doç.Dr.İlhan Toksöz, Öğr.Gör. Yavuz Aydemir

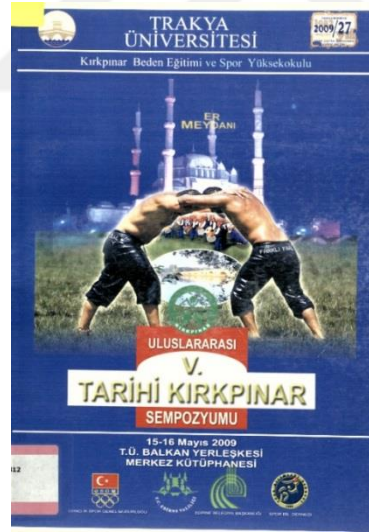
Resim 44: Uluslararası III. Tarihi Kırkpınar Sempozyumu Bildirileri Kapak Fotoğrafi

Hazırlayan Yrd.Doç.Dr.İlhan Toksöz, Öğr.Gör. Yavuz Aydemir

Resim 45: Uluslararası IV. Tarihi Kırkpınar Sempozyumu Bildirileri Kapak Fotoğrafi

Hazırlayan Yrd.Doç.Dr.İlhan Toksöz, Öğr.Gör. Yavuz Aydemir

Resim 46: Uluslararası V. Tarihi Kırkpınar Sempozyumu Kapak Fotoğrafi

Hazırlayan Yrd.Doç.Dr.İlhan Toksöz, Öğr.Gör. Yavuz Aydemir

5.1.e. Kırkpınar'ın Dünü, Bugünü ve Geleceğini Tartışıyoruz Konferansı

Edirne Belediyesi tarafından düzenlenen “Kırkpınar’ın Bugünü ve Geleceği” toplantısı, 31 Ocak Pazar günü Edirne Ticaret ve Sanayi Odası Konferans Salonu’nda Edirne Belediye Başkanı Recep Gürkan başta olmak üzere belediye üyeleri, Kırkpınar Ağaları, Kırkpınar Başpehlivanları ve Kırkpınar’a gönül vermiş seyircilerin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Toplantı da Kırkpınar’a dair fikir oluşturacak her türlü görüş değerlendirmeye alınmıştır. Alanında başarılı birçok isim toplantıda görüş bildirmiş, Kırkpınar’ın festival ve tanıtım boyutunda neler yapılabileceğine dikkat çekmişlerdir. Toplantı salonunda giriş bölümüne Kırkpınar’a dair fotoğraflar, tanıtım panolarının eklenmesiyle bütünlük oluşturacak bir konsept yakalanmıştır.

Resim 47: Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali'nin Bugünü ve Geleceği afişi

Resim 48: Kırkpınar'ın Bugünü ve Geleceği toplantısında yer alan Kırkpınar Tanıtım Panosu

5.1.f. Diğer Kırkpınar Projeleri

Türkiye Finans Bankası 2013 yılında 652. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşlerine destek olma projesi başlatarak bu projeyi 3 yıl boyunca sürdürme kararı almıştır. Bu destekle ülkede kültür miraslarını korumaya ve geleceğe taşımaya yönelik çalışmalarda bulunmuştur. Destek projesi kapsamında, sanatçı Ferhat Akıl tarafından güreşleri konu alan minyatürler hazırlanmıştır (Resim 49). Ayrıca Kırkpınar'ın tarihi ve öğelerini tanıtım amaçlı kısa videolar çekilerek, görsel sunular hazırlanmıştır (Resim 50).

Resim 49: Ferhat Akıl –Kırkpınar Minyatüleri Geleceğe Sahip Çıkıyoruz, Türkiye Finans¹⁵³

Resim 50: 653. Kırkpınar Yağlı Güreşleri- Kırkpınar Tarihi, 1.29 dakika¹⁵⁴

- Trt Belgesel kanalında yer alan, Yapımcılığını Hakan Özaluk'un, Yönetmenliğini Neşide Sağlık'ın üstlendiği “YANSIMA” adlı programda, 20.09.2011 tarihinde saat 20:05'te yayınlanan Kırkpınar Yağlı Güreşleri Belgeseli(Resim 51).¹⁵⁵

Resim 51: Kırkpınar Yağlı Güreşleri Belgeseli, TRT Belgesel, 26.12 dakika

¹⁵³ <https://www.turkiyefinans.com.tr/tr-tr/hakkimizda/surdurulebilirlikraporumuz/tr/m-1-0.html> (15. 11.2015)

¹⁵⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=UvxPleAX5YU>, (24. 12. 2015)

¹⁵⁵ <https://vimeo.com/29415231>, (25. 12. 2015)

- Discovery Channel’da yayınlanmış olan “Pehlivan- Turkish Oil Wrestler” kısa filmde Ahmet Taşçı yer almaktadır(Resim 52).¹⁵⁶

Resim 52: Pehlivan- Turkish Oil Wrestler, Discovery Channel, süre: 2.00

- “Como- Films” tarafından 1964 yılında hazırlanan “Pehlivan” adlı belgeselde, Er Meydanındaki pehlivanların güreşi ve Kırkpınar Panayırında hazırlanan eğlenceler konu olmaktadır. Belgeselin süresi 12:55 dakikadır(Resim 53).¹⁵⁷

Resim 53: Pehlivan, Como- Films, süre: 12.55

- Unesco tarafından 2010 yılında “Somut Olmayan Dünya Kültür Mirası”¹⁵⁸ Listesine alınmış olan Kırkpınar Yağlı Güreşleri tanıtım videosu¹⁵⁹ (Resim 54).

¹⁵⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=DqhkzYehvSs>, (25. 12. 2015)

¹⁵⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=qEW03I9UHd0>, (25. 12. 2015)

¹⁵⁸ <http://www.unesco.org/culture/ich/en/RL/krkpınar-oil-wrestling-festival-00386> (20. 12. 2015)

¹⁵⁹ http://www.unesco.org/archives/multimedia/?s=films_details&pg=33&id=1686 (20. 12. 2015)

Resim 54: Kırkpınar Oil Wrestling Festival, UNESCO, süre: 8.52¹⁶⁰

- Rumeli Tv' de her yıl Kırkpınar Yağlı Güreşleri canlı yayın olarak izleyiciye sunulmaktadır¹⁶¹ (Resim 55).

Resim 55: Rumeli TV- Kırkpınar Yağlı Güreşleri

- Tivimedya tarafından hazırlanan, Koca Yusuf'un konu alındığı belgesel filmi "Müthiş Türk Koca Yusuf" un tanıtım fragmanıdır(Resim 56). Videonun süresi 1:39'dır. ¹⁶²

Resim 56: Müthiş Türk Koca Yusuf, Tivimedya, süre: 1.39

¹⁶⁰ <https://www.youtube.com/watch?v=muljd2y3t-4>, (25.12. 2015)

¹⁶¹ <https://www.youtube.com/watch?v=hF8ySC4iIqU>, (26. 12. 2015)

¹⁶² <https://www.youtube.com/watch?v=JPXqxX3MDZY>, (26. 12. 2015)

- Trt Avaz tarafından hazırlanan “ Adriyatik’ten Çin’e Tarih Yazanlar” adlı programın bir bölümünde Kurtdereli Mehmet Pehlivan’ın hayatına yer verilmiştir. Video 5:26 dakikadır(Resim 57).¹⁶³

Resim 57: Kurtdereli Mehmet Pehlivan, TRT Avaz, süre: 5.26

- Karesi Belediyesi tarafından hazırlanan “ Kurtdereli Mehmet Pehlivan” çizgi filmde pehlivanın hayatı anlatılmaktadır (Resim 58).¹⁶⁴ Böylelikle her yaşta izleyicinin ilgisi çekilmeye çalışılmıştır. Ayrıca bu denli efsane olmuş kişilerin biyografik olarak genç nesile tanıtılması, geçmişe ışık tutacak nitelikte çalışmaların yapılması oldukça önemlidir.

Resim 58: Kurtdereli Mehmet Pehlivan, Karesi Belediyesi, süre: 4.14

¹⁶³ <https://www.youtube.com/watch?v=ITx1c9cGZR8>, (26. 12. 2015)

¹⁶⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=K2j4TjP96TM> (29. 12. 2015)

Google arama motorunun Kırkpınar Yağlı Güreşlerine zel hazışamış olduğu doodle (Resim 59)

Resim 59: Kırkpınar Doodle

5.2. Kırkpınar Heykelleri

Resim 60: Kırkpınar Pehlivanları Adalı Halil ve Ahmet Taşcı Heykelleri

Resim 61: Kırkpınar Ağaları Seyfettin Selim, Hüseyin Şahin, Alper Yazoğlu Heykelleri

Resim 62: Heykellerin bulunduğu yol

Resim 63: Kırkpınar Pehlivanları Kurtdereli, Kel Aliço, Koca Yusuf Heykelleri

Resim 64: Kırkpınar Pınarı, Sarayıçi

1968 yılı Kırkpınar Ağı, merhum Süleyman Şahin anısına yapılmıştır.

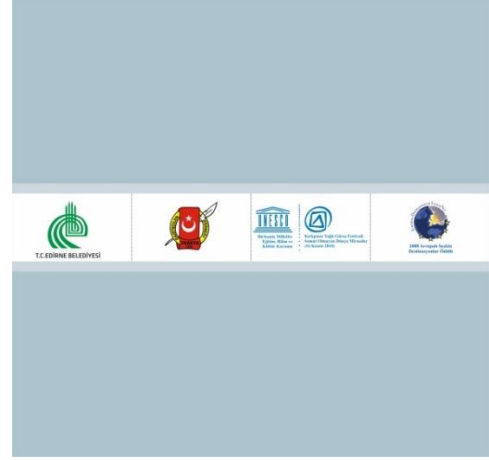

Resim 65: Edirne Girişinde bulunan Kırkpınar Heykeli

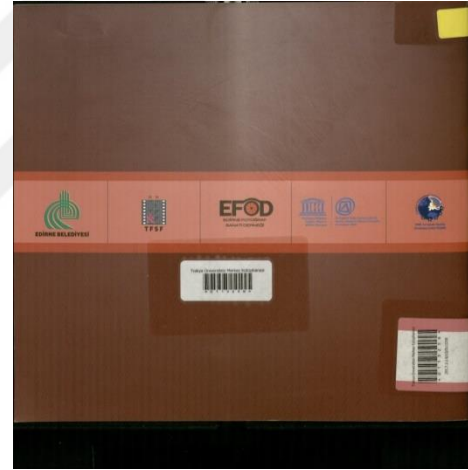
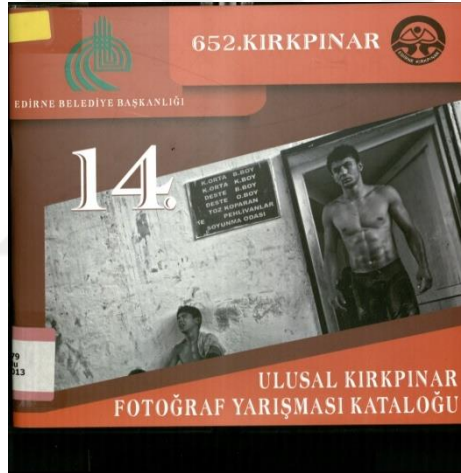
5.3. Kırkpınar Yağlı Güreşlerine ait Diğer Grafikselle Çalışmalar

Resim 66: 15. Ulusal Kırkpınar Fotoğraf Yarışması Kataloğu Ön ve Arka Kapak

Resim 67: 3. Gazeteci Gözüyle Kırkpınar Fotoğraf Yarışması Kataloğu Ön ve Arka Kapak

Resim 68: 14. Ulusal Kırkpınar Fotoğraf Yarışması Kataloğu Ön ve Arka Kapak

Resim 69: 13. Ulusal Kırkpınar Fotoğraf Yarışması Kataloğu Ön ve Arka Kapak

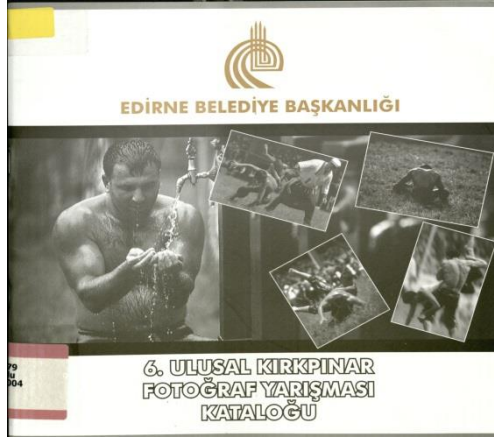
Resim 70: 12. Ulusal Kırkpınar Fotoğraf Yarışması Kataloğu Ön ve Arka Kapak

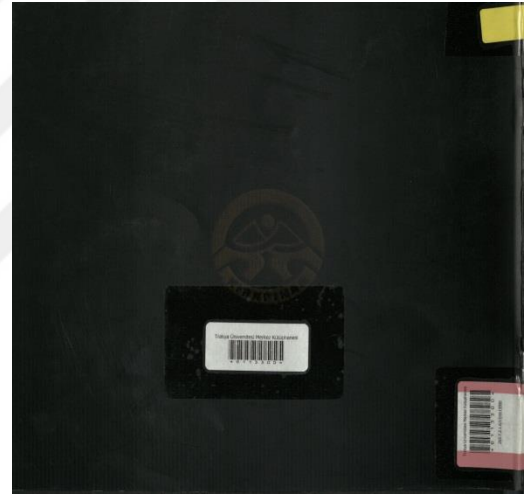
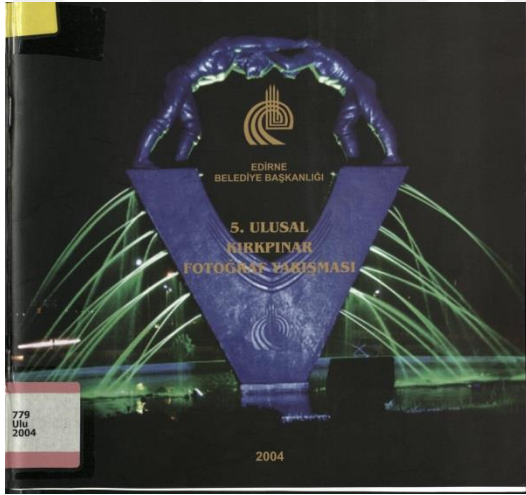
Resim 71: 11. Ulusal Kırkpınar Fotoğraf Yarışması Kataloğu Ön ve Arka Kapak

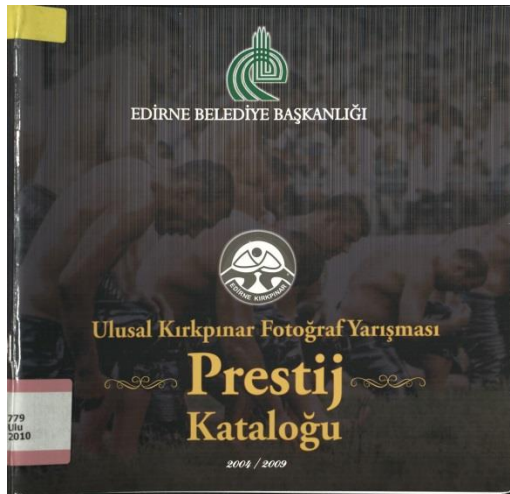
Resim 72: 9. Ulusal Kırkpınar Fotoğraf Yarışması Kataloğu Ön ve Arka Kapak

Resim 73: 6. Ulusal Kırkpınar Fotoğraf Yarışması Kataloğu Ön ve Arka Kapak

Resim 74: 5. Ulusal Kırkpınar Fotoğraf Yarışması Ön ve Arka Kapak

Resim 75: 2004/ 2009 Ulusal Kırkpınar Fotoğraf Yarışması Prestij Kataloğu Ön ve Arka Kapak

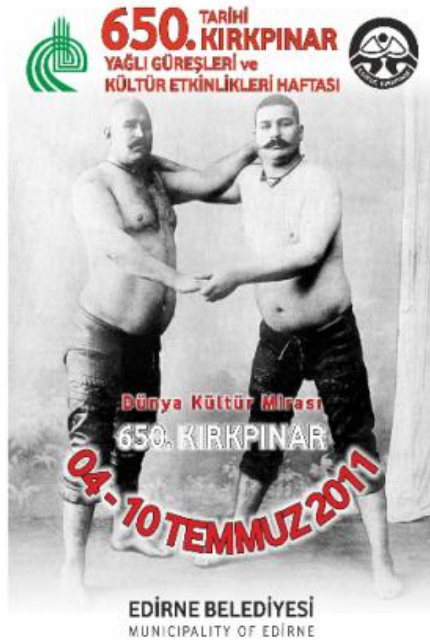
Resim 76: 1.Gazeteci Gözüyle Kırkpınar Fotoğraf Yarışması Kataloğu Ön ve Arka Kapak

Resim 77: Kırkpınar Fotoğraf Yarışması Afişleri (2005- 2007- 2008- 2009- 2010)

Resim 78: 653. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Etkinlik Program Kitapçığı

Resim 79: 650. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Program Kitapçığı

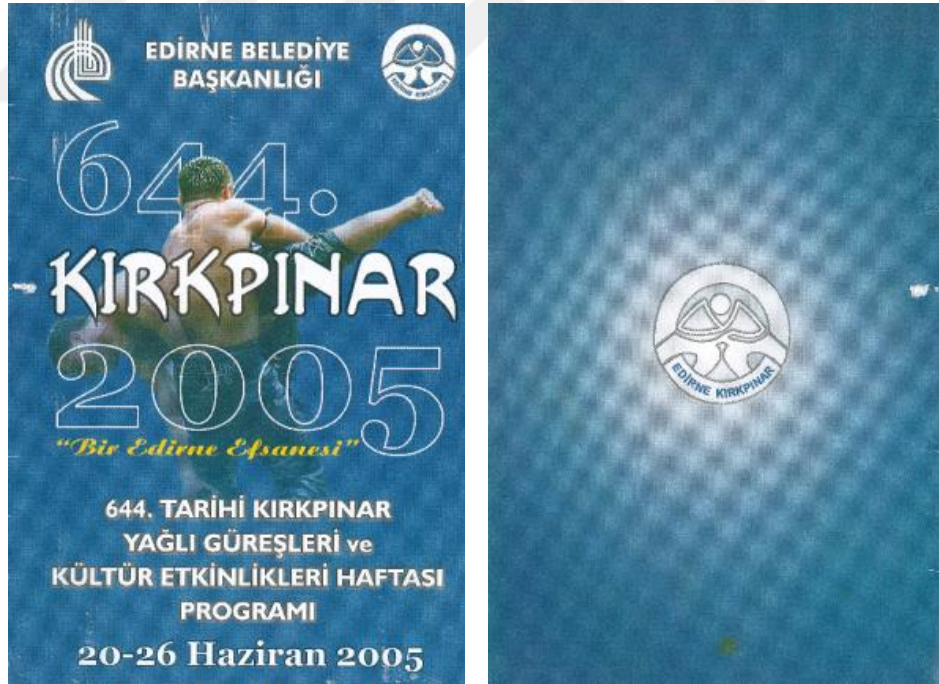
**Resim 80: 649. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası
Program Kitapçığı**

**Resim 81: 647. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası
Program Kitapçığı**

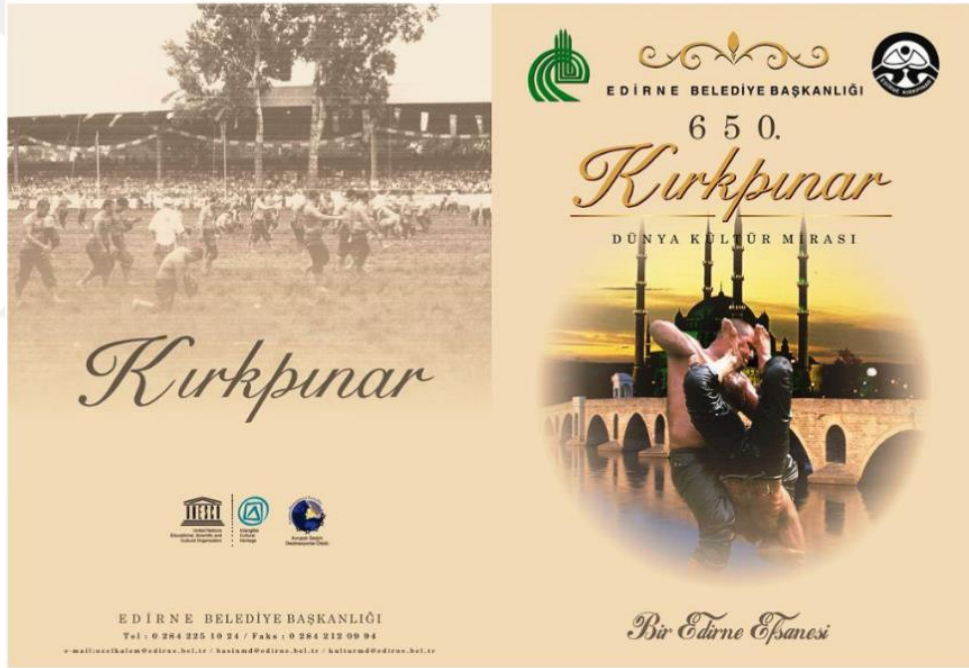
Resim 82: 646. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Program Kitapçığı

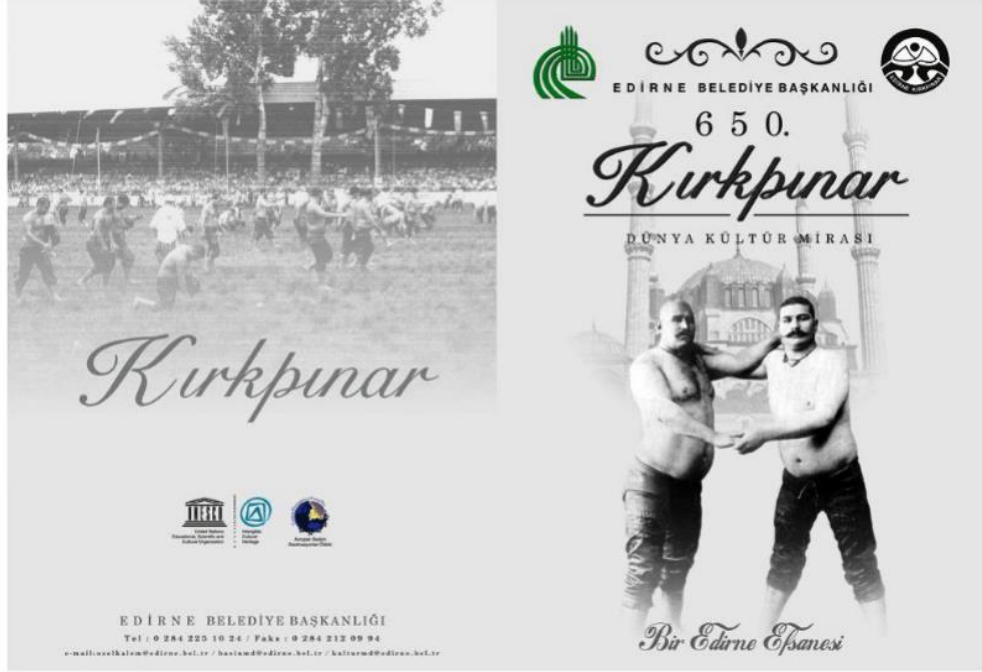
Resim 83: 644. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Programı Kitapçığı

Resim 84: 64. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Program Kitapçığı

Resim 85: 650. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Davetiyesi

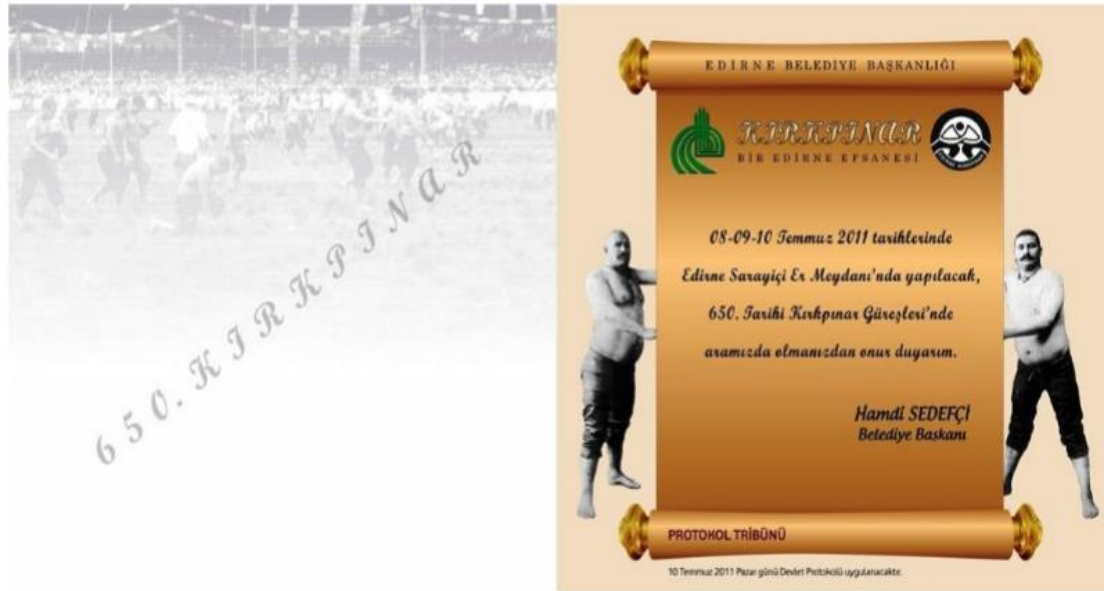
Resim 86: 650. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Davetiyesi

Resim 87: 650. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Davetiyesi Arka ve Ön Kapak 1.

Resim 88: 650. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Davetiyesi Arka ve Ön Kapak 2.

Resim 89: 650. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Davetiyesi, Protokol Tribünü

Resim 90: 650. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Davetiyesi, Süleyman Demirel Tribünü

Resim 91: 649. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Davetiyesi, Ön- Arka Kapak

Resim 92: 649. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Davetiyesi, Şeref Tribünü

Resim 93: 649. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Davetiyesi, Protokol Tribünü

Resim 94: 648. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Davetiyesi, Özel Tribünü

Resim 95: 647. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Davetiyesi, Süleyman Demirel Tribünü

Resim 96: 646. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Davetiyesi

Resim 97: 646. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası
Davetiyesi, Protokol Tribünü

Resim 98: 647. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası
Teşekkür Belgesi

Resim 99: 647. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Davetiyesi, Süleyman Demirel Tribünü

Resim 100: 644. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Teşekkür Belgesi

Resim 101: 644. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Teşekkür Belgesi

Resim 102: 644. Tarihi Kırkpınar Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Davetiyesi, Protokol Tribünü

EDİRNE BELEDİYE BAŞKANLIĞI

Bir Edirne efsanesi...

644. Kırkpınar 2005

24 - 25 - 26 Haziran 2005 tarihlerinde Edirne Sarayı'nda Er Meydanı'nda yapılacak, 644. Tarihi Kırkpınar Güreşleri'nde aramızda olmanızdan onur duyuyorum.

SEREF TRIBÜNÜ
KİTCE YÜSLÜK BELEDİYE BAŞKANI

YER NO: _____
Davetiye 1 kişiliktir

Hamdi SEDEFÇİ
Belediye Başkanı

24 HAZİRAN 2005 CUMA
25 HAZİRAN 2005 CUMARTESİ
26 HAZİRAN 2005 PAZAR

Resim 103: 644. Tarihi Kırkpınar Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Davetiyesi, Şeref Tribünü

Edirne

644. KIRKPINAR 2005

Bir Edirne efsanesi...

644. Tarihi Kırkpınar Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası

20 - 26 Haziran 2005 tarihlerinde Edirne'de yapılacak olan dünyanın en eski spor organizasyonlarından, Ata Sporumuz 644. Tarihi Kırkpınar Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası'nda bizlerle birlikte olmanızdan, Edirne Halkı adına onur duyuyoruz.

Hamdi SEDEFÇİ
Belediye Başkanı

Nusret MİROĞLU
Vali

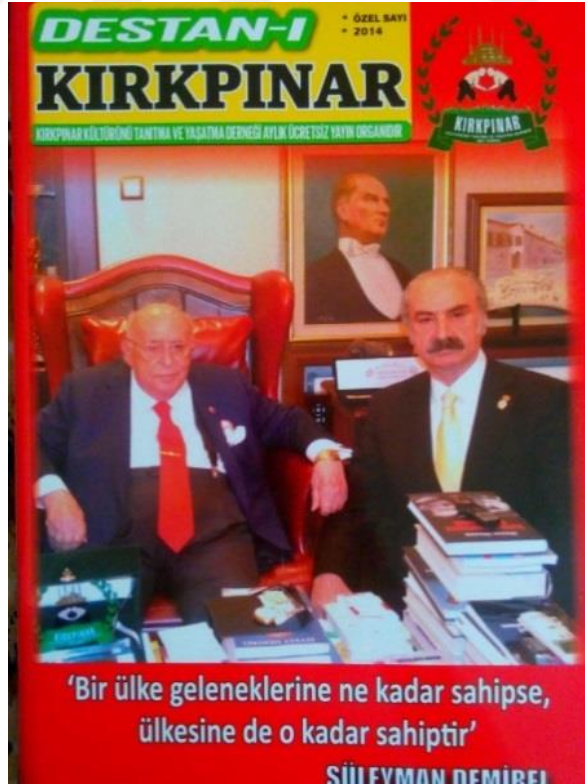
644. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri, 24 - 25 - 26 Haziran 2005 günlerinde yapılacaktır.

Resim 104: 644. Tarihi Kırkpınar Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası Davetiyesi

Resim 105: 644. Tarihi Kırkpınar Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri Haftası,
Adalı Halil Pehlivan Kapısı Tribün Bileti

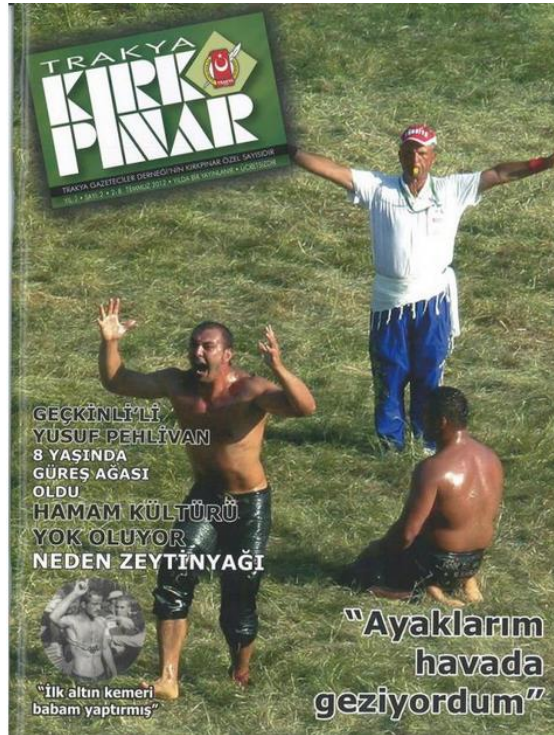
5.3.1. Kırkpınar Dergi ve Gazete Kapakları

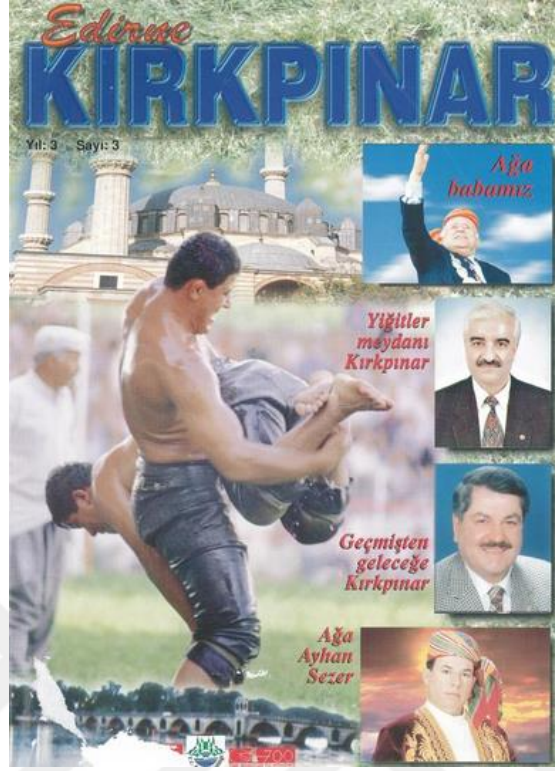
Resim 106: Kırkpınar Kültürünü Tanıtma ve Yaşatma Derneği, Destan-1
Kırkpınar, 2014, Özel Sayı

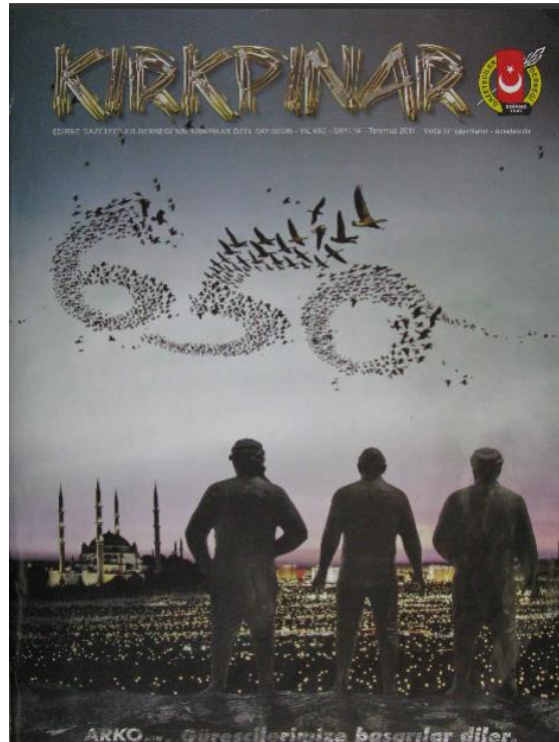
Resim 107: Kırkpınar Kültürünü Tanıtma ve Yaşatma Derneği, Destan-ı Kırkpınar, Nisan 2014, Sayı 10

Resim 108: Trakya Gazeteciler Derneği, Trakya Kırkpınar, Temmuz 2012 yıl:2 sayı:2

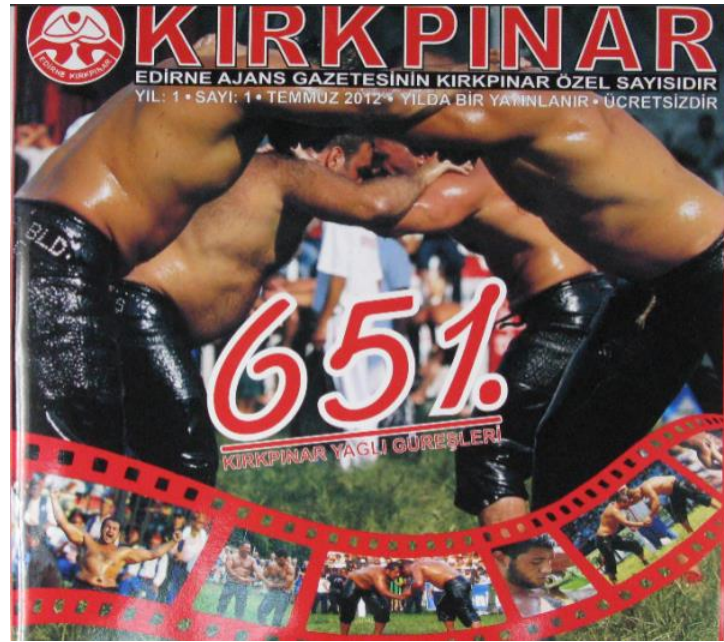
Resim 109: Edirne Valiliği, Edirne Belediye Başkanlığı, Edirne Kırkpınar, 1998, yıl:2, sayı:2

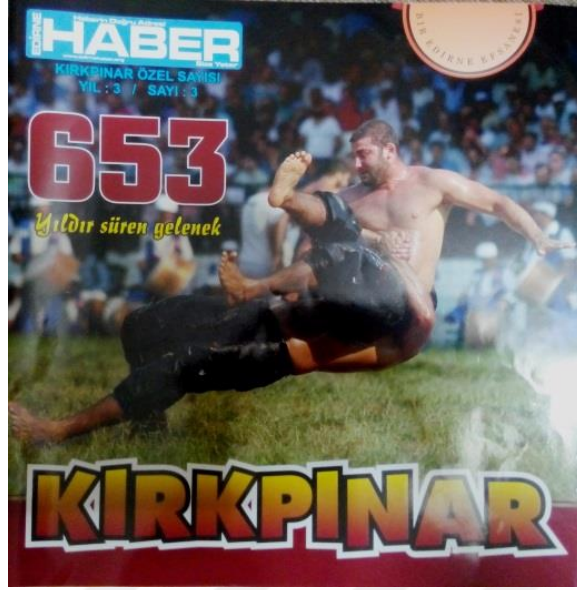
Resim 110: Edirne Gazeteciler Derneği, Kırkpınar, Haziran 2011, Yıl:650 Sayı: 14

Resim 111: Türkiye Güreş Federasyonu, Kırkpınar'dan Kırkpınar'a, Haziran 2010

Resim 112: Edirne Ajans Gazetesi, Kırkpınar, Temmuz 2012, Yıl:1 Sayı:1

Resim 113: Edirne Haber, Kırkpınar, Yıl: 3 Sayı:3

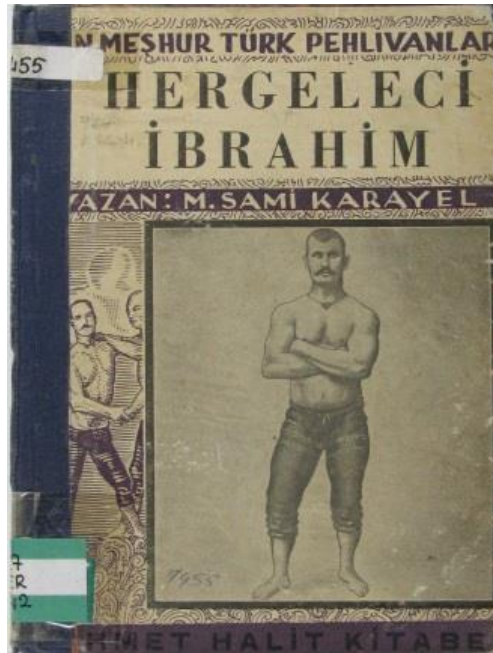

Resim 114: Kırkpınar Kültürünü Tanıtma ve Yaşatma Derneği, Yaşayan Kültürümüz Kırkpınar, sayı:1, yıl:1

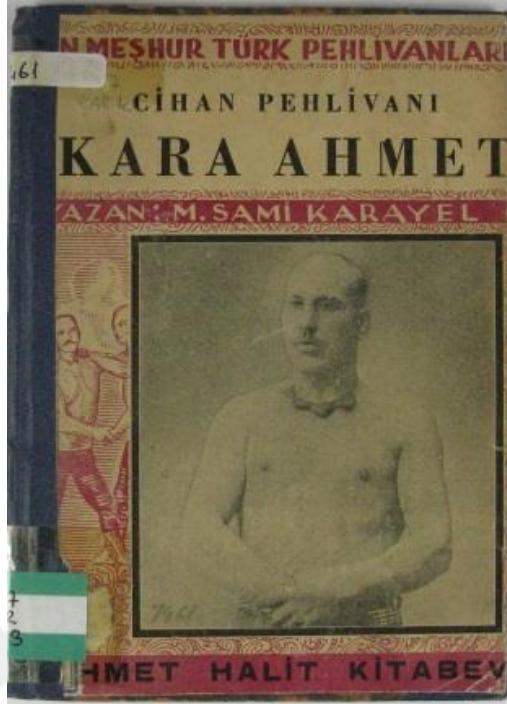

Resim 115: Edirne Gazeteciler Derneği, Kırkpınar, Haziran 2004, sayı:9

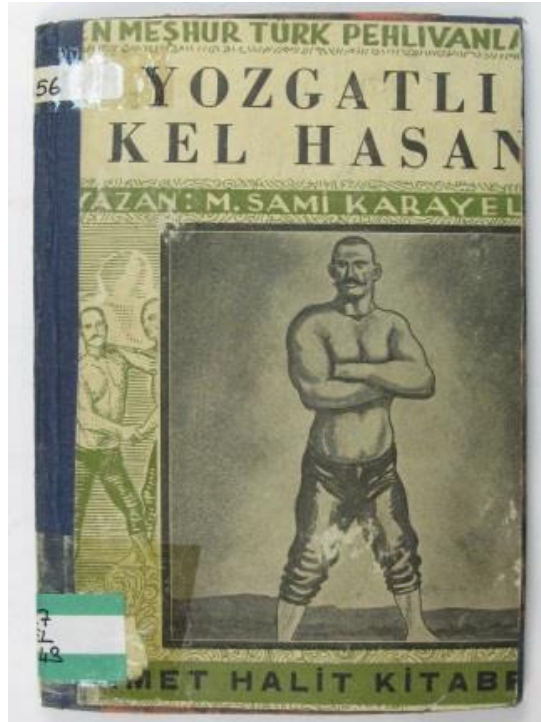
5.3.2. Kırkpınar Kitap Kapak Tasarımları

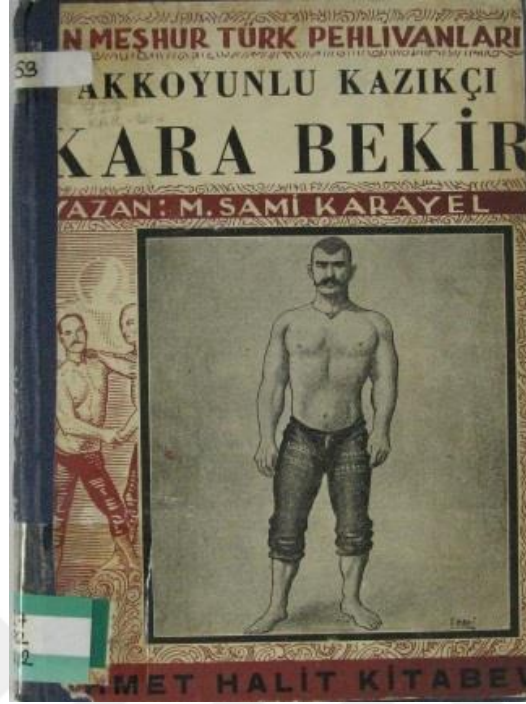
Resim 116: Meşhur Türk Pehlivanları-Hergeleci İbrahim/ Sami M. Karayel, Muallim Ahmet Halit Kitabevi, 55s, 1942

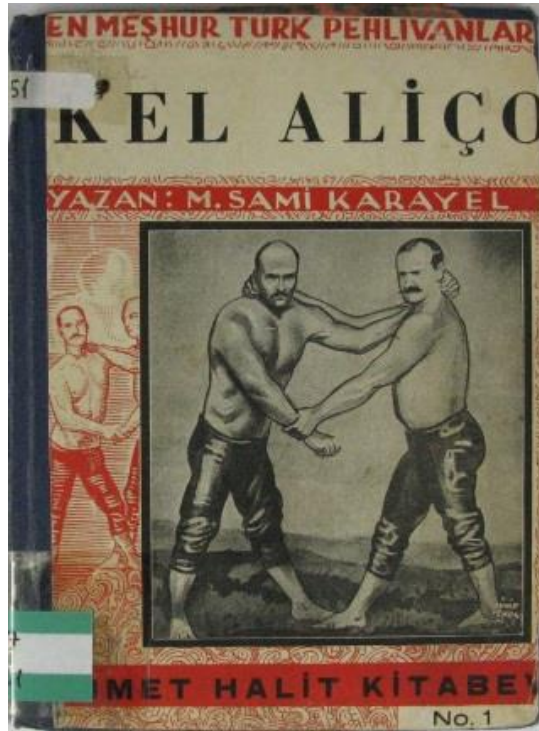
Resim 117: Meşhur Türk Pehlivanları-Cihan Pehlivanı Kara Ahmet Sami M. Karayel, Muallim Ahmet Halit Kitabevi, 47s, 1943

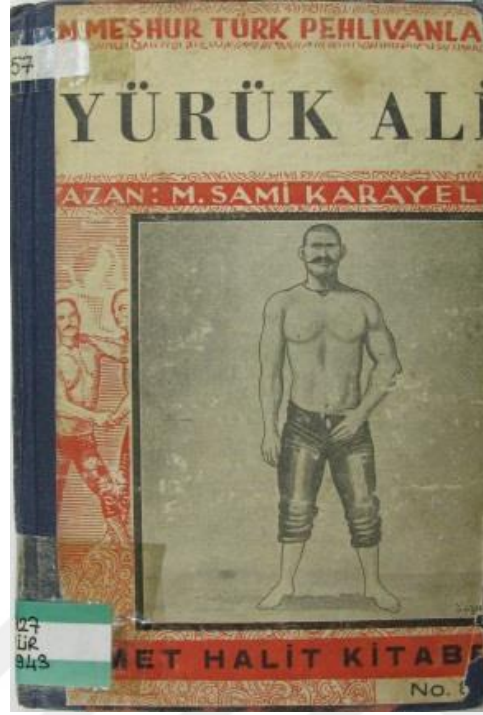
Resim 118: Meşhur Türk Pehlivanları- Yozgatlı Kel Hasan Sami M. Karayel, Muallim Ahmet Halit Kitabevi, 21s, 1943

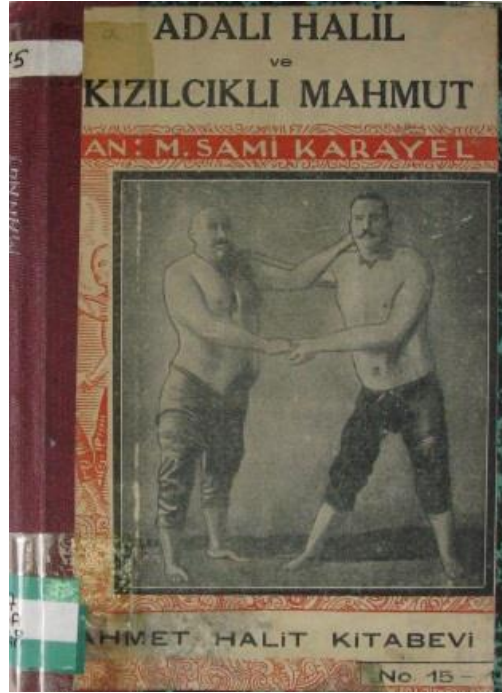
Resim 119: Meşhur Türk Pehlivanları- Akkoyunlu Kazıkçı Kara Bekir, Sami M. Karayel, Muallim Ahmet Halit Kitabevi, 21s, 1942

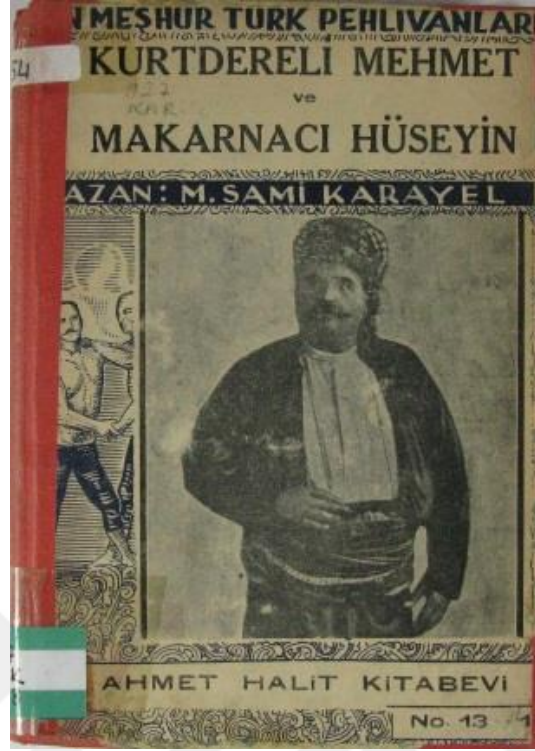
Resim 120: Meşhur Türk Pehlivanları- Kel Aliço , Sami M. Karayel, Muallim Ahmet Halit Kitabevi, 22s, 1941

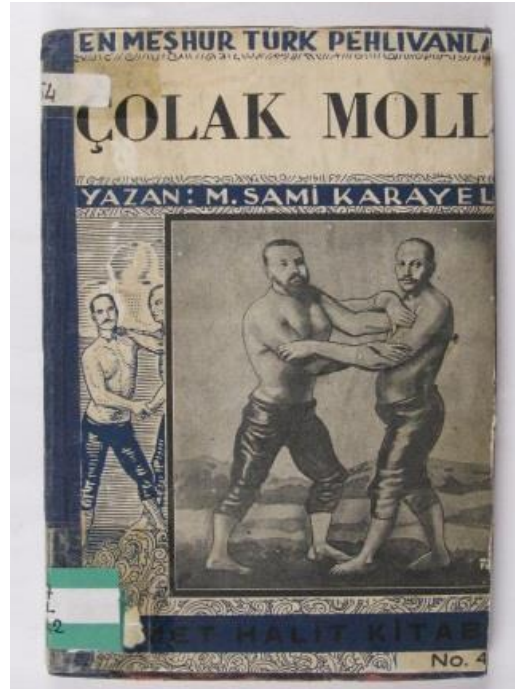
Resim 121: Meşhur Türk Pehlivanları-Yürük Ali, Sami M. Karayel, Muallim Ahmet Halit Kitabevi, 40s, 1943

Resim 122: Meşhur Türk Pehlivanları- Adalı Halil ve Kızılçıklı Mahmut , Sami M. Karayel, Muallim Ahmet Halit Kitabevi, 47s, 1948

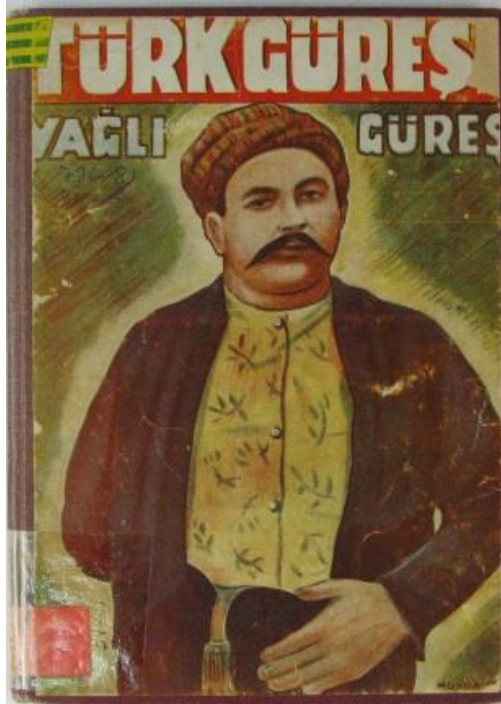
Resim 123: Meşhur Türk Pehlivanları- Kurtdereli Mehmet ve Makarnacı Hüseyin , Sami M. Karayel, Muallim Ahmet Halit Kitabevi, 48s, 1948

Resim 124: Meşhur Türk Pehlivanları- Çolak Molla , Sami M. Karayel, Muallim Ahmet Halit Kitabevi, 56s, 1942

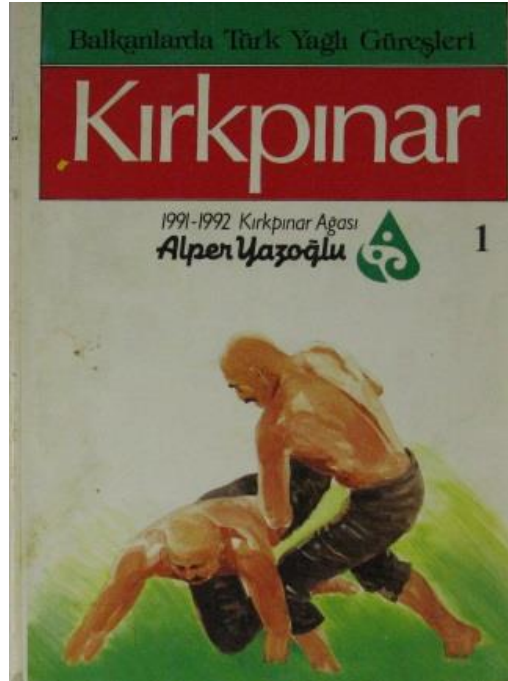
Resim 125: Adalı Halil Pehlivan- Yağlı Güreşte Kaideler , Hürriyet Gazetesi Yayınları, Ceval Davut ARIBAL, 128s, 1955

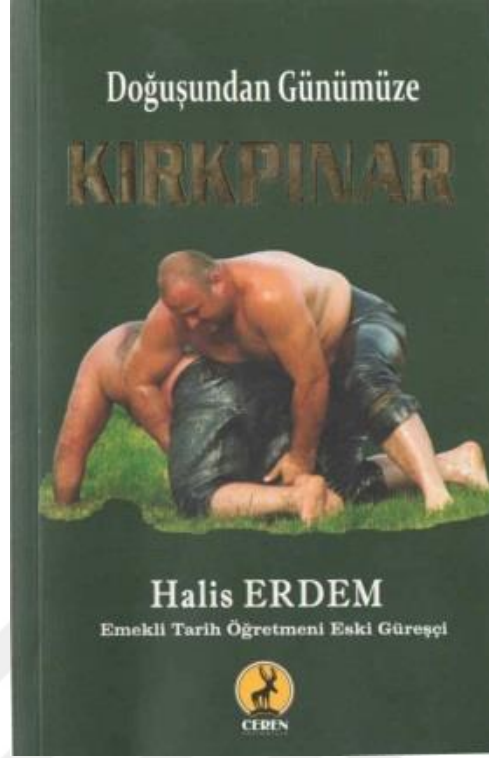
Resim 126: Türk Güreşi Yağlı Güreş, M.Hilmi BİC, Marmara Kitapevi, 296s, 1944

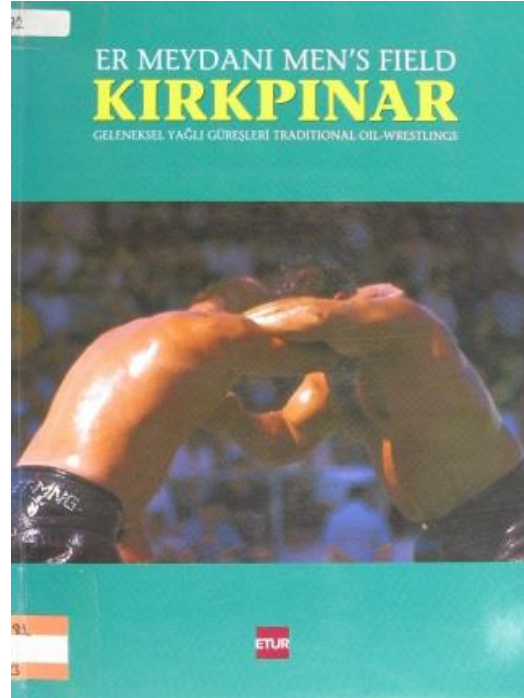
**Resim 127: Cumhuriyete Kadar Türk Güreşi- Cilt 1, M.Atif KAHRAMAN,
T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 478s. 1989**

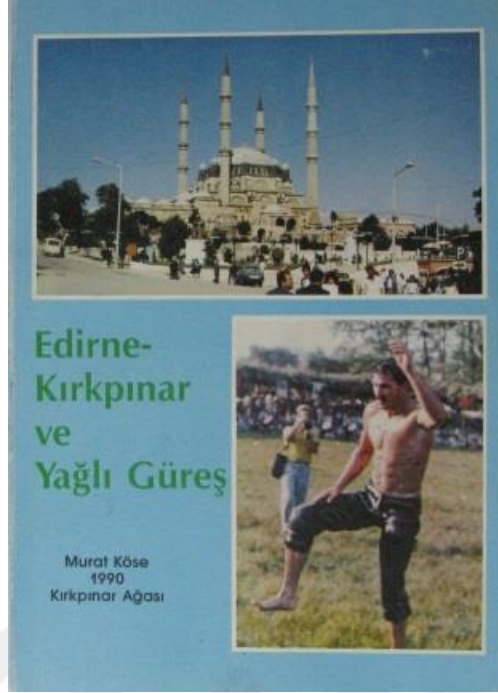
**Resim 128: Balkanlarda Türk Yağlı Güreşleri, Kırkpınar- 1, 1991-92 Yılı
Kırkpınar Ağası Alper YAZOĞLU, 190S, 1992**

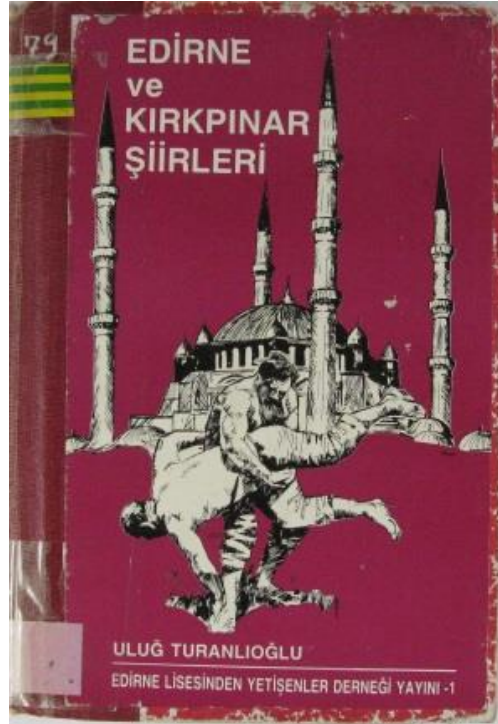
Resim 129: Doğuşundan Günümüze KIRKPINAR, Halis ERDEM, Cerem Yayıncılık, 192s, 2009

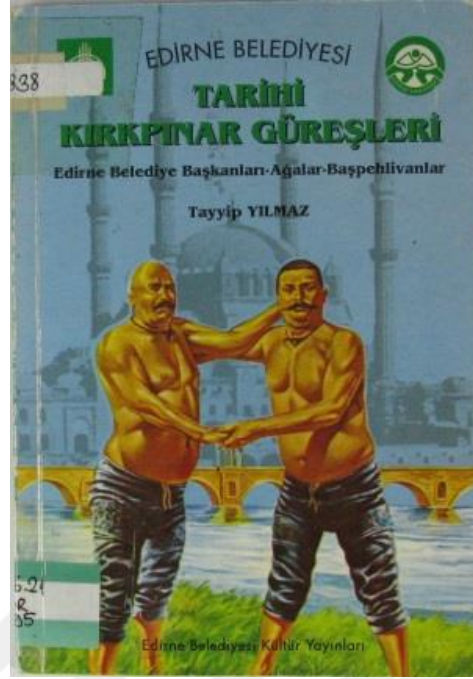
Resim 130: Er Meydanı KIRKPINAR Geleneksel Yağlı Güreşleri, Etur yayıncılık, 2003

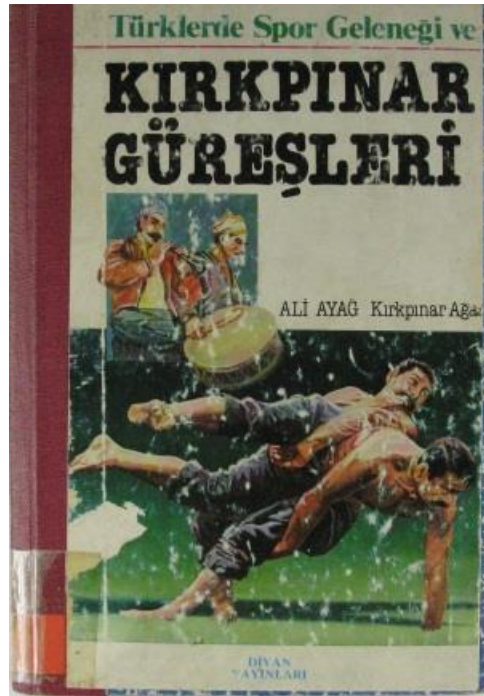
Resim 131: Edirne- Kırkpınar ve Yağlı Güreş, Murat Köse, Polat Ofset, 160s, 1990

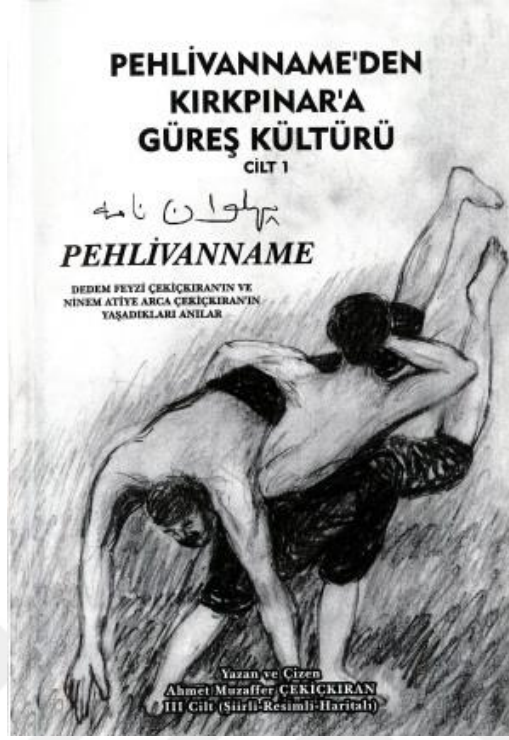
Resim 132: Edirne ve Kırkpınar Şiirleri, Uluğ TURANLIOĞLU Edirne Lisesinden Yetişenler Derneği Yayını-1, 82s, 1987

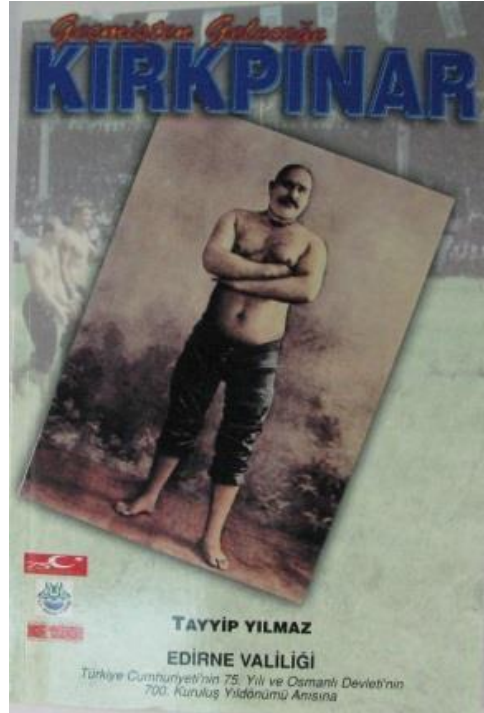
Resim 133: TARİHİ KIRKPINAR GÜREŞLERİ “Edirne Belediye Başkanları, Ağalar, Başpehlivanlar”, Tayyip YILMAZ, T.C. Edirne Belediye Başkanlığı, 116s, 1995

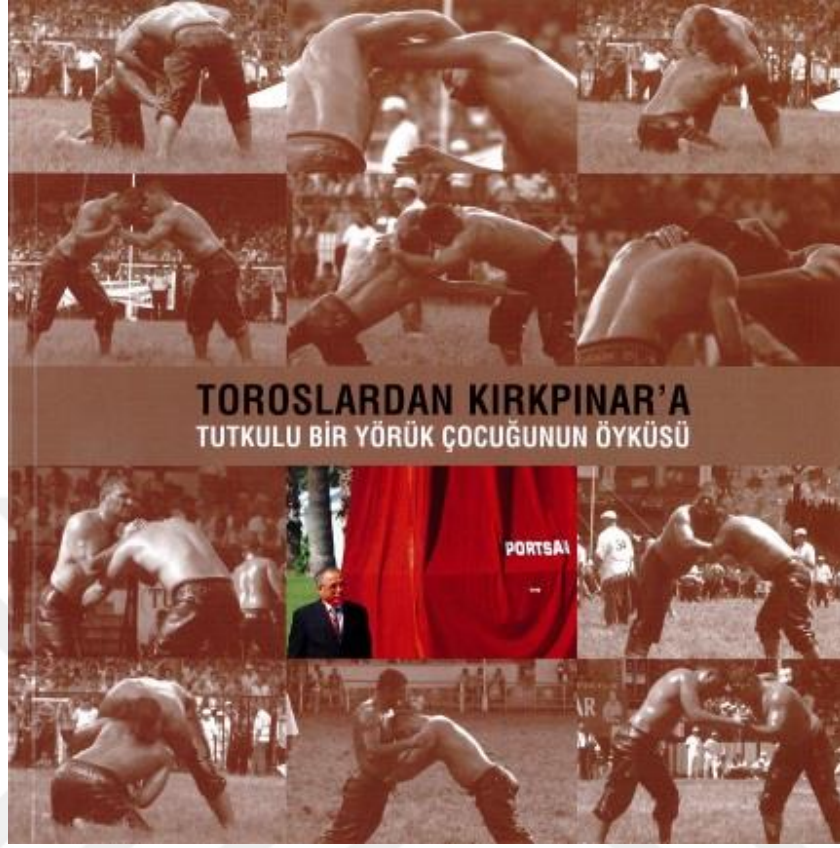
Resim 134: Türklerde Spor Geleneği ve KIRKPINAR GÜREŞLERİ, Ali AYAG Kırkpınar Ağası, Divan Yayınları, 1983

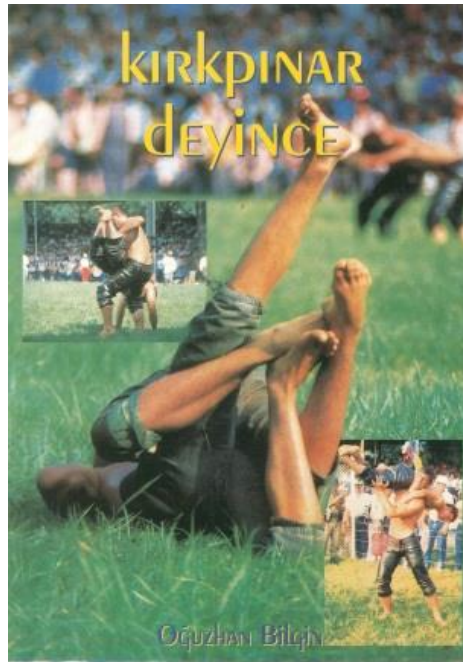
Resim 135: PEHLİVANNAME'DEN KIRKPINAR'A GÜREŞ KÜLTÜRÜ,
Ahmet Muzaffer ÇEKİÇKİRAN, 80s,2007

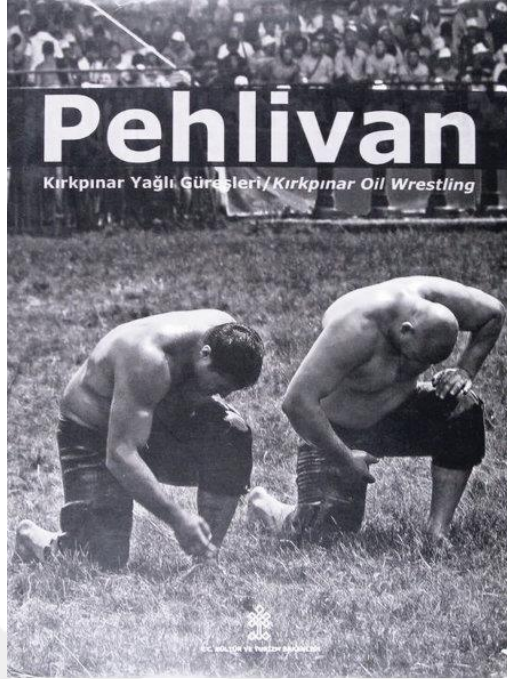
Resim 136: Geçmişten Geleceğe KIRKPINAR, Tayyip YILMAZ, T.C. Edirne
Valiliği, 80s, 1998

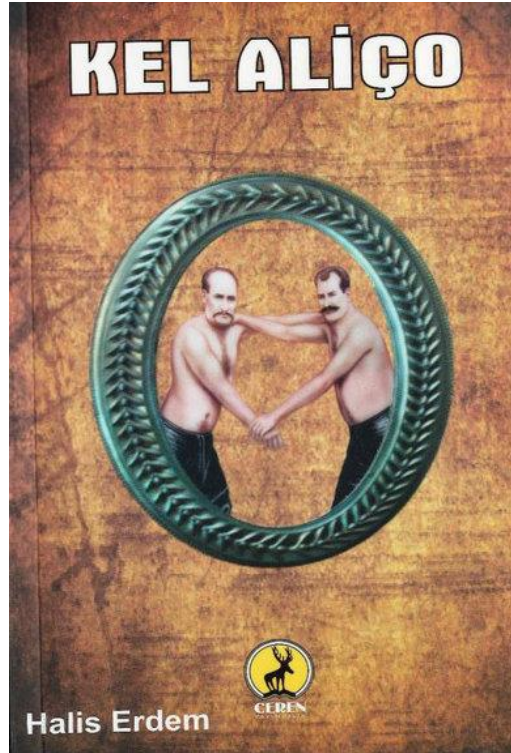
Resim 137: Toroslardan Kırkpınar'a Tutkulu Bir Yörük Çocuğunun Öyküsü,
Mehmet CADIL, Portsan Mermer Sanayi Ticaret A.Ş., 106S, 2008

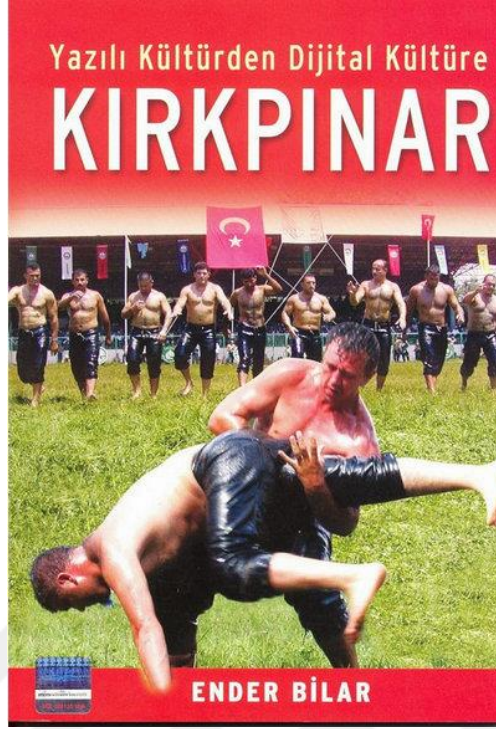
Resim 138: Kırkpınar Deyince, Oğuzhan BİLGİN, 142s, 1994

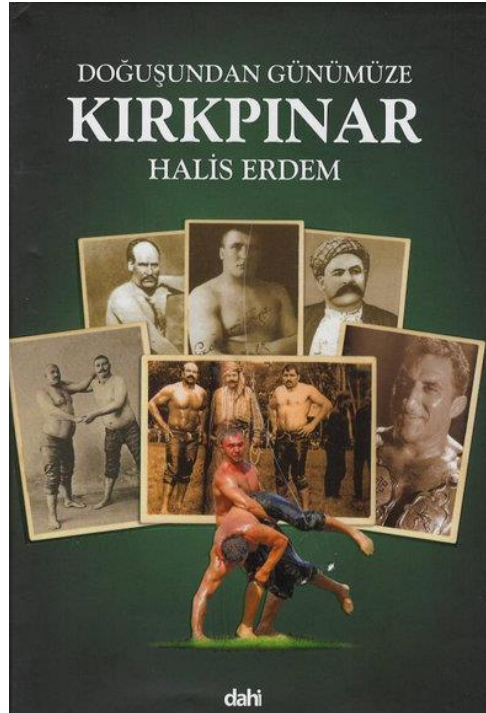
**Resim 139: Pehlivan – Kırkpınar Yağlı Güreşleri, Editör: Doğanay ÇEVİK,
T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü,
403s, 2011**

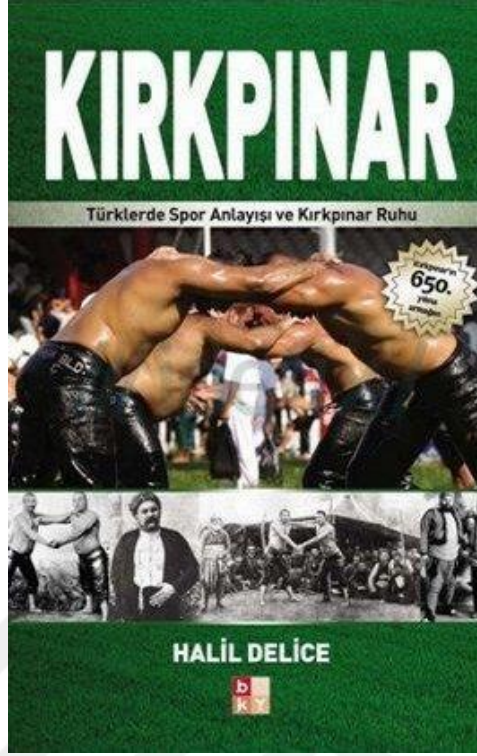
Resim 140: Kel Aliço, Halis ERDEM, Ceren Yayıncılık,159s, 2012

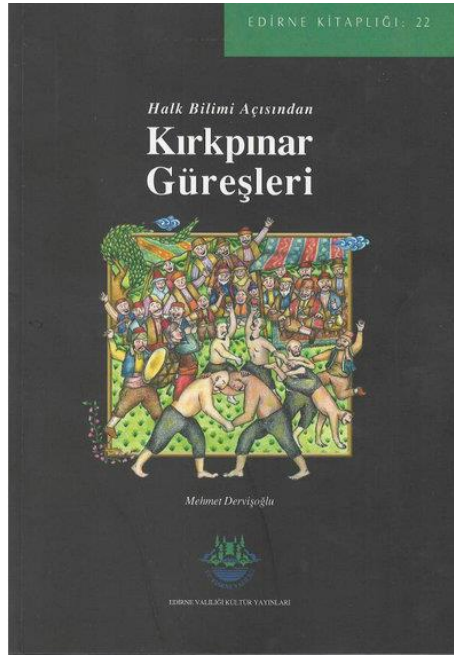
Resim 141: Yazılı Kültürden Dijital Kültüre Kırkpınar, Ender BİLAR, Türk Kütüphaneciler Derneği Edirne Şubesi, 90s, 2015

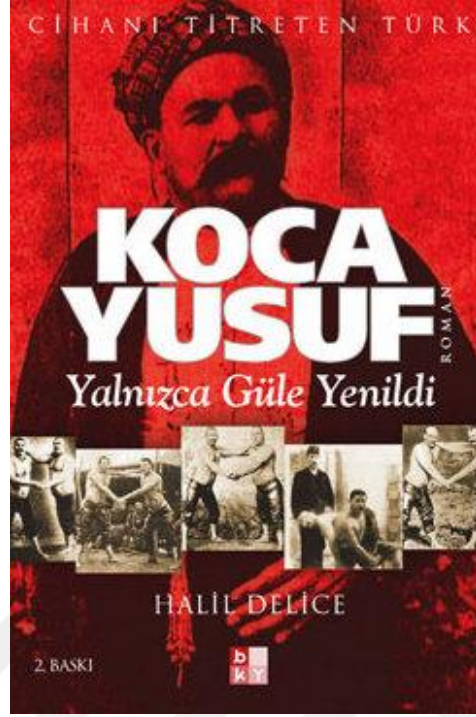
Resim 142: Doğuşundan Günümüze KIRKPINAR, Halis ERDEM, Dahi yayıncılık, 726s, 2013

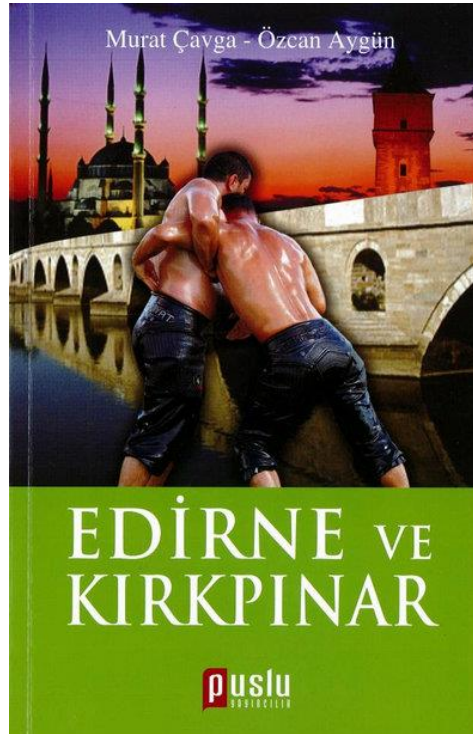
Resim 143: KIRKPINAR-Türklerde Spor Anlayışı ve Kırkpınar Ruhu, Halil DELİCE, Babıali Kültür Yayıncılığı, 280s, 2011

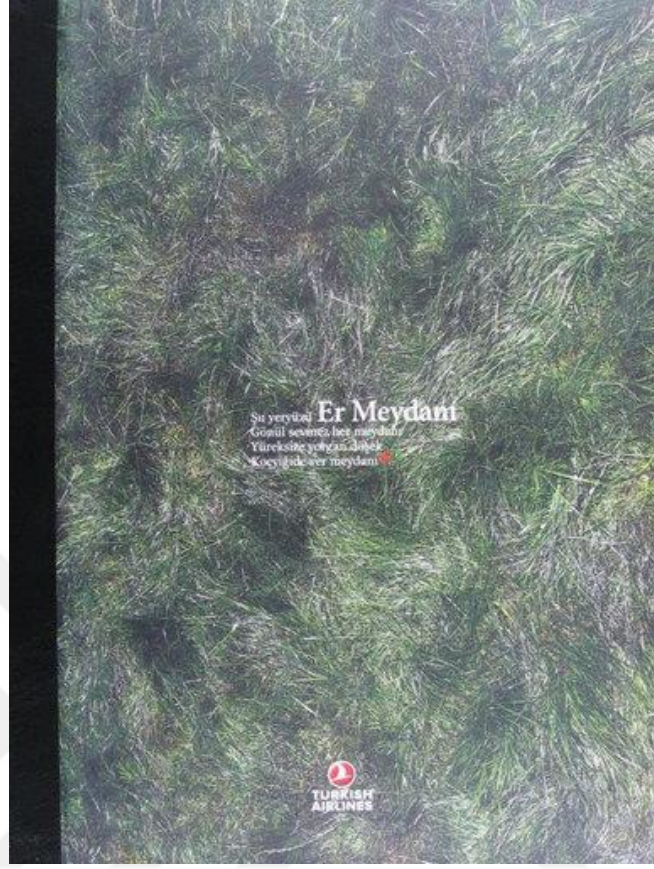
Resim 144: Halk Bilimi Açısından Kırkpınar Güreşleri, Mehmet DERVİŞOĞLU, Edirne Valiliği Kültür Yayınları, 280s, 2014

Resim 145: Cihanı Titreten Türk KOCA YUSUF Yalnızca Güle Yenildi, Halil DELİCE, Babıali Kültür Yayıncılığı, 408s, 2006

Resim 146: EDİRNE VE KIRKPINAR, Murat ÇAVGA- Özcan AYGÜN, Puslu Yayıncılık, 207s, 2013

Resim 147: ER MEYDANI, Turkish Airlines- Infomag Yayıncılık, 596s, 2014

Resim 148: Türkiye Cumhuriyeti Posta Telgraf Genel Müdürlüğü, Kırkpınar Yağlı Güreşlerinin 650.yılına Özel Posta Pulu, 2011

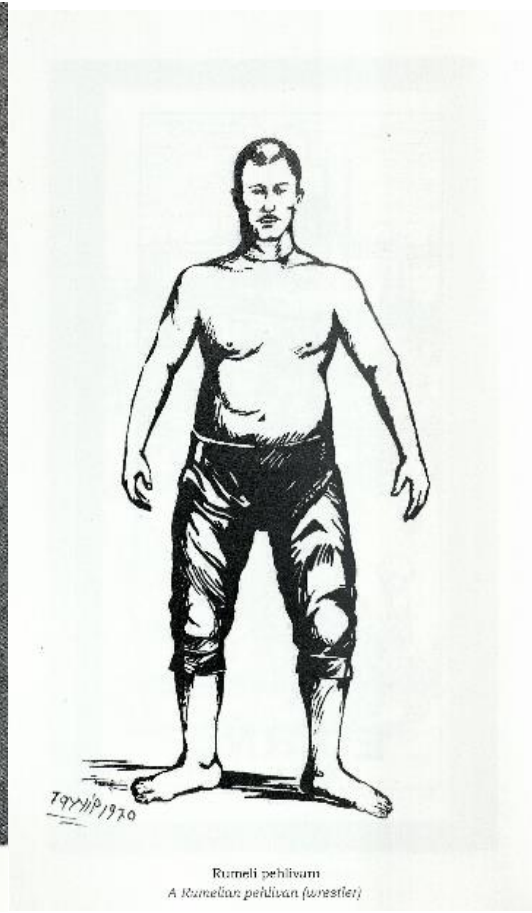
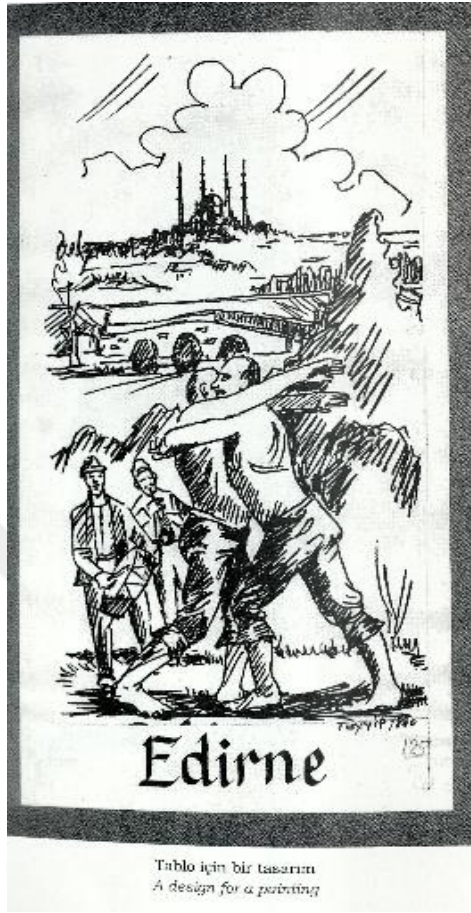
Resim 149: Türkiye Cumhuriyeti Posta Telgraf Genel Müdürlüğü, Kırkpınar Güreşleri Posta Pulu, 1986

Resim 150: Milli Piyango Genel Müdürlüğü, 639. Tarihi Kırkpınar Güreşleri Milli Piyangosu, Haziran 2000

Resim 151: Türkiye Cumhuriyeti Posta Telgraf Genel Müdürlüğü, Kırkpınar Yağlı Güreşleri Zarfı, 1958

**Resim 152: Tayyip Yılmaz, Çizgilerle Edirne, Trakya Üniversitesi, 24 resim,
2015, Edirne- “Kırkpınar” Bölümünden Çizimler**

SONUÇ

Türklerin en eski spor geleneklerinden olan Kırkpınar Yağlı Güreşleri, tarihi ve kültürü açısından Türk toplumu için önemli bir yerdedir. Gelenek ve adetlerin yaşatılmasıyla, Kırkpınar ruhunun özünü kaybetmemesi gerekmektedir. Kırkpınar çok yönlü içeriğe sahip bir gelenektir. Sadece spor olarak bakılması yanlıştır. İçerisinde barındığı pehlivanlık kavramı; hasmını yenmekten ziyade, küçüğün büyüğe olan saygısını, büyüğün küçüğe olan sevgisini, usta- çıraklık anlayışıyla paylaşımı nitelemektedir. Ağalık kavramı toplumsal olarak refah seviyelerce kişilerin misafir perverliğini anlatmaktadır. Kispette yer alan ince işçilikle zanaatla içe içedir. Ritüelleri bakımından eşsiz bir gelenek taşımaktadır.

Bugün birçok Türk geleneğinin bir kenara itilmesi yüzünden kültürel yozlaşmaya yaşanmaktadır. Ancak bunun önüne geçmek adına Kırkpınar için en önemli atılan adımlardan biri, 2011 yılında UNESCO tarafından Kırkpınar Yağlı Güreşleri'nin "Somut Olmayan Kültürel Miras" listesine alınmış olmasıdır. Bu amaç doğrultusunda gelecek nesillere bu denli önemli bir mirası tanıtmak, sürdürülebilirliğini sağlamak gerekmektedir.

Kırkpınar Yağlı Güreşlerinin sadece spor müsabakası olmakla kalmayıp, bir kültür olarak tanıtmak için kurumsal bir kimlik kazanması şarttır. Küreselleşen dünyanın getirdiği popüler kültürde, her şey çok çabuk etkisini kaybeder. Hızlı tüketimin tüm dünyayı ele geçirmesi kültürel olgularda da etkisini gösterir. Artık sıradanlık söz konusu değildir. Her alanda farklı ve çağdaş olmak, kültürel faaliyetlerde de kendini gösterir. Örneğin, Olimpiyat Oyunlarında spor müsabakalarının yanında yapılan kültürel aktiviteler tüm dünyayı sarsan şekildedir. Reklamın etkin rol oynadığı oyunlarda amaç Olimpiyat ismine vurgu yapmaktır. Kırkpınar Yağlı Güreşlerini farklı boyuta çıkarmak adına bazı öneriler şunlardır:

- Kırkpınarla ilgili sanatsal oluşumların sürekliliği ve dikkat çekilebilirliği üzerine gerçekleştirilen modernize çalışmaların olması,

- Hedef kitleye dar alanda bakılmaksızın, Uluslararası boyut kazandıracak Kırkpınar'a ilişkin kaynakların farklı dillere çevrilmesi,
- Bilimsel etkinliklerin düzenlenmesi ve bu etkinliklerin uzman kişilerce yönetilmesi,
- Sanatsal açıdan bakıldığında grafiksel çalışmaların tema halinde kullanılması, bunu sağlamak amaçlı sanat danışmanların bu konuda görevlendirilmesi,
- Tanıtımsal olarak Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali'ne yaklaşan zamanlarda reklamların hazırlanması,
- Hazırlanan afişler, billboardlarda tekrar edilen figürler sayesinde kalıcılığı ve görsel algıda dikkati çekmesi,
- Afişlerde Edirne'nin sembolik diğer öğelerine de gönderme yaparak, turizm açısından cezbedici kılınması,
- Kırkpınar denince akla gelen pehlivan, kispet, kırmızı dipli mum gibi kültürel öğeleri tanıtıcı figürler hazırlanması,
- Tıpkı "İstanbul" şehrinin birçok önemli marka tarafından ikonikleştirilmiş baskıları gibi, "Kırkpınar" markasını da kullanarak T-shirt baskıları oluşturulması,
- Çağdaş bir toplum örneği olmak adına, modern bir "Kırkpınar Müzesi" oluşturulması,
- Edirne'de görsel açıdan devamlılığı sağlayacak olan "Kırkpınar Heykelleri" konusunda daha fazla çalışmalar hazırlanması,
- Efsaneleşmiş Kırkpınar Pehlivanları hakkında genç neslin ilgisini çekecek belgeseller, kısa filmler hazırlanması,
- Sarayıçinde bulundan Er Meydanını 21.yüzyıla uygun modern bir stadyum haline getirerek, turizmde çekiciliği sağlanması gerekir.

Çağdaş bir anlayışla ele alınması gereken Kırkpınar Yağlı Güreşleri, Türk kültürü açısından gerekli ilgi ve alakayı gösterilmesi gereken bir mirastır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Ambrose Gavin - Harris Paul, *Grafik Tasarımın Temelleri*, Literatür Yayıncılık, 2012, İstanbul.
- Arıbal Ceval Davut, *Adalı Halil Pehlivan- Yağlı Güreşte Kaideler*, Hürriyet Gazetesi Yayınları, İstanbul, 1955.
- Arıkan Abdülğani, *Grafik Tasarımda Görsel Algı*, Eğitim Kitabevi Yayınları, 2008, Konya.
- Ayağ Ali, *Türklerde Spor Geleneği ve KIRKPINAR GÜREŞLERİ*, Kırkpınar Ağası, Divan Yayınları, Ankara, 1983.
- Aygün Özcan – Çavga Murat, *Geçmişten Günümüze Edirne ve Kırkpınar*, Parafiks Yayınevi, 2014, Edirne.
- Bektaş Dilek, *Çağdaş Grafik Tasarımın Gelişimi*, Yapı Kredi Yayınları, 1992, İstanbul.
- Berger John, *Görme Biçimleri*, Metis Yayıncılık, 2009, İstanbul.
- Bic M.Hilmi, *Türk Güreşi Yağlı Güreş*, Marmara Kitapevi, İstanbul, 1944
- Bilar Ender, *Yazılı Kültürden Dijital Kültüre Kırkpınar*, Türk Kütüphaneciler Derneği Edirne Şubesi, Edirne, 2015.
- Bilgin Oğuzhan, *Kırkpınar Deyince*, Oğuzhan BİLGİN, Motif Basım, İstanbul, 1994.
- Burke Peter, *Tarihin Görgü Tanıkları- Afişten Heykele, Minyatürden Fotoğrafa*, Kitap Yayınevi, İstanbul, 2009.
- Cadıl Mehmet, *Toroslardan Kırkpınar'a Tutkulu Bir Yörük Çocuğunun Öyküsü*, Portsan Mermer Sanayi Ticaret A.Ş., 2008.
- Çavga Murat – Aygün Özcan, *Edirne ve Kırkpınar*, Puslu Yayıncılık, 1.Baskı, 2013, İstanbul.
- Çekiçkiran Ahmet Muzaffer, *PEHLİVANNAME'DEN KIRKPINAR'A GÜREŞ KÜLTÜRÜ*, Eser Matbaacılık, Edirne, 2007.

- Delice Halil, *Cihanı Titreten Türk KOCA YUSUF Yalnızca Güle Yenildi*, Babıali Kültür Yayıncılığı, İstanbul, 2006.
- Delice Halil, *KIRKPINAR-Türklerde Spor Anlayışı ve Kırkpınar Ruhu*, Babıali Kültür Yayıncılığı, İstanbul, 2011.
- Dervişoğlu Mehmet, *Halk Bilimi Açısından Kırkpınar Güreşleri*, Edirne Valiliği Kültür Yayınları, 2014, Edirne.
- Edirne Turizm ve Endüstri Yayınları , *Er Meydanı Kırkpınar Yağlı Güreşleri*, 2003, Edirne.
- Editör Çevik Doğanay, *Pehlivan – Kırkpınar Yağlı Güreşleri*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, Ankara, 2011.
- Elden Müge – Yeygel Sinem, *Kurumsal Reklamın Anlattıkları*, Beta Basım Yayım, , İstanbul, 2006.
- ER MEYDANI*, Turkish Airlines- Infomag Yayıncılık, İstanbul, 2014
- Erdem Halis, *Doğuşundan Günümüze Kırkpınar*, Ceren Yayıncılık, 2009, Edirne.
- Erdem Halis, *Doğuşundan Günümüze Kırkpınar*, Dahi Yayıncılık, 3.Baskı, 2013, İstanbul
- Erdem Halis, *Doğuşundan Günümüze KIRKPINAR*, Dahi yayıncılık, İstanbul, 2013.
- Erdem Halis, *Kel Aliço*, Ceren Yayıncılık, Edirne, 2012.
- Kahraman M. Atıf Cumhuriyete Kadar Türk Güreşi- Cilt 1, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara, 1989.
- Karayel Sami M., *Meşhur Türk Pehlivanları- Adalı Halil ve Kızılıklı Mahmut*, Muallim Ahmet Halit Kitabevi, İstanbul, 1948.
- Karayel Sami M., *Meşhur Türk Pehlivanları- Akkoyunlu Kazıkçı Kara Bekir*, Muallim Ahmet Halit Kitabevi, İstanbul, 1942.
- Karayel Sami M., *Meşhur Türk Pehlivanları- Çolak Molla*, Muallim Ahmet Halit Kitabevi, İstanbul, 1942.
- Karayel Sami M., *Meşhur Türk Pehlivanları- Kel Aliço*, Muallim Ahmet Halit Kitabevi, İstanbul, 1941.

- Karayel Sami M., *Meşhur Türk Pehlivanları- Kurtdereli Mehmet ve Makarnacı Hüseyin*, Muallim Ahmet Halit Kitabevi, İstanbul, 1948.
- Karayel Sami M., *Meşhur Türk Pehlivanları- Yozgatlı Kel Hasan*, Muallim Ahmet Halit Kitabevi, İstanbul, 1943.
- Karayel Sami M., *Meşhur Türk Pehlivanları-Cihan Pehlivanı Kara Ahmet*, Muallim Ahmet Halit Kitabevi, İstanbul, 1943.
- Karayel Sami M., *Meşhur Türk Pehlivanları-Hergeleci İbrahim*, Muallim Ahmet Halit Kitabevi, İstanbul, 1942.
- Karayel Sami M., *Meşhur Türk Pehlivanları-Yürük Ali*, Muallim Ahmet Halit Kitabevi, İstanbul, 1943.
- Keser Nimet, *Sanat Sözlüğü*, Ütopya Yayınevi, 2009, Ankara.
- Ketenci Hasan Fehmi – Bilgili Can, *Görsel İletişim ve Grafik Tasarımı*, 2006, İstanbul
- Kolektif, *Bir Usta, Bir Dünya: Sait Maden*, (Tasarımcı, Sanatçı, Şair), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2009.
- Köse Murat, *Edirne- Kırkpınar ve Yağlı Güreş*, Polat Ofset, İstanbul, 1990.
- Leppert Richard, *Sanatta Anlamın Görüntüsü*, Ayrıntı Yayınları, 2009, İkinci Basım, İstanbul.
- Özcan Zuhul, Bayraktar Nuray, Tamer Görer Nilgün, Tekel Ayşe, Gürer Nilüfer, Kızıldaş Aybike Ceylan, Köroğlu Armatlı Bilge , *Görsel Eğitimde Yaratıcılık ve Temel Tasarım*, Nobel Akademik Yayıncılık, 2012, Ankara.
- Teker Ulufer, *Grafik Tasarım ve Reklam*, Yorum Sanat ve Yayıncılık, 2009, İstanbul.
- Turanlıoğlu Uluğ, *Edirne ve Kırkpınar Şiirleri*, Edirne Lisesinden Yetişenler Derneği Yayını-1, Edirne, 1987.
- Uçar Fikret , *Görsel İletişim ve Grafik Tasarımı*, İnkılap Kitabevi, 2014, İstanbul.
- Weill Alain, *Grafik Tasarım*, Yapı Kredi Yayınları, 2012, İstanbul.
- Yazoğlu Alper Kırkpınar Ağası(1991-92), *Balkanlarda Türk Yağlı Güreşleri, Kırkpınar- 1*, 1992.

Yılmaz Tayyip, *Geçmişten Geleceğe KIRKPINAR*, ,T.C. Edirne Valiliği, Edirne, 1998.

Yılmaz Tayyip, *TARİHİ KIRKPINAR GÜREŞLERİ “Edirne Belediye Başkanları, Ağalar, Başpehlivanlar*, T.C. Edirne Belediye Başkanlığı, Edirne, 1995.

DERGİ VE MAKALELER

Arslan Hülya , *Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT)'nin Kurumsal Kimlik Tasarımını Gösteren Logosunun Sosyal Çevredeki Algılanışı*, (Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Grafik Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2004.

Edirne Ajans Gazetesi, *Kırkpınar*, Temmuz 2012, Yıl:1 Sayı:1

Edirne Gazeteciler Derneği, *Kırkpınar*, Haziran 2004, sayı:9

Edirne Gazeteciler Derneği, *Kırkpınar*, Haziran 2011, Yıl:650 Sayı: 14

Edirne Haber, *Kırkpınar*, Yıl: 3 Sayı:3

Edirne Valiliği, Edirne Belediye Başkanlığı, *Edirne Kırkpınar*, 1998, yıl:2, sayı:2

Kırkpınar Kültürünü Tanıtma ve Yaşatma Derneği, *Destan-ı Kırkpınar*, 2014, Özel Sayı

Kırkpınar Kültürünü Tanıtma ve Yaşatma Derneği, *Destan-ı Kırkpınar*, Nisan 2014, Sayı 10

Kırkpınar Kültürünü Tanıtma ve Yaşatma Derneği, *Yaşayan Kültürümüz Kırkpınar*, sayı:1, yıl:1

Mazlum Özge Ariel, *Güzel Sanatlar Fakülteleri Grafik Bölümü Öğrencilerinin Amblem İnceleme Yoluyla Grafik Değerlendirme Becerilerinin Belirlenmesi*, (Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Yayınlanmış Doktora Tezi), Ankara, 2009.

Milli Piyango Genel Müdürlüğü, *639. Tarihi Kırkpınar Güreşleri Milli Piyangosu*, Haziran, 2000.

Trakya Gazeteciler Derneği, *Trakya Kırkpınar*, Temmuz 2012 yıl:2 sayı:2

Türkiye Cumhuriyeti Posta Telgraf Genel Müdürlüğü, *Kırkpınar Güreşleri Posta Pulu*, 1986.

Türkiye Cumhuriyeti Posta Telgraf Genel Müdürlüğü, *Kırkpınar Yağlı Güreşlerinin 650.yılına Özel Posta Pulu*, 2011.

Türkiye Cumhuriyeti Posta Telgraf Genel Müdürlüğü, *Kırkpınar Yağlı Güreşleri Zarfi*, 1958.

Türkiye Güreş Federasyonu, *Kırkpınar'dan Kırkpınar'a*, Haziran 2010

İNTERNET KAYNAKLARI

<http://aregem.kulturturizm.gov.tr/TR,50996/kirkpinar-yagli-gures-festivali.html> (14. 11. 2015)

<http://eden.kulturturizm.gov.tr/TR,113307/eden-nedir.html> (17.11. 2015)

<http://ipsala.bel.tr/sayfa.asp?sayfaID=8> (11.12. 2015)

<http://www.edirne.bel.tr/s/festivallerimiz-12.htm> (26.12. 2015)

http://www.edirnedb.gov.tr/kultur/pdf/Edirne_Tarihi_Kulturu.pdf (10.10. 2015)

<http://www.edirnekirkpinar.com/tr/anasayfa> (09.10.2015)

<http://www.edirnekirkpinar.com/tr/yazi/5-projeler/30-eden-projesi> (17. 11. 2015)

<http://www.edirnekirkpinar.com/tr/yazi/5-projeler/31-unesco-projesi> (17. 11. 2015)

<http://www.edirnekirkpinar.com/tr/yazi/5-projeler/39-dijitallestirme-projesi> (17. 11. 2015)

<http://www.edirnekirkpinar.com/tr/yazi/6-genel-bilgiler/34-cumhuriyet-donemi-kirkpinar-agalari> (25. 12. 2015)

<http://www.edirnekirkpinar.com/tr/yazi/6-genel-bilgiler/35-cumhuriyet-donemi-baspehlivanlar> (10.12.2015)

<http://www.edirnekirkpinar.com/tr/yazi/6-genel-bilgiler/40-kirkpinar-amblemi> (29. 10. 2015)

<http://www.edirnem.net-altın-kemer> (29. 10. 2015)

<http://www.edirnevdb.gov.tr/kultur/selimiye.html> (11.11.2015)

http://www.karesi.bel.tr/statik/kurtdereli-mehmet-pehlivan-kimdir/?dil=tr_TR(12. 12. 2015)

<http://www.karesi.bel.tr/yazi/kurtdereli-efsanesi-film-oluyor> (12. 12.2015)

<http://www.kocayusuf.org/tr/belgesel.htm> (11.12. 2015)

<http://www.kocayusuf.org/tr/kocayusuf.htm> (11.12. 2015)

<http://www.tgf.gov.tr/wp-content/uploads/2013/11/alico.pdf> (10.12.2015)

http://www.unesco.org/archives/multimedia/?s=films_details&pg=33&id=1686 (20. 12. 2015)

<http://www.unesco.org/culture/ich/en/RL/krkpnar-oil-wrestling-festival-00386> (20. 12. 2015)

<https://killustrasyon.wordpress.com/illustrasyon-ve-sanat-egitimi-blog/> (10.06.2015)

<https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B011%C3%BCstrasyon> (10.06. 2015)

[https://tr.wikipedia.org/wiki/Bro%C5%9F%C3%BCr_bro%C5%9F](https://tr.wikipedia.org/wiki/Bro%C5%9F%C3%BCr_bro%C5%9F%C3%BCr_bro%C5%9F) broşür (09.06. 2015)

https://tr.wikipedia.org/wiki/Koca_Yusuf (11.12.2015)

<https://vimeo.com/29415231>, (25. 12. 2015)

<https://www.turkiyefinans.com.tr/tr-tr/hakkimizda/surdurulebilirlikraporumuz/tr/m-1-0.html> (15. 11.2015)

<https://www.youtube.com/watch?v=DqhkzYehvSs>, (25. 12. 2015)

<https://www.youtube.com/watch?v=hF8ySC4iIqU>, (26. 12. 2015)

<https://www.youtube.com/watch?v=JPXqxX3MDZY>, (26. 12. 2015)

<https://www.youtube.com/watch?v=K2j4TjP96TM> (29. 12. 2015)

<https://www.youtube.com/watch?v=ITx1c9cGZRs>, (26. 12. 2015)

<https://www.youtube.com/watch?v=muljd2y3t-4>, (25.12. 2015)

<https://www.youtube.com/watch?v=qEW03I9UHd0>, (25. 12. 2015)

<https://www.youtube.com/watch?v=UvxPleAX5YU>, (24. 12. 2015)

https://www.edirnevdb.gov.tr/kultur/pdf/Edirne_Tarihi_Kulturu.pdf (09. 10. 2015)

KAYNAK KİŞİLER

Ender Bilar, Edirne Belediye Başkanlığı Kùltür ve Sanat Danışmanı, Edirne, 20.01.2015
4. Bölümde yer alan Kırkpınar Afişleri, Kırkpınar Fotoğraf Yarışması Katalogları, Kırkpınar Yağlı Güreşleri Festivali Etkinlik Katalogları ve Kırkpınar Davetiyeleri görsel materyalleri kaynak kişisidir.

İbrahim Ay, 1984-1988 Edirne Belediye Başkanı, Eczacı, Edirne, 16.10.2014.

Doç. Dr. İlhan Toksöz, Trakya Üniversitesi Kırkpınar Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretim Üyesi, Edirne, 19. 03. 2015.

Tayyip Yılmaz, Ressam, Edirne, 29.11.2014.